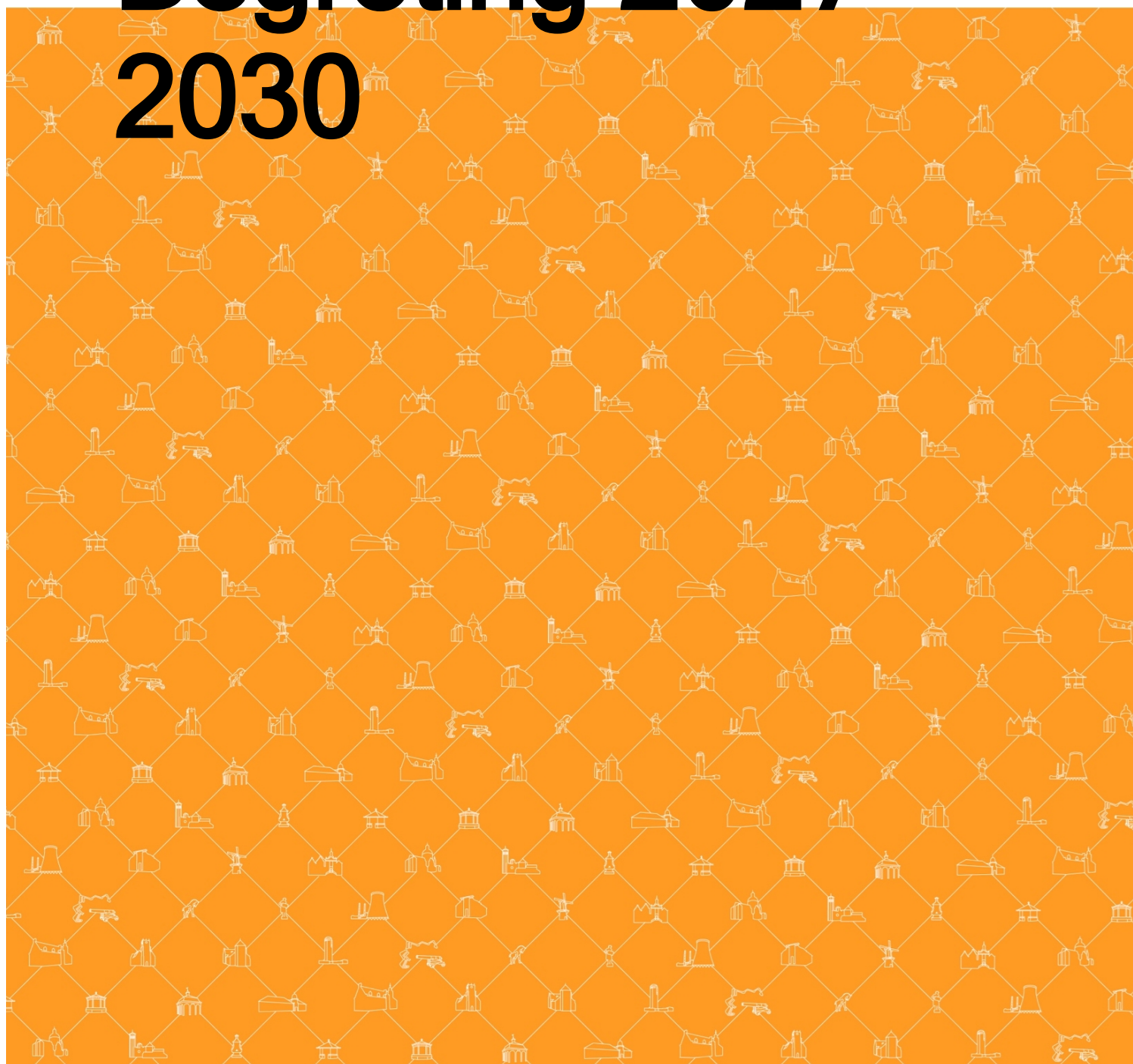

Begroting 2027- 2030

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Inleiding	5
Voorwoord	5
In één oogopslag	10
BIO (Begroting in een oogopslag)	10
Programma 1 Ruimte & Economie	11
1.1 Wat willen we bereiken?	11
1.1.1 Ruimte & Wonen	11
1.1.2 Openbare ruimte	12
1.1.3 Leefbaarheid	12
1.1.4 Economie & Toerisme	13
1.1.5 Openbare orde en veiligheid	14
1.2 Wat gaan we daar voor doen?	14
1.2.1 Ruimte & Wonen	14
1.2.2 Openbare ruimte	16
1.2.3 Leefbaarheid	16
1.2.4 Economie & Toerisme	18
1.2.5 Openbare orde en veiligheid	19
1.3 Wat mag het kosten	19
Programma 2 Mens en Zorg	26
2.1 Wat willen we bereiken?	26
2.1.1 Sociale basis	26
2.1.2 Onderwijs	27
2.1.3 WMO en Jeugd	28
2.1.4 Participatie	28
2.2 Wat gaan we daar voor doen?	29
2.2.1 Sociale basis	29
2.2.1 Onderwijs	30
2.2.3 WMO en Jeugd	31
2.2.4 Participatie	33
2.3 Wat mag het kosten?	33
Programma 3 Bestuur & Dienstverlening	40
3.1 Wat willen we bereiken?	40
3.1.1 Bestuur en organisatie	40
3.1.2 Dienstverlening	40

3.1.3 Participatie.....	40
3.2 Wat gaan we daar voor doen?	40
3.2.1 Bestuur en organisatie	40
3.2.2 Dienstverlening.....	40
3.2.3 Participatie.....	40
3.3 Wat mag het kosten?	41
Wettelijke beleidsindicatoren	47
Algemene dekkingsmiddelen	49
Paragrafen.....	51
Paragraaf A - Lokale heffingen	51
Paragraaf B - Weerstandvermogen en risicobeheersing	60
Paragraaf C - Onderhoud kapitaalgoederen	67
Paragraaf D - Financiering.....	71
Paragraaf E - Bedrijfsvoering.....	75
Paragraaf F - Verbonden partijen	77
Paragraaf G - Grondbeleid.....	80
Paragraaf H - Openbaarheid.....	81
Paragraaf I - Donge oevers.....	82
Paragraaf J - Powerport.....	84
Financiële bijlagen	87
Uitgangspunten meerjarenbegroting 2027-2030	87
Overzicht Programma, taakvelden-meerjarig	88
Overzicht Taakvelden	90
EMU-saldo	93
Investeringsplan 2027-2030.....	93
Overzicht Reserves en voorzieningen	97
Incidentele baten en lasten	104
Structurele mutaties in reserves	106
Balans	106

Inleiding

Voorwoord

Voor u ligt de begroting 2027. De begroting is in 2027 structureel en reëel sluitend. Dat konden we niet realiseren zonder de inzet van de vrije algemene reserve. In het meerjarenperspectief schrijven we negatieve cijfers.

Onze gemeente staat voor een periode waarin veel samenkomt. Woningbouw, energietransitie, infrastructuur, dijkversterking, verduurzaming, regionale opgaven en landelijke verwachtingen leggen een grote druk op onze gemeente. De ruimtelijke druk is hoog en daardoor staat ook de leefbaarheid onder druk. De komende bestuursperiode brengen wij groei en leefbaarheid in balans. Samen met onze inwoners, bedrijven, het bestuur, de ambtelijke organisatie en regionale partners willen wij toewerken naar dit evenwicht.

Als college brengen we eerst orde op zaken. We willen rust brengen in onze financiële positie. Dat zal ook betekenen dat we keuzes moeten maken en prioriteiten moeten stellen. Als we blijven doen wat en hoe we deden, dan komen we er niet. Het allerbelangrijkste van deze “operatie” is dat we onze structurele uitgaven kunnen temperen en beheersen. Dan hebben we het over de activiteiten en processen die we nu al uitvoeren en al geruime tijd op vrijwel dezelfde manier doen. Wat we moeten doen (onze wettelijke taken), moet door kunnen blijven gaan. Maar ook dan is er keuzeruimte in hoe we dat doen, welke instrumenten we daar op inzetten en in welke mate en welke kwaliteit we nastreven. Prioriteiten stellen gaat bijvoorbeeld over de vraag of we bepaalde autonome taken wel moeten blijven uitvoeren, dan wel (nieuwe) projecten moeten oppakken.

De komende jaren blijven drie grote landelijke ontwikkelingen onze agenda bepalen:

- De eerste tranche van Powerport is in 2026 ontvangen en de tweede tranche is toegezegd. De voorbereidingen voor de eerste projecten zijn gestart. In paragraaf J hebben we een uitgebreide toelichting opgenomen over de stappen die we met Powerport (o.a. de uitwerking van de Amersvisie) zetten;
- Op de huidige opvanglocatie voor asielzoekers vangen we niet meer mensen op;
- A27/ Hooipolder is in uitvoering, maar blijft onze aandacht vragen.

We bereiden keuzes voor in enkele langlopende dossiers. Deze zullen in 2027 ter besluitvorming aan de raad worden voorgelegd. De mogelijke financiële impact hiervan zal per voorstel in beeld worden gebracht. Het College is sinds 17 september op volle sterkte. Het werkprogramma bij het Coalitieakkoord is nog in ontwikkeling. Mogelijk volgt er later nog een bijbehorende wijziging op de begroting om verdere keuzes te maken voor de toekomst van de gemeente. We zijn ons echter ook bewust dat we niet de tijd en ruimte hebben om aan alle ambities en verplichtingen direct in 2027 te voldoen. Wel zetten we een aantal initiatieven in gang:

- De Kromme Akker ontwikkelen we tot een huis van de wijk en onderdeel van de buurthuisfunctie, conform het coalitieakkoord. In 2027 starten we met de ontwikkeling; de opening is voorzien in 2028;
- In de openbare ruimte starten we met de implementatie van het DIOR. Dat betekent dat we vanaf dit jaar de openbare ruimte op de kwaliteitsniveaus gaan brengen zoals verwoord in het DIOR;
- We maken een start met de aanpak van het cultuurhistorisch en recreatief beleefbaar maken van het Halve Zolen pad;
- In 2027 gaat het Stevig Lokaal Team van start;
- We stellen een visie op dienstverlening op.

Naast alle bovenstaande zaken, die veel van ons vragen, blijft er naar de toekomst onzekerheid over de ontwikkeling van de rijksmiddelen. Enerzijds is er de herverdeling van het gemeentefonds die nog boven de markt hangt, waarbij de mogelijke impact nog niet geduid kan worden. Parallel vinden de analyses plaats in de jeugdhulp (Van Ark). Dit leidt naar verwachting tot extra middelen voor de gemeente. Ook is onduidelijk wat de aangekondigde bezuinigingen in de Wmo (eigen bijdrage en huishoudelijke hulp) gaan betekenen. We blijven deze discussies nauwgezet volgen, zodat we geen zwaardere maatregelen hoeven treffen dan strikt noodzakelijk.

Deze begroting heeft ons veel geleerd en bevestigd. Onze organisatie staat onder druk. Daarom investeren we gericht in uitvoeringskracht en een betere manier van werken. We bepalen eerst wat nodig en prioritair is en vervolgens wat we zelf doen, samen doen of laten doen. We vereenvoudigen werkprocessen en zetten digitalisering en automatisering gericht in waar die kwaliteit verhogen, kwetsbaarheid verminderen of capaciteit vrijspelen. Waar daarna structureel extra capaciteit nodig blijft, onderbouwen we die keuze. De aanpak “Grenzen Verleggen” ondersteunt deze ontwikkeling.

Kortom, de voor ons liggende periode vraagt om scherpe dialoog en de bereidheid om keuzes te maken. Onze blik gaat dan ook al uit naar de Kadernota 2028. De financiële koers voor de komende jaren zijn we op dit moment aan het uitwerken. Elementen die hierin in ieder geval aan de orde komen, zijn:

- We brengen orde in onze financiële en personele data;
- We zetten maximaal in op externe financieringsvormen (en verbinden deze waar mogelijk met lopende initiatieven);
- We borgen de kwaliteit beter en verminderen de kwetsbaarheid door kansen te pakken in regionale samenwerking;
- We gaan meer realistisch plannen en begroten;
- We maken eerst af waar we mee bezig waren, voordat we aan iets nieuws beginnen.

We vertrouwen erop, dat we in nauwe bestuurlijk-ambtelijke samenwerking het verschil kunnen maken en daarmee onze gemeente leefbaar houden.

Verloop Begrotingsaldo 2027-2030

De meerjarenbegroting 2027 - 2030 is tegelijkertijd met de Najaarsnota 2026 opgesteld. De Najaarsnota 2026 bevat de mutaties van de Tussenrapportage 2026-2 (Turap 2026-2) waaronder de meicirculaire 2026. De structurele doorwerking van de mutaties in de Turap 2026-2 zijn opgenomen in de begroting 2027-2030.

In de begroting 2027 – 2030 zijn de gebruikelijke ontwikkelingen op het terrein van personeel, ontwikkeling kapitaallasten, mutaties in gemeentelijke belastingen en heffingen, autonome ontwikkelingen in het sociaal domein en overige administratieve en autonome mutaties opgenomen. Al deze financiële mutaties worden gerekend tot bestaand beleid (autonome en/ of wettelijke ontwikkelingen). Tot slot vindt de vertaling van het gewijzigde of nieuwe beleid plaats die is gebaseerd op de kadernota en de nadien ontstane inzichten.

In de onderstaande tabel wordt op hoofdlijnen het financieel perspectief geschetst. Meer gedetailleerde informatie over de mutaties treft u in de programma's of paragrafen aan.

(bedragen x € 1.000)	2027	V/N	2028	V/N	2029	V/N	2030	V/N
Begroting 2027 - 2030 na Turap 2026-1	936	N	2.659	N	4.108	N	4.108	N
Autonome ontwikkelingen en overige mutaties								
Personele ontwikkelingen 2026-2030 inclusief doorwerking CAO	1.221	N	1.221	N	1.221	N	1.221	N
Kapitaallasten gerealiseerde investeringen	260	V	151	N	357	N	370	N
Kapitaallasten investeringsplan 2027-2030	178	V	242	V	146	V	347	N

Algemene uitkering 2026-2030; meicirculaire	2.747	V	2.755	V	2.738	V	3.064	V
Gemeentelijke belastingen	1.277	V	987	V	1.014	V	1.087	V
Openbaar groen	739	N	770	N	735	N	735	N
Ontwikkelingen Jeugdzorg	26	V	536	N	540	N	540	N
Ontwikkelingen WMO	151	N	501	N	501	N	501	N
Ontwikkelingen Participatie	139	N	188	N	263	N	293	N
PW inkomen	162	N	162	N	162	N	162	N
Verbonden partijen	395	N	349	N	367	N	372	N
Overige mutaties	735	N	535	N	1.585	N	1.593	N
Totaal autonome ontwikkelingen en overige mutaties	946	V	429	N	1.833	N	1.983	N
Nieuw beleid								
Organisatie-bedrijfsvoering								
Formatiebehoefte	470	N	675	N	675	N	675	N
Overhead; advieskosten juridisch (kennisbank)	50	N	-		-		-	
Versterking informatiebeveiliging en privacy	50	N	50	N	50	N	50	N
Toeristenbelasting arbeidsmigranten	15	V	15	V	15	V	15	V
Fysiek domein								
Welstandsnota	25	N	-		-		-	
Toekomstvisie begraafplaatsen	60	N	-		-		-	
Brede economische visie	40	N	-		-		-	
Klimaatadaptatieprogramma	10	N	10	N	-		-	
Projectenbudget halvezolenlijntje	30	N	30	N	30	N	-	
Sociaal domein								
Huis van de Wijk Kromme Akker	100	N	143	N	85	N	85	N
Totaal Nieuw beleid	820	N	893	N	825	N	795	N
Geraamd saldo begroting 2027-2030	810	N	3.981	N	6.766	N	6.886	N
Inzet Vrije Algemene Reserve als structurele dekking (10% regeling)	1.375	V						
Saldo meerjarenbegroting 2027-2030	565	V	3.981	N	6.766	N	6.886	N

De begroting laat voor 2027 een tekort zien van € 810.000. Ook in de jaren daarna zijn er tekorten. Voor de beoordeling van de begroting is vooral van belang of de jaarlijks terugkerende inkomsten voldoende zijn om de jaarlijks terugkerende uitgaven te betalen. Eenmalige meevallers helpen daarbij slechts tijdelijk.

In deze begroting zijn de eenmalige inkomsten circa € 559.000 hoger dan de eenmalige uitgaven. Daardoor verbetert het totale saldo. Na inzet van de Vrije Algemene Reserve ontstaat een begrotingsoverschot van € 565.000.

Het structurele saldo komt daarmee uit op vrijwel nul. Dat betekent dat de terugkerende inkomsten en uitgaven nagenoeg met elkaar in balans zijn en de begroting daarmee structureel sluitend is.

Op verzoek van de toezichthouder is voor de presentatie van het structurele begrotingssaldo aangesloten bij de tabel die de toezichthouder daarvoor heeft ontwikkeld. De uitwerking is onderstaand opgenomen.

Berekening Structureel begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)	2027	V/N	2028	V/N	2029	V/N	2030	V/N
Lasten exclusief mutaties reserves	94.163	N	93.756	N	86.162	N	86.630	N
Baten exclusief mutaties reserves	91.594	V	88.618	V	79.130	V	79.193	V
Saldo van baten en lasten	2.569	N	5.138	N	7.032	N	7.437	N
Toevoegingen reserves	657	N	742	N	815	N	900	N
Onttrekkingen reserves	2.416	V	1.899	V	1.081	V	1.451	V
Saldo reserves baten en lasten	1.759	V	1.157	V	266	V	551	V
Saldo meerjarenbegroting 2027-2030	810	N	3.981	N	6.766	N	6.886	N
Saldo Incidentele lasten <u>excl. incidentele toevoegingen reserves</u>	12.554	V	10.865	V	2.940	V	2.611	V

Incidentele baten <u>excl. incidentele onttrekkingen reserves</u>	11.782	N	10.984	N	2.834	N	2.602	N
Incidentele lasten toevoegingen reserves	657	V	742	V	815	V	900	V
Incidentele baten onttrekkingen reserves	1.988	N	1.438	N	477	N	375	N
Saldo incidentele baten en Lasten	559	N	815	N	444	V	534	V
Structureel saldo meerjarenbegroting 2027-2030	1.369	N	4.796	N	6.322	N	6.352	N
Inzet VAR 10% ten behoeve van structureel saldo	1.375	V						
Structureel Saldo begroting na inzet 10% VAR	6	V	4.796	N	6.322	N	6.352	N

Wij stellen voor om de meerjarenbegroting vast te stellen met een positief saldo voor 2027 van € 6.000 en de saldo's voor 2028 tot en met 2030 vooralsnog voor kennisgeving aan te nemen.

Indien de gemeenteraad bij de behandeling van deze meerjarenbegroting per amendement besluit om een uitgave te doen die niet in de primitieve begroting is opgenomen dient de gemeenteraad, zoals afgesproken, ook aan te geven hoe in de dekking van die uitgave wordt voorzien.

Tot slot

Het blijft een uitdaging om de begroting voor de jaren vanaf 2028 rond te krijgen. Niettemin blijven we optimistisch en vastberaden. We zijn ervan overtuigd dat we, door samen keuzes te maken en onze krachten te bundelen, door deze barre financiële tijden kunnen komen en een solide basis kunnen leggen voor een toekomstbestendige en veerkrachtige gemeente.

Algemene uitkering

De financiële positie van gemeenten blijft de komende jaren in belangrijke mate afhankelijk van landelijke besluitvorming. Hoewel het kabinet het zogenoemde ravijnjaar heeft verzacht door extra middelen beschikbaar te stellen, is de financiële problematiek daarmee niet opgelost maar grotendeels doorgeschoven naar latere jaren. Hierdoor ontstaat op korte termijn meer financiële stabiliteit, terwijl de onzekerheid over de structurele ontwikkeling van de gemeentelijke inkomsten blijft bestaan.

Ook de discussie over het verdeelmodel van het gemeentefonds is nog niet afgerond. De verdere herziening van het model is uitgesteld en het huidige ingroeipad is tijdelijk bevroren. Dit biedt gemeenten voor de komende jaren meer duidelijkheid, maar laat tegelijkertijd de vraag open hoe de beschikbare middelen vanaf 2029 definitief zullen worden verdeeld.

Binnen het sociaal domein blijft vooral de jeugdzorg een belangrijk financieel aandachtspunt. De financiële druk op gemeenten is de afgelopen jaren verder toegenomen, terwijl de Hervormingsagenda Jeugd nog in uitvoering is. De komende jaren moet blijken in hoeverre de voorgenomen maatregelen daadwerkelijk leiden tot een betere beheersing van de kosten en een duurzame financiering van de jeugdzorg.

Daarnaast vinden op diverse beleidsterreinen wijzigingen plaats die gevolgen kunnen hebben voor de omvang en verdeling van de middelen uit het gemeentefonds. Voorbeelden hiervan zijn de nieuwe verdeelsystematiek voor beschut werk, wijzigingen binnen de Wmo en de overheveling van middelen voor klimaat- en energiebeleid naar het gemeentefonds.

De ontwikkelingen laten zien dat gemeenten ook de komende jaren worden geconfronteerd met aanzienlijke financiële onzekerheden. De combinatie van een uitgesteld ravijnjaar, een nog niet afgeronde herziening van het verdeelmodel en aanhoudende druk binnen het sociaal domein maakt dat de structurele houdbaarheid van de gemeentelijke financiën onder druk blijft staan. Het behoud van een gezonde financiële positie vraagt daarom om een realistisch begrotingsbeleid, waarbij ambities en maatschappelijke opgaven voortdurend worden afgewogen tegen de structureel beschikbare middelen. Daarmee blijft financiële wendbaarheid een belangrijke randvoorwaarde voor het realiseren van gemeentelijke doelen.

Leeswijzer

Evenals vorig jaar zijn de programma's opgesteld rondom het adagium "kort maar krachtig". Elk programma heeft dezelfde opbouw aan de hand van drie vragen:

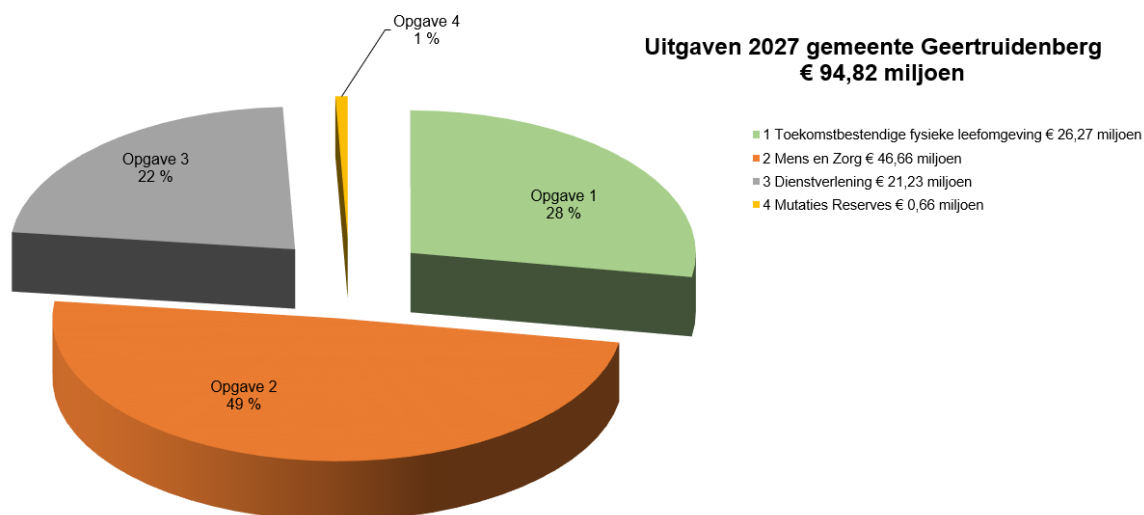
1. Wat willen we bereiken?: U leest hier de ambitie bij het programma, gevolgd door de strategische doelen, indicatoren en de maatschappelijke effecten.
2. Wat gaan we daar voor doen?: In dit onderdeel presenteren we de resultaten die voor 2027 voornemens zijn te realiseren. Deze resultaten zult u in 2027 ook terugzien in de tussenrapportages.
3. Wat mag het kosten?: We maken hier de financiële kant van het programma inzichtelijk. De tabel laat per taakveld de budgetten zien, zowel lasten als baten.

Bedragen in de begroting zijn in principe weergegeven in bedragen x € 1.000. Dit zorgt mogelijk voor afrondingsverschillen.

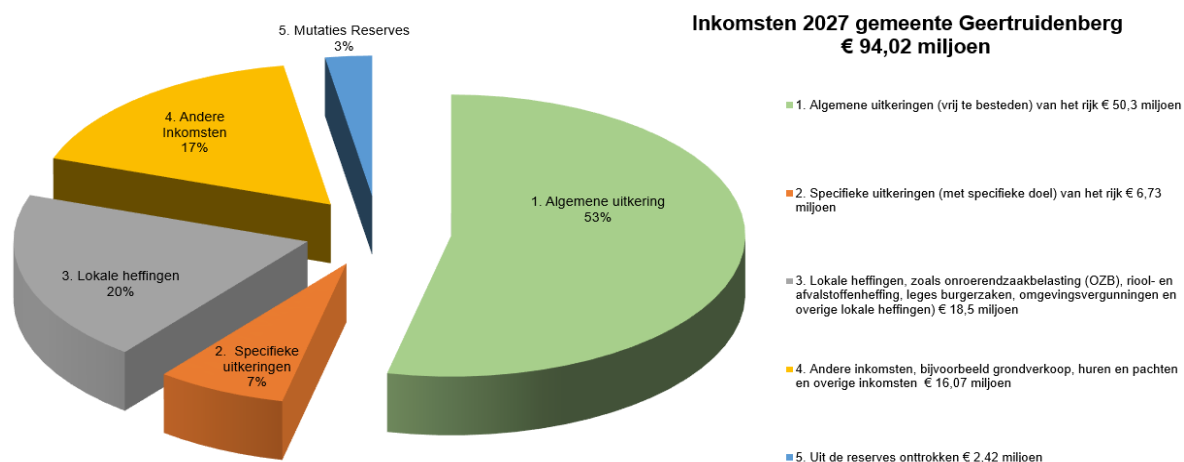
In één oogopslag

BIO (Begroting in een oogopslag)

Uitgaven 2027 gemeente Geertruidenberg € miljoen

Inkomsten 2027 gemeente Geertruidenberg € miljoen

Programma 1 Ruimte & Economie

1.1 Wat willen we bereiken?

1.1.1 Ruimte & Wonen

1. Omgevingswet

In 2027 stellen we het plan van aanpak op voor de herijking van de Omgevingsvisie (G-kracht). Grote opgaven als Powerport en Dijkversterking worden dan ook opgenomen. Deze visie vormt het fundament voor ons beleid en de vertaling daarvan in de uitvoering en de regels. We werken aan een betere samenhang tussen de beleidsonderwerpen binnen de fysieke leefomgeving. Door de nieuwe kennisinstrumenten van de Omgevingswet (Omgevingsvisie, Omgevingsprogramma en Omgevingsplan) te gebruiken en te verbinden met bestaande beleidsnota's bouwen we aan een samenhangend beleidshuis.

2. Ruimtelijke omgeving

We zetten de komende jaren nadrukkelijk in op het bevorderen van de beschikbaarheid, betaalbaarheid en kwaliteit van het woningaanbod in Geertruidenberg. Concreet wordt ingezet op de realisatie van 890 nieuwbouwwoningen tot 2030. Om dit te bereiken vindt herstructurering van binnenstedelijke gebieden plaats, maar worden ook inbreidings- en uitbreidingslocaties benut. Voor Raamsdonk bepalen we eerst de kaders en randvoorwaarden, zodat we regie voeren over de (woningbouw)ontwikkelingen binnen deze kern. In de kern Geertruidenberg faciliteren we de herontwikkeling van het gebied rondom het Schonckplein, zodat daar een levendige en fijne woon- en winkelomgeving ontstaat. Opgemerkt wordt dat we als gemeente vaak geen grondpositie hebben, waardoor we woningbouwprojecten alleen kunnen realiseren door initiatiefnemers vanaf de start proactief te adviseren en efficiënt door ruimtelijke procedures te begeleiden.

3. Creëren woonruimte naar behoefte

We creëren woonruimte op basis van demografische ontwikkelingen, woningbehoefte (met name lokaal), regionale afspraken, wettelijke taakstellingen en actuele ontwikkelingen op de woningmarkt.

We willen waar mogelijk meer woningen programmeren dan het regionale minimum, mits dit past binnen de draagkracht van gemeente en kernen. Naast nieuwbouw benutten we kansen voor binnenstedelijke verdichting, transformatie, herbestemming en beter gebruik van de bestaande woningvoorraad.

Bijzondere aandacht gaat uit naar jongeren, senioren, huishoudens met een middeninkomen en inwoners met een wettelijke of maatschappelijke huisvestingsvraag.

4. Verbeteren, bewaken en behouden van balans

We sturen op een evenwichtige woningvoorraad die aansluit bij verschillende inkomens, huishoudens en levensfasen.

De concrete programmering wordt onderbouwd vanuit actuele woningbehoefte, samenstelling van de bestaande voorraad, doelgroepen, betaalbaarheid en de gewenste balans per wijk en ontwikkeling. Waar de lokale opgave daarom vraagt, kan gemotiveerd maatwerk worden toegepast.

We besteden daarbij bijzondere aandacht aan doorstroming, passende huisvesting voor senioren en de verbinding tussen wonen en zorg.

5. Regie pakken op de woningmarkt

We willen eerder en scherper sturen op woningbouwontwikkelingen. Dat betekent minder achteraf toetsen en meer aan de voorkant afspraken maken over onder andere programma, doelgroep, betaalbaarheid en uitvoerbaarheid.

Daarbij beoordelen we ontwikkelingen niet alleen op aantallen en segmenten, maar op hun volkshuisvestelijke functie: welke behoefte wordt bediend, voor welke doelgroep, met welk woonproduct en tegen welke prijs, en hoe draagt de ontwikkeling bij aan doorstroming en de gewenste balans.

Het volkshuisvestingsprogramma wordt hiervoor een belangrijk gemeentelijk sturingsinstrument. Daarnaast bereiden we de huisvestingsverordening met urgentieregeling voor en onderzoeken we hoe lokale binding juridisch houdbaar kan worden toegepast. We willen meer bouwen voor onze eigen inwoners en maken daarover afspraken met ontwikkelende partijen.

6. Ontwikkelingen vinden plaats in samenspraak met inwoners en stakeholders

Inwoners en stakeholders worden vroegtijdig betrokken bij ontwikkelingen. De nota burgerparticipatie vormt daarbij het uitgangspunt.

De gemeente maakt vooraf duidelijk welke kaders vaststaan en waar ruimte bestaat voor participatie. Daarbij wegen we individuele belangen zorgvuldig af tegen het algemeen belang en communiceren we helder over gemaakte keuzes.

1.1.2 Openbare ruimte

Openbare ruimte

We streven naar een veilige, gezond en klimaatbestendige leefomgeving; een openbare ruimte waarin inwoners prettig kunnen verblijven en elkaar kunnen ontmoeten.

1.1.3 Leefbaarheid

1. Klimaatbestendige leefomgeving

We willen een veilige, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving die bestand is tegen de gevolgen van klimaatverandering. Daarom zetten we in op het beperken van wateroverlast, droogte, hitte en overstromingsrisico's. Tegelijkertijd verbeteren we de kwaliteit van de openbare ruimte door vergroening, waterbeheer en het versterken van de biodiversiteit.

2. Energietransitie

We werken binnen de wettelijke en financiële kaders aan een duurzaam en betrouwbaar energiesysteem dat bijdraagt aan de klimaatdoelen en voorbereid is op de toekomstige energiebehoefte. We stimuleren energiebesparing en verduurzaming en wegen bij de uitvoering nadrukkelijk de haalbaarheid en betaalbaarheid voor inwoners, ondernemers en gemeentelijke organisatie mee.

3. Afval en Circulariteit

De beschikbaarheid van grondstoffen staat wereldwijd onder druk. We gebruiken meer grondstoffen dan de aarde duurzaam kan leveren, terwijl de vraag naar materialen blijft toenemen. Om ook in de toekomst voldoende grondstoffen beschikbaar te houden, werkt Nederland toe naar een volledig circulaire economie in 2050. Als tussenstap is het landelijke doel om het gebruik van primaire grondstoffen in 2030 te halveren.

In een circulaire economie worden producten en materialen zo lang mogelijk hergebruikt en opnieuw ingezet als grondstof. Hierdoor neemt de afhankelijkheid van nieuwe grondstoffen af. Als gemeente vertalen wij de landelijke doelstellingen naar de lokale praktijk.

Een belangrijke voorwaarde voor een circulaire economie is het gescheiden inzamelen van grondstoffen van voldoende kwaliteit, zodat deze kunnen worden verwerkt tot nieuwe grondstoffen. De gemeenteraad heeft hier op 14 december 2023 de volgende gemeentelijke doelstellingen voor 2030 vastgesteld:

Doelstelling	Streefwaarde
Minder restafval	< 30 kg per inwoner per jaar
Meer en betere afvalscheiding	> 90%
Meer hergebruik van grondstoffen	> 60%

1.1.4 Economie & Toerisme

1. Sterk ondernemersklimaat

We creëren een dynamische en toekomstbestendige omgeving waarin nieuwe bedrijven zich willen vestigen en lokale ondernemers de ruimte krijgen om te groeien, te innoveren en duurzame waarde toe te voegen. We doen dit met al onze regionale verbanden en lokale stakeholders.

We stimuleren het ondernemerschap door startende ondernemers en zzp-ers toegang te bieden tot kennis, netwerken, huisvesting en ondersteuning, zodat zij kunnen groeien, innoveren en bijdragen aan de lokale economie.

2. Duurzame economie

We jagen de transitie aan naar een circulaire en klimaatneutrale economie in 2050 door innovatieve ondernemers de ruimte en netwerken te bieden om duurzame impact te maken.

3. Maritieme maakindustrie

We behouden en versterken onze bestaande maritieme maakindustrie en binnenvaartsector, terwijl we tegelijkertijd ruimte maken voor de werf van de toekomst door herhuisvesting naar een nieuw gebied dat optimaal is ingericht voor een schone, hoogwaardig gedigitaliseerde en toekomstbestendige maritieme sector.

4. Gastvrijheid

Wij versterken onze aantrekkingskracht door een gastvrije en inspirerende omgeving te bieden waarin bezoekers zich welkom voelen en actief bijdragen aan de lokale economie.

5. Cultuur

We koesteren ons culturele fundament en zetten dit in als verbindende kracht voor onze inwoners, als unieke trekpleister voor onze bezoekers en als basis voor cultuureducatie.

1.1.5 Openbare orde en veiligheid

1. Weerbaarheid

De gemeente staat voor een groeiende opgave op het gebied van veiligheid, weerbaarheid en crisisbeheersing. Ontwikkelingen zoals geopolitieke spanningen, hybride dreigingen (cyber, desinformatie), klimaatgerelateerde incidenten en mogelijke verstoringen van vitale infrastructuur maken dat gemeenten een steeds grotere rol hebben in de voorbereiding op en aanpak van crises. Dit vraagt om een gemeentelijke crisisorganisatie die vakbekwaam en voorbereid is op ontwrichtende scenario's, zoals grootschalige stroomuitval, uitval van digitale systemen, verstoringen in de drinkwatervoorziening en maatschappelijke ontwrichting.

Deze ontwikkeling binnen crisisbeheersing vraagt ook veel van onze inwoners. Daarom willen we de zelfredzaamheid van onze inwoners versterken door hen bewust te maken van de risico's en te informeren over wat zij zelf kunnen doen om beter voorbereid te zijn op dergelijke crises.

2. Ondermijning

Het is belangrijk dat de gemeentelijke organisatie, op zowel bestuurlijk als ambtelijk niveau weerbaar is tegen ondermijning en criminele activiteiten.

Daarnaast willen we ondermijnende structuren zoveel mogelijk verstoren.

3. Personen met onbegrepen gedrag

We helpen personen met onbegrepen gedrag in de bestaande samenwerkingsverbanden. Dit doen we om deze personen de hulp te bieden die zij nodig hebben en hiermee de impact op de omgeving te verminderen. We zijn daarbij wel zeer afhankelijk voor de partners in het sociale veld, met hun eigen knelpunten.

4. Jeugd

De gemeente zet zich actief in om jeugdoverlast tegen te gaan en te verminderen. De privacywetgeving is hierbij soms een knelpunt.

1.2 Wat gaan we daar voor doen?

1.2.1 Ruimte & Wonen

Omgevingswet

- We stellen het plan van aanpak op voor de herijking van de Omgevingsvisie
- We stellen een regelset voor het agrarisch grondgebied vast en maken een start met de regelsets ten aanzien van het centrum/ gemengd gebied binnen de gemeente
- Handhaving draagt direct bij aan een veilige gemeente. Het handhavingsniveau sluit momenteel onvoldoende aan op het bestaande beleid, dus gaan we dit beter in balans brengen.

Ruimtelijke omgeving

(Woningbouw)projecten zijn langdurige processen die meerdere jaren kunnen duren, waarin ze verschillende ontwikkelfasen doorlopen. Voor de belangrijkste projecten komen we in 2027 tot de volgende resultaten:

- We leggen het Ruimtelijk Raamwerk Raamsdonk in 2027 ter vaststelling voor aan het bestuur. Daarmee worden de kaders en randvoorwaarden voor toekomstige (woningbouw)ontwikkelingen in deze kern bepaald.
- We bieden de omgevingsplanwijzigingen voor de projecten Achter de Hoeven (180 woningen) en Landonk A+B (197 woningen) ter vaststelling voor aan de raad
- We behandelen de omgevingsvergunningsaanvragen voor Ravelijn (134 appartementen) en Zoutmanstraat fase 2 (21 woningen), zodat het project volgens planning kan worden gerealiseerd
- Vanuit onze gemeentelijke rol begeleiden we de uitvoering van de ontwikkelingen Oude Haven (43 appartementen en 9 woningen) en Barbeelweg (29 appartementen), zodat deze volgens planning kunnen worden gerealiseerd
- Bij het project Schonckplein is beoogd dat sloop en start bouw in 2027 plaatsvinden
- Zoutmanstraat fase 1 (29 appartementen en 8 woningen) wordt opgeleverd.

Woonruimte naar behoefte

- Actualiseren van de woningbouwprogrammering naar doelgroep, segment en uitvoerbaarheid.
- De woonbehoefte van jongeren nader in beeld brengen.
- Mogelijkheden voor binnenstedelijke verdichting, herbestemming en transformatie onderzoeken en benutten.
- Woningbouwlocaties nadrukkelijker koppelen aan doelgroep, prijsklasse en volkshuisvestelijke behoefte.
- Blijven sturen op kansrijke woningbouwlocaties en realisatie van de woningbouwprogrammering.

Balans in de woningvoorraad

- Bij nieuwe ontwikkelingen sturen op een evenwichtige verdeling tussen sociale huur, middenhuur, betaalbare koop en overige segmenten.
- Waar nodig gemotiveerd maatwerk toepassen.
- Doorstroming stimuleren door passende en levensloopgeschikte woningen mogelijk te maken.
- De woonzorgopgave verwerken in het volkshuisvestingsprogramma.
- Met Thuisvester prestatieafspraken maken over beschikbaarheid, betaalbaarheid, doorstroming en aandachtsgroepen.

Regie op de woningmarkt

We willen eerder en scherper sturen op woningbouwontwikkelingen. Dat betekent minder achteraf toetsen en meer aan de voorkant afspraken maken over onder andere programma, doelgroep, betaalbaarheid en uitvoerbaarheid.

Daarbij beoordelen we ontwikkelingen niet alleen op aantallen en segmenten, maar op hun volkshuisvestelijke functie: welke behoefte wordt bediend, voor welke doelgroep, met welk woonproduct en tegen welke prijs, en hoe draagt de ontwikkeling bij aan doorstroming en de gewenste balans.

Het volkshuisvestingsprogramma wordt hiervoor een belangrijk gemeentelijk sturingsinstrument. Daarnaast bereiden we de huisvestingsverordening met urgentieregeling voor en onderzoeken we hoe lokale binding juridisch houdbaar kan worden toegepast.

Inwoners en stakeholders

- De uitgangspunten van de nota burgerparticipatie toepassen.
- Het voeren van een omgevingsdialoog bij woningbouwontwikkelingen stimuleren.
- Vooraf duidelijk maken welke gemeentelijke kaders gelden en waarover participatie mogelijk is.
- Inwoners en maatschappelijke partners betrekken bij de bredere volkshuisvestelijke opgave.
- Raad en bestuur informeren over relevante ontwikkelingen, dilemma's en keuzes.

1.2.2 Openbare ruimte

Openbare ruimte

- De gemeentelijke aanpak voor de Kaderrichtlijn Water (KRW) wordt voorgelegd aan de Gemeenteraad
- We stellen een baggerstrategie op voor de Donge en leggen deze voor aan de Gemeenteraad
- We starten met het implementeren van het DIOR. In de jaren 2027 – 2030 brengen we onze openbare ruimte op de beeldkwaliteitsniveaus zoals opgenomen in het DIOR
- We verbinden wegenonderhoud en herinrichting waar mogelijk aan maatregelen die de verkeersveiligheid verbeteren;
- We zetten in op het ontmoedigen van sluipverkeer en passen – waar passend – snelheidsremmende maatregelen en 30 km-zones toe.

1.2.3 Leefbaarheid

Klimaatbestendige leefomgeving

Vergroen- blauwen - Hittestress

- We vergroten het aandeel groen in de openbare ruimte om hittestress te beperken, de leefbaarheid te verbeteren en te voldoen aan de verplichtingen uit de Europese Natuurherstelwet voor het behoud en de uitbreiding van stedelijk groen en boomkroonbedekking.
- We voeren periodiek de wettelijk verplichte klimaat- en hittestresstesten uit en vertalen de uitkomsten naar maatregelen.
- Ecologisch beheer blijft het uitgangspunt. Tegelijk sturen we op een verzorgd en verkeersveilig straatbeeld en passen we het beheer gericht aan waar veiligheid, toegankelijkheid en uitstraling daarom vragen.

Vergroen- blauwen - water langer vasthouden

We geven uitvoering aan het Programma Stedelijk Water door bij herinrichting, onderhoud en gebiedsontwikkeling klimaatadaptieve maatregelen toe te passen, zoals het afkoppelen van regenwater, de aanleg van wadi's en waterbergende voorzieningen en het vergroten van de infiltratiecapaciteit van de bodem

Dijkversterkingen - Wilhelminakanaal, Amertak en de Donge (WAD)

We werken samen met Waterschap Brabantse Delta aan de voorbereiding en uitvoering van de dijkversterkingsprojecten WAD, GENDO en Bedijkte Maas om de waterveiligheid op lange termijn te waarborgen.

Energietransitie

Elektriciteit - opwek

We geven uitvoering aan de afspraken uit de Regionale Energiestrategie West-Brabant. De regionale opgave voor zonne-energie op land binnen Geertruidenberg is daarbij komen te vervallen vanwege de grote ruimtelijke impact van energie-infrastructuur binnen onze gemeente.

Elektriciteit - besparing

- We stimuleren energiebesparing bij inwoners en bieden ondersteuning via het energieloket.
- We maken jaarlijks prestatieafspraken met woningcorporatie Thuisvester over de verduurzaming van hun huurwoningvoorraad.
- We voldoen aan de wettelijke verduurzamingsverplichtingen voor gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed, waaronder energiebesparing, renovatie, energielabels, laadinfrastructuur en zonnepanelen, en werken toe naar een CO2-reductie van 95% en een volledig aardgasvrije gemeentelijke vastgoedportefeuille in 2050.

Elektriciteit - netcapaciteit

- We werken samen met TenneT en Enexis aan de uitbreiding en verzwaring van het elektriciteitsnet, waaronder de verzwaring van het 380 kV- en 150 kV-station in het Amergebied en de ontwikkeling van een nieuwe hoogspanningsverbinding richting Krimpen aan den IJssel of Crayestein.
- We werken samen met Enexis aan de versterking van het lokale elektriciteitsnet door nieuwe transformatorstations en andere netvoorzieningen te realiseren, werkzaamheden slim te combineren met projecten in de openbare ruimte en hierover een samenwerkingsovereenkomst af te sluiten.

Warmte - warmtetransitie en -voorziening

- We stellen een warmteprogramma en bijbehorende wijkuitvoeringsplannen op om invulling te geven aan de wettelijke opgave om de gebouwde omgeving uiterlijk in 2050 aardgasvrij te maken.
- We onderzoeken kansrijke duurzame warmtebronnen, waaronder het Amerwarmtenet, en bereiden ons voor op de aanvullende taken en bevoegdheden die voortvloeien uit de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw) en de Wet collectieve warmte (Wcw).

Warmte - besparing

- We ondersteunen inwoners bij het verduurzamen van hun woning met een isolatiesubsidie en duurzaamheidslening.
- We stellen een soortenmanagementplan op om woningisolatie mogelijk te maken en tegelijkertijd te voldoen aan de wettelijke verplichtingen voor soortenbescherming.

Mobiliteit

- We geven uitvoering aan de Regionale Aanpak Laadinfrastructuur (RAL) door de uitbreiding van de publieke laadinfrastructuur te faciliteren en de kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid van openbare laadvoorzieningen te bewaken.
- We actualiseren uiterlijk in 2027 de gemeentelijke laadvisie op basis van de verwachte toekomstige laadbehoefte.

Afval en Circulariteit

Circulariteit

Naast huishoudelijk afval ontstaat er ook afval bij bedrijven, scholen en andere maatschappelijke organisaties. Voor deze doelgroepen vervult de gemeente een stimulerende en verbindende rol. We ondersteunen organisaties bij de overgang naar een meer circulaire bedrijfsvoering en stimuleren initiatieven die bijdragen aan hergebruik, reparatie en het besparen van grondstoffen.

Om dit mogelijk te maken sluiten wij aan bij het Circulair Ambachtsnetwerk (CAN) De Meerwaarde, een regionale samenwerking met onder andere de gemeenten Oosterhout en MidZuid. Binnen dit netwerk werken we samen aan kennisuitwisseling, innovatieve projecten en de ontwikkeling van een regionale circulaire economie.

Huishoudelijke afval

Op het gebied van huishoudelijk afval werken we intensief samen met gemeenten in de regio. Deze samenwerking richt zich onder andere op de inzameling van afvalstromen, het beheer van de milieustraat en de verwerking van ingezamelde materialen.

Door gezamenlijk op te trekken, kunnen we efficiënter werken en de kwaliteit van ingezamelde grondstoffen verbeteren. Daarbij besteden we extra aandacht aan de kwaliteit van de PMD-stroom (plastic verpakkingen, metalen verpakkingen en drankkartons), zodat deze beter geschikt is voor recycling.

Voor de verwerking van afvalstromen zetten we in op regionale verwerkingscontracten met een goede prijs-kwaliteitverhouding. Waar mogelijk kiezen we voor hoogwaardige circulaire verwerkingsmethoden die bijdragen aan het behoud en hergebruik van grondstoffen.

Daarnaast volgen we ontwikkelingen binnen de afvalmarkt nauwgezet. Samen met regiogemeenten delen we kennis, ontwikkelen we pilotprojecten en spelen we tijdig in op veranderingen die gevolgen kunnen hebben voor onze dienstverlening en de kosten van afvalbeheer. Hiermee willen we de afvalstoffenheffing voor inwoners zo beheersbaar mogelijk houden.

1.2.4 Economie & Toerisme

- We stellen een brede economische visie 2040 op.
- We ontwikkelen een klimaatadaptatieprogramma voor bedrijven.
- Voor herhuisvesting van de maritieme maakindustrie stellen we een gebiedsvisie Uitbreiding Pontonnier vast.
- Het historische halvezolenlijntje maken we meer beleefbaar voor bezoekers en inwoners.
- We realiseren een landingsplaats Zuiderwaterlinie.

1.2.5 Openbare orde en veiligheid

Weerbaarheid

We zorgen voor een gemeentelijke crisisorganisatie die op orde is door vacatures in te vullen en de crisismedewerkers vakbekwaam te maken en te houden middels opleidingen, trainingen en oefeningen.

Onze inwoners maken we bewust van de risico's door gericht te communiceren over hoe zij zich kunnen voorbereiden. Hiervoor sluiten we ook aan bij landelijke en regionale campagnes.

Ondermijning

Met de Brabantse norm weerbare overheid hebben de Brabantse gemeenten één gezamenlijke aanpak tegen ondermijning opgesteld. In 2027 gaan we verder met het implementeren en borgen van deze geactualiseerde norm.

Daarnaast voeren we, middels het BIT (Baronie Interventieteam) en het GIT (Geertruidenberg Interventieteam) bestuurlijke controles uit met onze samenwerkingspartners gericht op de aanpak van ondermijning. Deze samenwerkingen zetten we in 2027 voort. Vanzelfsprekend zijn we ook zeer actief in RIEC-verband.

Personen met verward gedrag

De aanpak richt zich op het vroegtijdig signaleren van problemen, het bieden van passende hulp en het waarborgen van de veiligheid van zowel de betrokken persoon als de omgeving. Wanneer sprake is van acute situaties, werken de betrokken organisaties nauw samen om snel en adequaat op te treden. Door deze integrale samenwerking streeft de gemeente naar een balans tussen zorg, ondersteuning en openbare orde en veiligheid.

Jeugd

Met de lokale aanpak zet de gemeente zich in om jeugdoverlast te verminderen. Dit doet zij door samen te werken met jongerenwerkers, politie, handhaving, scholen, buurtbewoners en de jongeren zelf. Door jongeren aan te spreken op hun gedrag, preventieve activiteiten te organiseren en waar nodig handhavend op te treden, wil de gemeente overlast verminderen en de leefbaarheid en veiligheid in de wijken verbeteren. Echter de privacywetgeving is hierbij soms een knelpunt.

1.3 Wat mag het kosten

Specificatie taakvelden

TV.	Taakveld omschrijving	Beg. Na wijzig. 2026	V/N	Begroting 2027	V/N	Begroting 2028	V/N	Begroting 2029	V/N	Begroting 2030	V/N
Lasten Programma 1 Ruimte & Economie											
2.1	Verkeer en vervoer	7.805.000	N	4.255.000	N	4.650.000	N	5.230.000	N	5.503.000	N
2.2	Parkeren	5.000	N	5.000	N	6.000	N	6.000	N	6.000	N
2.3	Recreatieve havens	14.000	N	14.000	N	14.000	N	15.000	N	15.000	N
2.4	Economische havens en waterwegen	572.000	N	260.000	N	265.000	N	275.000	N	274.000	N
3.1	Economische ontwikkeling	507.000	N	538.000	N	498.000	N	488.000	N	458.000	N
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	58.000	N	62.000	N	62.000	N	62.000	N	62.000	N
3.4	Economische promotie	272.000	N	275.000	N	280.000	N	280.000	N	280.000	N
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.869.000	N	4.199.000	N	4.303.000	N	4.163.000	N	4.204.000	N
7.2	Riolering	2.436.000	N	2.681.000	N	2.673.000	N	2.752.000	N	2.741.000	N

7.3	Afval	2.980.000	N	2.969.000	N	3.043.000	N	3.150.000	N	3.172.000	N
7.4	Milieubeheer	3.337.000	N	2.646.000	N	2.596.000	N	2.596.000	N	2.573.000	N
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	120.000	N	148.000	N	88.000	N	89.000	N	81.000	N
8.1	Ruimte en leefomgeving	929.000	N	915.000	N	905.000	N	905.000	N	905.000	N
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	4.925.000	N	6.358.000	N	6.225.000	N	1.535.000	N	1.537.000	N
8.3	Wonen en bouwen	928.000	N	947.000	N	994.000	N	1.024.000	N	1.022.000	N
Totaal lasten		28.760.000	N	26.272.000	N	26.601.000	N	22.569.000	N	22.832.000	N
Baten Programma 1 Ruimte & Economie											
2.1	Verkeer en vervoer	4.735.000	V	369.000	V	369.000	V	369.000	V	369.000	V
2.2	Parkeren	5.000	V	5.000	V	5.000	V	5.000	V	5.000	V
2.3	Recreatieve havens	18.000	V	18.000	V	18.000	V	19.000	V	19.000	V
2.4	Economische havens en waterwegen	80.000	V	87.000	V	88.000	V	89.000	V	90.000	V
3.1	Economische ontwikkeling	2.000	V	2.000	V	2.000	V	2.000	V	2.000	V
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	8.000	V	8.000	V	8.000	V	8.000	V	8.000	V
3.4	Economische promotie	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	21.053.000	V	969.000	V	969.000	V	969.000	V	969.000	V
7.2	Riolering	3.015.000	V	3.253.000	V	3.272.000	V	3.363.000	V	3.363.000	V
7.3	Afval	3.240.000	V	3.611.000	V	3.698.000	V	3.815.000	V	3.841.000	V
7.4	Milieubeheer	470.000	V	310.000	V	310.000	V	310.000	V	287.000	V
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	50.000	V	50.000	V	50.000	V	50.000	V	50.000	V
8.1	Ruimte en leefomgeving	182.000	V	25.000	-	25.000	-	25.000	-	25.000	-
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	4.935.000	V	6.350.000	V	6.210.000	V	1.509.000	V	1.509.000	V
8.3	Wonen en bouwen	1.165.000	V	1.015.000	V	1.015.000	V	1.015.000	V	1.015.000	V
Totaal baten		38.957.000	V	16.071.000	V	16.039.000	V	11.547.000	V	11.551.000	V
Reserves											
0.10	Mutaties reserves lasten	20.920.000	N	17.000	N	17.000	N	5.000	N	5.000	N
0.10	Mutaties reserves baten	1.348.000	V	308.000	V	304.000	V	304.000	V	304.000	V
Totaal reserves		19.572.000	N	-291.000	V	-288.000	V	-299.000	V	-299.000	V
Saldo baten en lasten inclusief reserves											
		9.374.000	N	9.910.000	N	10.274.000	N	10.723.000	N	10.982.000	N

Toelichtingen verschillen > € 25.000

Budgetmutaties welke budgettair neutraal zijn en / of van administratieve aard, worden niet separaat toegelicht tenzij van politiek bestuurlijke importantie. Als gevolg van doorschuiven / vertraging van lopende investeringen ontstaan er eveneens mutaties op de begrote afschrijvingen en rente (de kapitaallasten). De mutaties in de kapitaallasten tezamen met de interne doorbelasting van de ambtelijke uren worden toegerekend aan de opgavemutaties < € 25.000.

Lasten

Taakveld	Omschrijving	2027	V/N	2028	V/N	2029	V/N	2030	V/N
2.1	Wegen, straten en pleinen Gezien de historische kostenontwikkeling van schades en vernielingen moeten de kosten daaruit hoger worden geraamd. Het verhaal van de schades en vernielingen, de opbrengst, wordt evenzo verhoogd, maar blijft achter op de kosten van het herstel.	44.000	N	44.000	N	44.000	N	44.000	N
2.1	Maaien bermen De financiële bijstelling houdt verband met de actualisatie van het areaal maaibeheer en de verdere implementatie van beheermaatregelen gericht op ecologisch maaibeheer en soortenbescherming. Tevens is, conform de contractuele verplichtingen, een indexering van 3,5% verwerkt.	55.000	N	55.000	N	55.000	N	55.000	N
2.1	Verkeerszaken Vanuit de verwachting dat het project voor de A27 nog doorloopt tot en met 2030 worden de kosten van de projectleider meerjarig opgevoerd. Onder de werkzaamheden valt de komende jaren de landschappelijke inpassing die begeleid moet worden, waaronder de overdracht van het areaal	145.000	N	145.000	N	145.000	N	145.000	N

	en de daaruit voortvloeiende afspraken, de uitvoering van de herinrichting van het Lint en de consequenties van de fasering A27. Omdat deze inzet eindig en niet structureel is worden deze kosten, zoals eerder is besloten, vanuit de vrije algemene reserve gedekt.								
2.1	Verkeerszaken Binnen de gemeente Geertruidenberg is momenteel geen sprake van actief bordenbeheer en bordenmateriaalbeheer. Daarnaast ontbreekt een actueel en volledig inzicht in de kwaliteit en staat van de bestaande bebording. Hierdoor is onvoldoende geborgd dat de verkeersbebording voldoet aan de geldende wet- en regelgeving en richtlijnen (zoals CROW-publicaties). Ook bestaat het risico dat ontbrekende, verouderde of beschadigde borden niet tijdig worden gesignaleerd en hersteld. Door het inzetten van Obsurv en planmatig beheer wordt echter voorkomen dat sprake is van ad-hoc vervangingen en achterstallig onderhoud. Dit leidt op termijn tot een efficiënter gebruik van middelen en betere voorspelbaarheid van de kosten. Hiervoor is in 2027 aanvullend budget benodigd.	60.000	N	5.000	N	5.000	N	5.000	N
2.4	Sloten / waterlossingen De financiële bijstelling vloeit voort uit de inzet op biodiversiteit, soortenbescherming en het behoud van een gezonde waterkwaliteit in gemeentelijke vijvers. Onderdeel hiervan is het verwijderen van groenafval uit het watersysteem, waarmee wordt bijgedragen aan een evenwichtige ecologische situatie en gunstige leefomstandigheden voor vissen en andere waterdieren.	32.000	N	32.000	N	32.000	N	32.000	N
3.1	Economisch beleid Voor de ontwikkeling van een langetermijnvisie economie en toerisme (2040), gericht op het versterken van het vestigingsklimaat en de economische ambities van de gemeente voor de komende jaren.	40.000	N	0	V	0	V	0	V
3.1	Economisch beleid Ontwikkelen van een programma gericht op het stimuleren van vergroenen van bedrijven(terreinen).	10.000	N	10.000	N	0	V	0	V
3.1	Economisch beleid Projectenbudget om uitvoering te geven aan toeristische projecten waaronder de Halvezolenlijn.	30.000	N	30.000	N	30.000	N	0	V
5.7	Plantsoenen en parken De financiële bijstelling houdt verband met de actualisatie van het areaal voor het onderhoud van beplantingen. Naar aanleiding hiervan zijn de contractafspraken voor de uitvoering van deze werkzaamheden geactualiseerd.	142.000	N	142.000	N	142.000	N	142.000	N
5.7	Plantsoenen en parken De financiële bijstelling houdt verband met de actualisatie van het areaal maaibeheer en de verdere implementatie van beheermaatregelen gericht op ecologisch maaibeheer en soortenbescherming. Tevens is, conform de contractuele verplichtingen, een indexering van 3,5% verwerkt.	55.000	N	55.000	N	55.000	N	55.000	N
5.7	Plantsoenen en parken De financiële bijstelling houdt verband met hogere inkoopkosten voor beheer- en onderhoudswerkzaamheden. Daarnaast is een lokale ondernemer gecontracteerd voor ondersteuning van de buitendienst, waardoor de gemeente haar slagkracht bij calamiteiten, zoals stormschade, kan vergroten.	30.000	N	30.000	N	30.000	N	30.000	N
5.7	Plantsoenen en parken De financiële bijstelling houdt verband met de vervanging van verouderde gemeentelijke beplantingen. Hierbij wordt naast de technische noodzaak ook rekening gehouden met actuele beleidsdoelen, beheereisen en de behoeften van inwoners.	50.000	N	100.000	N	100.000	N	100.000	N
5.7	Plantsoenen en parken De financiële bijstelling houdt verband met de beheeropgave van het gemeentelijke bomenbestand van circa 17.500 bomen. Een aanzienlijk deel van de bomen vraagt om aanvullende beheermaatregelen vanwege de conditie, terwijl ook rekening wordt gehouden met de jaarlijkse uitval van bomen door ongunstige groeiomstandigheden en de daaruit voortvloeiende vervangingsopgave.	55.000	N	205.000	N	205.000	N	205.000	N
5.7	Plantsoenen en parken De financiële bijstelling vloeit voort uit de groeiende inzet die noodzakelijk is voor de beheersing van invasieve exoten. Door	45.000	N	45.000	N	45.000	N	45.000	N

	de toenemende verspreiding van deze soorten nemen de uitvoeringskosten toe. De bestrijding draagt bij aan het beschermen van biodiversiteit en het voorkomen van verdere aantasting van ecosystemen, conform landelijke en provinciale beleidsdoelen.								
5.7	Plantsoenen en parken De financiële opgave vloeit voort uit de behoefte om het groenbeleid te actualiseren in het licht van de Omgevingswet en de ambities uit het coalitieakkoord. Hiermee wordt invulling gegeven aan een toekomstbestendig beleidskader voor de inrichting, het beheer en de ontwikkeling van de groene leefomgeving.	135.000	N	35.000	N	0	V	0	V
5.7	Plantsoenen en parken De financiële bijstelling vloeit voort uit de noodzaak om de beheerdata van het gemeentelijk groen- en bomenbestand structureel op orde te houden. Na afronding van de areaalinventarisatie is voor een tijdelijke periode specialistische expertise benodigd om de gegevenskwaliteit en het beheerproces te borgen.	63.000	N	25.000	N	25.000	N	25.000	N
5.7	Dierenparken Het beheer en onderhoud van het dierenpark is ondergebracht bij MidZuid om te kunnen voldoen aan de toenemende eisen die worden gesteld aan diervoorziening, dierenwelzijn en beheer. De benodigde specialistische kennis en continuïteit maken een professionele organisatie van deze werkzaamheden wenselijk. Hierdoor is het beheer minder afhankelijk geworden van vrijwillige inzet dan in het verleden het geval was.	32.000	N	0	V	0	V	0	V
5.7	Powerport Geertruidenberg - Regiofonds Net op Zee Betreft personeelskosten direct te verbinden aan de gebiedsinvesteringen Nederwiek 3 (HVP) voor de leefbaarheidsprojecten.	155.000	N	155.000	N	0	V	0	V
5.7	Uitvoeringskosten Powerport (buiten HVP) Vanaf juli 2026 zijn er nog geen harde afspraken over de financiering van team Powerport. De onderhandelingen hierover lopen nog. Vooralsnog gaan we uit ervanuit dat de afspraken tot juli 2026 ook daarna gaan gelden. Daarom begroten we budgetneutraal de inkomsten en uitgaven van Powerport.	101.000	N	101.000	N	101.000	N	101.000	N
5.7	Uitvoeringskosten Powerport (buiten HVP) Met de partners aan de ontwerptafel Powerport hebben we afgesproken dat 1/9e deel van de proceskosten door Geertruidenberg wordt betaald. Tot 1-1-2027 zijn deze gedekt. De onderhandelingen voor de periode daarna en de verdeling na 2026 lopen nog. We reserveren hier 50.000 euro per jaar voor.	50.000	N	50.000	N	50.000	N	50.000	N
5.7	Uitvoeringskosten Powerport (buiten HVP) Vanaf 2027 is geen werkbudget voorzien voor het team Powerport. De onderhandelingen over o.a. de personeelskosten en teamkosten lopen nog. We reserveren hiervoor 50.000 euro per jaar.	50.000	N	50.000	N	50.000	N	50.000	N
5.7	Uitvoeringskosten Powerport (buiten HVP) Vanaf juli 2026 zijn er nog geen harde afspraken over de financiering van team Powerport. De onderhandelingen hierover lopen nog. Vooralsnog gaan we uit ervanuit dat de afspraken tot juli 2026 ook daarna gaan gelden. Daarom begroten we budgetneutraal de inkomsten en uitgaven van Powerport.	754.000	N	754.000	N	754.000	N	754.000	N
7.2	Riolering algemeen Voor een betrouwbare analyse van het stedelijk watersysteem is het noodzakelijk de kwaliteit van de basisgegevens op orde te brengen (systeemoverzicht stedelijk water). Dit voorkomt dat besluiten en investeringen worden gebaseerd op onjuiste modelberekeningen en zorgt voor een solide onderbouwing van toekomstige maatregelen.	75.000	N	0	V	0	V	0	V
7.2	Riolering algemeen Dit betreft het budget voor de afweegnotitie afkoppelen hemelwater voor een totaalbedrag van € 75.000, welke vanwege andere prioritering naar verwachting in het 2e halfjaar 2026 wordt opgepakt met uitloop tot in 2027.	40.000	N	0	V	0	V	0	V
7.2	Riolering algemeen In samenhang met bovenstaande regel heeft ook de uitwerking van de keuze uit de afweegnotitie een andere prioritering gekregen en wordt evenzo naar verwachting in het 2e halfjaar	50.000	N	0	V	0	V	0	V

	2026 opgepakt met uitloop tot in 2027. Hiervoor was eerder nog geen budget aangevraagd.								
7.2	Riolering algemeen Omdat de kosten voor het Programma Stedelijk Water in 2028 verwacht worden, zijn de kosten die in 2027 en 2029 waren opgenomen volledig overgeheveld naar het jaar 2028.	40.000	V	80.000	N	40.000	V	40.000	V
7.2	Riolering algemeen Als gevolg van de te verwachten extra kosten die voortvloeien uit de ontwikkelingen op het gebied van hemelwater, baggeren en riolering is een stelpost opgenomen welke nodig wordt geacht als aanvullende storting in de voorziening riolering.	155.000	N	137.000	N	42.000	N	69.000	N
7.3	Afvalverwijdering huisvuil Toename transport en verwerkingskosten door hogere tarieven en CO2-heffing op restafval.	29.000	N	94.000	N	134.000	N	159.000	N
7.3	Afvalverwijdering milieustraat Toename transport en verwerkingskosten door hogere tarieven. Indexatie en prijscorrectie n.a.v. nieuwe overeenkomst in 2026 en gestegen brandstof- en energieprijzen. Vanaf 1 januari gaan we een nieuwe regionale overeenkomst aan. Verwachting is dat tarieven gunstiger gaan uitvallen dan de huidige tarieven. Deze verwachting is nog niet verwerkt in deze meerjarenbegroting.	52.000	N	52.000	N	52.000	N	52.000	N
7.4	VTH taken De kaderrichtlijn water (KRW) is een verplicht onderdeel binnen dit taakveld. Vanuit de kaderbrief 2027 van de OMWB blijkt dat deze kosten moeten worden opgehoogd.	43.000	N	43.000	N	43.000	N	43.000	N
7.4	Algemeen Milieu Door een administratieve fout is het budget voor 2027 op € 0 gesteld, dit had € 30.000 moeten zijn; voor de overige jaren is de raming juist verwerkt.	30.000	N	0	V	0	V	0	V
7.4	SPUK Lokale Aanpak Isolatie De ontvangen SPUK-middelen zijn beschikbaar tot en met 2028, met de mogelijkheid tot verlenging tot en met 2030 na instemming van het college. De exacte jaarlijkse besteding is nog niet nader uitgewerkt; de uitgaven worden daarom indicatief verspreid over de betreffende jaren in de begroting opgenomen.	300.000	N	300.000	N	300.000	N	277.000	N
7.5	Algemene begraafplaatsen Er is gebrek aan een toekomstvisie en beleid op de begraafplaatsen. Er is geen ambtelijk beleidsverantwoordelijke, waardoor er een externe partij gevraagd gaat worden om een toekomstvisie voor alle begraafplaatsen te maken.	60.000	N	0	V	0	V	0	V
8.1	Ruimtelijke projecten Vanuit de te ontwikkelingen worden vanaf 2026 jaarlijks planontwikkelingskosten geraamd. Deze worden gedekt uit de daarvoor beschikbaar te komen middelen, zie ook regel hieronder.	25.000	N	25.000	N	25.000	N	25.000	N
8.2	Grex Achter de Hoeven Administratieve correctie in verband met een juiste verwerking van de kapitaallasten.	27.000	N	15.000	V	0	V	0	V
8.3	Volkshuisvesting Budgetverhoging is noodzakelijk om te voldoen aan de nieuwe wettelijke verplichtingen uit o.a. de Wet versterking regie volkshuisvesting, waaronder het opstellen van het volkshuisvestelijk programma, het actualiseren van de huisvestingsverordening, het uitvoeren van de verplichte urgentieregeling en het laten uitvoeren van benodigde onderzoeken.	37.000	N	37.000	N	37.000	N	37.000	N
8.3	Volkshuisvesting Naar verwachting kunnen de advieskosten voor volkshuisvesting gedekt worden vanuit daarvoor beschikbaar te komen middelen. Om die reden worden de opgevoerde kosten budgettair neutraal opgenomen.	50.000	V	50.000	V	50.000	V	50.000	V
8.3	G.geb. Burggravelaan 3 Kinderboerderij Dit betreft de geraamde kosten voor de ontwikkeling van de Kromme Akker tot huis van de wijk en onderdeel van de buurthuisfunctie. Hieronder vallen de benodigde kosten voor ontwikkeling, sociaal beheer, ondersteuning van vrijwilligers, activiteiten en communicatie. De kosten vallen naar verwachting in 2027 en 2028. Vanaf halverwege 2028 is rekening gehouden met structurele uitvoeringskosten van € 85.000.	100.000	N	143.000	N	85.000	N	85.000	N

	Kapitaallasten op investeringen Dit betreffen de financiële effecten vanuit het actualiseren van de (toekomstige) investeringen en de renteomslag. In dit programma heeft dat per saldo met name een voordelig effect op de eerste twee begrotingsjaren en een nadelig effect op de laatste twee begrotingsjaren.	786.000	V	324.000	V	303.000	N	362.000	N
	Saldo van de opgavemutaties > 25.000	796.000	V	349.000	V	60.000	V	90.000	V
	Saldo van de opgavemutaties < 25.000	3.076.000	N	2.939.000	N	2.859.000	N	2.947.000	N
	Totaal Saldo	2.280.000	N	2.590.000	N	2.799.000	N	2.857.000	N

Baten

Taakveld	Omschrijving	2027	V/N	2028	V/N	2029	V/N	2030	V/N
0.1	Mutaties reserves opgave 1 Leefbaarheid Vanuit de verwachting dat het project voor de A27 nog doorloopt worden de kosten van de projectleider nogmaals opgevoerd, waarvoor dekking vanuit de vrije algemene reserve plaatsvindt.	145.000	V	145.000	V	145.000	V	145.000	V
5.7	Uitvoeringkosten Powerport (buiten HVP) Vanaf juli 2026 zijn er nog geen harde afspraken over de financiering van team Powerport. De onderhandelingen hierover lopen nog. Vooralsnog gaan we uit ervanuit dat de afspraken tot juli 2026 ook daarna gaan gelden. Daarom begroten we budgetneutraal de inkomsten en uitgaven van Powerport.	955.000	V	955.000	V	955.000	V	955.000	V
7.2	Rioolheffing De opbrengsten uit rioolheffing stijgen enerzijds vanuit autonome ontwikkelingen, evenals door het toepassen van een indexatie van 5%.	416.000	V	416.000	V	416.000	V	416.000	V
7.3	Afvalverwijdering huisvuil De marktprijs voor oud-papier is lager dan verwacht. Wij ontvangen een maandelijks vastgestelde marktprijs voor het ingezamelde oud-papier, welke de eerste maanden van 2026 achterblijft bij de verwachtingen.	30.000	N	30.000	N	30.000	N	30.000	N
7.3	Afvalverwijdering huisvuil De kwaliteit van het ingezameld PMD is laag, met als gevolg dat we een lagere vergoeding krijgen voor het ingezamelde PMD. Dit is een direct gevolg van een nieuwe overeenkomst met een gewijzigde vergoedingen-systematiek, welke we hebben moeten afsluiten met Verpact.	45.000	N	45.000	N	45.000	N	45.000	N
7.3	Afvalverwijdering Beleid en Algemeen Alle mutaties in de ramingen van de afvalstoffenheffing worden geëgaliseerd via de voorziening. Met name de verwachte (hogere) opbrengst van de vaste heffing leidt tot een hogere storting in de voorziening. Deze is noodzakelijk om weer te komen tot een gezonde stand van de voorziening afvalstoffenheffing.	194.000	V	271.000	V	319.000	V	349.000	V
7.3	Afvalverwijdering Beleid en Algemeen Voor een gezonde gesloten financieringssysteem van de afvalstoffen is een structureel hogere storting in de voorziening afvalstoffenheffing noodzakelijk, om met name de te verwachten kostenontwikkeling de komende jaren te kunnen blijven dekken. Deze aanvullende storting in de voorziening is mogelijk vanuit het verhogen van de opbrengsten uit afvalstoffenheffing (zie ook regel hieronder).	436.000	N	436.000	N	436.000	N	436.000	N
7.3	Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten Voor een gezonde gesloten financieringssysteem van de afvalstoffen is een structureel hogere opbrengst uit afvalstoffenheffing noodzakelijk, om met name de te verwachten kostenontwikkeling de komende jaren te kunnen blijven dekken (zie ook regel hierboven).	436.000	V	436.000	V	436.000	V	436.000	V
7.4	SPUK Lokale Aanpak Isolatie Er worden geen nieuwe SPUK-middelen meer ontvangen. Het resterende budget blijft beschikbaar en kan jaarlijks worden overgeheveld. Voorgesteld wordt om de geraamde inkomsten en uitgaven per jaar aan elkaar gelijk te stellen, zodat het budgettair neutraal wordt verwerkt	300.000	V	300.000	V	300.000	V	277.000	V
8.2	GreX Achter de Hoeven Administratieve correctie in verband met een juiste verwerking van de kapitaallasten.	15.000	V	26.000	N	0	V	0	V
8.3	Omgevingsvergunning De eerdere raming van opbrengsten uit leges	250.000	N	250.000	N	250.000	N	250.000	N

	omgevingsvergunningen is niet realistisch gebleken; de doorlooptijd van vergunningsprocedures voor grotere projecten is langer dan voorzien, waardoor opbrengsten naar verwachting lager zullen uitvallen.								
8.3	Omgevingsvergunning Er is een mogelijkheid om staffels in te voeren voor de heffing van leges op omgevingsvergunningen. De verwachting is dat hiermee meer opbrengsten worden gerealiseerd vanuit grotere projecten.	100.000	V	100.000	V	100.000	V	100.000	V
	Saldo van de opgavemutaties > 25.000	2.561.000	V	2.623.000	V	2.671.000	V	2.678.000	V
	Saldo van de opgavemutaties < 25.000	761.000	N	787.000	N	761.000	N	761.000	N
	Totaal Saldo	1.800.000	V	1.836.000	V	1.910.000	V	1.917.000	V

Programma 2 Mens en Zorg

Rode draad voor het Sociaal Domein

We willen dat onze inwoners kansrijk opgroeien, meedoen naar vermogen en ondersteuning vinden dichtbij huis. We investeren in onderwijs, kinderopvang, participatie en een sterke sociale basis, zodat inwoners zoveel mogelijk zelfstandig kunnen functioneren. Vaak zijn problemen op te lossen met hulp van familie, vrienden, de huisarts of school. De gemeente werkt daarom samen met organisaties op het gebied van bijvoorbeeld zorg, sport, kunst en cultuur. Als zelf oplossen of oplossen met onze partners echt niet lukt, kan de gemeente helpen bij het vinden van hulp die past bij uw situatie. Wanneer ondersteuning nodig is, organiseren we die integraal, toegankelijk en zo licht als mogelijk. Hierdoor versterken alle onderdelen elkaar en dragen zij gezamenlijk bij aan een toekomstbestendig en financieel houdbaar sociaal domein.

2.1 Wat willen we bereiken?

2.1.1 Sociale basis

Sociale basis

Binnen onze samenleving is een sterke sociale basis waarin inwoners elkaar ontmoeten, ondersteunen en mee kunnen doen. Een krachtige sociale basis vergroot de zelfredzaamheid, versterkt de gezondheid en voorkomt dat problemen verergeren. Daarmee vormt de sociale basis het fundament voor een gezonde en weerbare samenleving. Dit zorgt voor grip op onze budgetten voor het sociaal domein.

Armoede

Wij zetten ons samen met onze partners in voor inwoners die ondersteuning nodig hebben op het gebied van financiële redzaamheid. Het uitgangspunt daarbij is dat iedereen kan (naar vermogen)deelnemen aan de samenleving en niemand buiten de boot valt.

Inburgering

Wij spannen ons in voor een inclusieve samenleving waarin nieuwe inwoners zich welkom voelen en worden ondersteund bij een volwaardige deelname aan de maatschappij. Daarbij gaan wij uit van de talenten, mogelijkheden en ontwikkelkracht van iedere inwoner.

Wij geven integraal uitvoering aan de Wet inburgering 2021 en de Participatiewet. Vanaf het eerste contact zetten wij in op een samenhangend traject gericht op taalverwerving, participatie en, waar mogelijk, duurzame arbeidsinschakeling. Taalbeheersing vormt hierbij een essentiële voorwaarde voor volwaardige maatschappelijke deelname en een duurzame positie op de arbeidsmarkt.

Om te stimuleren dat inburgeraars binnen de gestelde inburgeringstermijn hun inburgering halen, gaan wij inburgeringsvoorzieningen zoveel als mogelijk laten aansluiten bij de leefwereld en het doe vermogen van de inburgeraar, hetgeen in het kort inhoudt dat inburgeraars die kunnen uitstromen naar betaald werk, uitstromen naar betaald werk en dat inburgeraars waarbij uitstromen naar betaald werk een te grote stap is worden gestimuleerd om maatschappelijk te participeren.

Schuldhulpverlening

Uit financiële zorgen vloeien vaak meerdere problemen bij een persoon of in een gezin voort waardoor een groter beroep wordt gedaan op sociale voorzieningen. Wij zetten ons in voor het voorkomen en aanpakken van financiële problematiek en schulden, zodat inwoners financieel zelfredzaam kunnen blijven of worden.

Wij bieden (schuld)hulpverlening, inclusief preventie, vroeg signalering en nazorg, aan inwoners met (problematische) schulden om hun bestaanszekerheid te vergroten, zodat iedereen naar vermogen mee kan doen. Wij hebben hierbij aandacht voor de mogelijkheden en behoeften op verschillende leefgebieden en leveren maatwerk. Om recidive te voorkomen gaan we ons meer richten op het bieden van nazorg aan inwoners na een problematische schuldsituatie.

Sport

Voor 2027 staan we voor veilige, toegankelijke en toekomstbestendige sport-, speel- en wijkvoorzieningen. Daarnaast moet het voorzieningenniveau aansluiten bij de behoefte en de ambities van onze gemeente om sport mogelijk te maken voor onze inwoners.

Wijkgericht samenwerken

Benutten van gemeenschapskracht met ruimte voor initiatief

We bieden ruimte aan maatschappelijke en burgerinitiatieven en starten in co-creatie met inwoners en partners met het opstellen van wijkplannen, waarin maatschappelijke vraagstukken per wijk samenkomen. We organiseren structureel thematische wijkmomenten, gebaseerd op actualiteiten in de wijk of landelijke initiatieven, en stimuleren dat inwoners zich verenigen in bewonerscomités die zich inzetten voor hun buurt of wijk. De aanpak jongerenparticipatie wordt doorontwikkeld en geïmplementeerd, zodat jongeren structureel meedenken over relevante beleidsthema's en eigen initiatieven kunnen realiseren.

2.1.2 Onderwijs

Inclusief onderwijs

Wij willen dat meer kinderen dichtbij huis passend onderwijs kunnen volgen en zich optimaal kunnen ontwikkelen. Door onderwijs, jeugdhulp en ondersteuning beter met elkaar te verbinden versterken we de kansengelijkheid en realiseren we doorlopende leer- en ontwikkellijnen voor kinderen en jongeren.

Kinderopvang

Wij willen dat alle kinderen een goede start krijgen en dat ouders arbeid en zorg kunnen combineren. Toegankelijke, kwalitatief goede en betaalbare kinderopvang draagt bij aan de ontwikkeling van kinderen en aan gelijke kansen.

Lokaal Educatieve Agenda (LEA)

Wij willen dat kinderen en jongeren gelijke kansen krijgen om zich te ontwikkelen, ongeacht hun achtergrond of ondersteuningsbehoefte. Daarbij zorgen we voor een goede aansluiting tussen onderwijs, opvang, ondersteuning en preventie.

Onderwijsachterstandenbeleid

Wij willen onderwijsachterstanden voorkomen en verminderen, zodat alle kinderen met gelijke kansen aan hun schoolloopbaan kunnen beginnen en zich zo goed mogelijk kunnen ontwikkelen.

Onderwijshuisvesting en leerlingenvervoer

Wij willen dat kinderen kunnen leren, ontwikkelen en bewegen in veilige, duurzame en toekomstbestendige voorzieningen. Goed bereikbare onderwijsvoorzieningen dragen bij aan gelijke kansen en een aantrekkelijke leefomgeving.

Regionaal Bureau Leren

Wij willen dat kinderen en jongeren onderwijs kunnen blijven volgen, schooluitval wordt voorkomen en jongeren goed voorbereid zijn op vervolgonderwijs, werk en maatschappelijke participatie.

2.1.3 WMO en Jeugd

Aanpak Zorg- en Veiligheidsproblematiek

Wij willen dat inwoners met complexe problematiek op het snijvlak van zorg en veiligheid tijdig passende ondersteuning ontvangen. Door een integrale aanpak voorkomen we escalatie van problemen en versterken we de veiligheid, gezondheid en zelfredzaamheid van inwoners en hun omgeving.

Aanvullend Zorg en Welzijn- Akkoord (AZWA)

We dragen bij aan een houdbaar zorgstelsel door hulpvragen van inwoners ook vanuit welzijnsoptie te bekijken. Door een integrale aanpak waarbij zorg, welzijn en het sociaal domein samen nieuwe methodes ontwikkelen om inwoners eerder en efficiënter te kunnen ondersteunen in hun hulpvraag. We voorkomen we dat mensen te lang met hun problemen blijven lopen en uiteindelijk dure, complexe zorg nodig hebben. Zo houden we de zorg houdbaar.

Gemeenschappelijke Regeling Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIA) / Veilig Thuis

Wij willen huiselijk geweld, kindermishandeling en andere vormen van geweld in afhankelijkheidsrelaties zoveel mogelijk voorkomen, tijdig signaleren en effectief aanpakken. Daarbij willen we dat inwoners kunnen opgroeien en leven in een veilige omgeving en dat slachtoffers passende bescherming en ondersteuning ontvangen.

Jeugdhulp en Stevig Lokaal Team

Per 1 januari 2027 zetten de gemeenten Geertruidenberg en Drimmelen de stap van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) naar een Stevig Lokaal Team (SLT). Hiermee versterken we de ondersteuning aan jeugdigen en gezinnen door hulp, begeleiding en preventie dichtbij inwoners te organiseren. Het SLT werkt vanuit één integraal team met korte lijnen, naar onderwijs, welzijn, zorg en de sociale basis. Door problemen eerder te signaleren en passende ondersteuning sneller in te zetten, vergroten we de veerkracht van gezinnen en voorkomen we waar mogelijk zwaardere vormen van jeugdhulp. De overgang naar het SLT draagt bij aan toekomstbestendige, toegankelijke en betaalbare jeugdhulp.

Maatschappelijke ondersteuning en veiligheid

Wij werken toe naar een houdbaar sociaal domein waarin ondersteuning zo vroeg mogelijk, zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig wordt ingezet. Daarbij staan eigen regie, zelfredzaamheid en deelname aan de samenleving centraal.

2.1.4 Participatie

Participatiewet: bestaanszekerheid en meedoen

Wij willen dat inwoners naar vermogen deelnemen aan de samenleving, hun talenten benutten en, waar mogelijk, economisch zelfstandig zijn. Wanneer dat niet lukt, bieden wij passende ondersteuning waarbij de menselijke maat centraal staat.

2.2 Wat gaan we daar voor doen?

2.2.1 Sociale basis

Sociale basis

Wij herijken het beleid voor de sociale basis en versterken de samenhang tussen welzijn, sport, gezondheid, opgroeien en wijkgericht werken. Samen met inwoners en partners investeren we in ontmoetingsplekken, preventie, inclusie, inwonersinitiatieven en professionele netwerken, zodat ondersteuning zoveel mogelijk dichtbij huis beschikbaar is.

Armoede

Wij ondersteunen inwoners die moeite hebben om rond te komen en werken samen met maatschappelijke partners aan het versterken van bestaanszekerheid. Daarnaast zetten wij in op voorlichting en vroegsignalering om problematische financiële situaties zoveel mogelijk te voorkomen.

Inburgering

Wij voeren de Wet inburgering 2021 integraal uit en verbinden taalverwerving, participatie en werk. Daarbij sluiten we onze ondersteuning aan bij de mogelijkheden van de inwoner, zodat iedere inburgeraar stappen kan zetten richting maatschappelijke deelname en waar mogelijk duurzame arbeidsinschakeling.

Schuldhelpverlening

Wij bieden integrale schuldhelpverlening met aandacht voor preventie, vroegsignalering, begeleiding en nazorg. Daarbij leveren wij maatwerk en ondersteunen inwoners op meerdere leefgebieden om duurzame financiële stabiliteit te bevorderen en terugval te voorkomen.

Sport

We stellen een nieuw meerjarig onderhouds- en investeringsplan voor de buitensport op en blijven de capaciteit en bezetting van de gemeentelijke sportvoorzieningen monitoren, zodat het voorzieningenniveau aansluit bij de behoefte en de accommodaties toekomstbestendig blijven. Daarnaast realiseren we twee openbare jongerenontmoetingsplekken en een tweede Huis van de Wijk, versterken we de buurthuisfuncties in elke wijk en werken we aan beleidsvorming rond inloop- en wijkvoorzieningen. Deze voorzieningen vormen de fysieke dragers van de sociale basis en zijn randvoorwaardelijk voor de beweging naar de voorkant.

Wijkgericht samenwerken

We ondersteunen inwoners bij het realiseren van initiatieven die bijdragen aan de leefbaarheid en sociale cohesie in hun wijk. Indien deze initiatieven passen binnen de kaders van het wijkbudget kunnen deze financieel worden ondersteund. Daarnaast zetten we ons in om de samenwerking tussen de maatschappelijke organisaties in de wijk te versterken door het organiseren van wijkoverleggen. In deze overleggen worden gebiedsgerichte vraagstukken en actuele ontwikkelingen besproken en waar mogelijk preventieve acties in gang gezet. Structureel organiseren we thematische wijkbijeenkomsten en voeren we wijkgesprekken. Hiermee leggen we verbinding tussen de maatschappelijke opgaven van de gemeentelijke organisatie en de aanwezige kennis, ervaring en kracht van inwoners in de wijk. Zo werken we samen aan oplossingen die aansluiten bij wat lokaal speelt.

2.2.1 Onderwijs

Inclusief onderwijs

Wij zetten de ontwikkeling naar inclusiever onderwijs voort en werken samen met onderwijs- en zorgpartners aan passende ondersteuning in de reguliere onderwijsomgeving. Daarbij sluiten we aan op regionale ontwikkelingen en onderzoeken we welke maatregelen nodig zijn om meer kinderen binnen het reguliere onderwijs te begeleiden.

Kinderopvang

Wij voeren de uitkomsten van de herijking van de subsidieregeling peuteropvang door en blijven investeren in een passend aanbod van kinderopvang en voorschoolse voorzieningen. Daarmee versterken we de ontwikkelkansen van jonge kinderen en de aansluiting op het basisonderwijs.

Lokaal Educatieve Agenda (LEA)

Wij voeren het LEA-koersplan 2027-2030 uit en werken samen met onderwijs- en maatschappelijke partners aan de vastgestelde prioriteiten. Daarbij richten we ons onder meer op inclusief onderwijs, leerplicht en een doelmatige inzet van middelen voor onderwijsachterstanden, zodat ondersteuning effectief en integraal wordt georganiseerd.

Onderwijsachterstandenbeleid

Wij zetten de beschikbare middelen in voor voorschoolse educatie, ouderbetrokkenheid, het bereiken van doelgroepkinderen en het versterken van de doorgaande ontwikkellijn tussen kinderopvang en onderwijs. Daarmee vergroten we de ontwikkelkansen van kinderen en bevorderen we kansengelijkheid.

Onderwijshuisvesting en leerlingenvervoer

Wij voeren het Integraal Huisvestingsplan uit, werken aan toekomstbestendige huisvesting van scholen en gymzalen en actualiseren het juridische kader voor onderwijshuisvesting. Daarnaast zorgen wij voor passend leerlingenvervoer, zodat onderwijs voor iedere leerling toegankelijk blijft.

MFA Hooipolder

De drie scholen (De Ruif, De Schoof en De Radonkel – project MFA Hooipolder) worden bij de vervangende nieuwbouw gehuisvest in een multifunctionele accommodatie (MFA). Na realisatie van de MFA zijn de scholen passend gehuisvest. In deze investering is vooralsnog alleen rekening gehouden met de kosten van de voor de drie scholen te realiseren vierkante meters. De resultaten van de definitiefase/businesscase worden in februari 2027 gepresenteerd aan de gemeenteraad. Op dat moment wordt tevens krediet gevraagd voor de volgende fase waarin de voorbereiding voor de realisatie en de realisatie plaatsvindt. De kapitaalslasten spelen echter pas een rol in 2029.

Regionaal Bureau Leren

Wij werken samen met de deelnemende gemeenten binnen het Regionaal Bureau Leren aan leerplicht, schoolaanwezigheid en het voorkomen van voortijdig schoolverlaten. Daarbij volgen wij landelijke ontwikkelingen en passen wij onze uitvoering waar nodig aan op nieuwe wet- en regelgeving.

2.2.3 WMO en Jeugd

Aanpak Zorg- en Veiligheidsproblematiek

Wij werken samen met zorg-, veiligheids- en justitiepartners aan een sluitende aanpak voor inwoners met complexe problematiek. Daarbij versterken we de verbinding tussen het sociaal domein, de lokale toegang, openbare orde en veiligheid en regionale samenwerkingsverbanden. Door vroegtijdige signalering, regie op complexe casuïstiek en gezamenlijke interventies organiseren wij passende ondersteuning en dragen wij bij aan een veilige en leefbare samenleving.

Aanvullend Zorg en Welzijn- Akkoord (AZWA)

Zowel regionaal als lokaal gaan we de samenwerking aan met zorg en welzijnspartners om via verschillende projecten en programma's een betere uitwisseling te verwezenlijken tussen het zorg- en welzijnsdomein. Dit kan bijvoorbeeld gaan om een integrale toegang waarbij mensen naar zowel zorg als welzijn door worden verwezen, maar ook om nieuwe interventies waarbij de nadruk niet alleen ligt op de fysieke klachten, maar juist kijkt naar de gehele persoon.

Om de keten-, preventie- en wijkgerichte aanpak te versterken zetten we een wijkoverleg met een professionalsnetwerk op en implementeren we de school-en-wijkgerichte aanpak. Daarnaast zetten we twee OKO-interventies in met als doel de (mentale) gezondheid van jongeren te versterken. Deze netwerken sluiten aan bij de opgaven uit IZA en AZWA en versterken de verbinding tussen het zorgdomein en het sociaal domein.

In het kader van de opgaven uit IZA en AZWA wordt gewerkt aan een nauwe samenwerking tussen de domeinen van de huisartsenzorg, het sociaal domein en de ggz om de toegankelijkheid van de mentale gezondheidszorg te verbeteren. In 2026 en 2027 worden verschillende onderdelen uit het transformatieplan Samen Mentaal Sterk geïmplementeerd, waaronder Multidisciplinaire overleggen, Verkennende gesprekken en het FACT+ team.

Daarnaast investeren we in valpreventie, kinderen naar een gezond gewicht en kansrijk opgroeien. Samen met partners, ouders en kinderen ondersteunen we bij opvoeding en ontwikkeling, en met de inzet van buurtsportcoaches bevorderen we vitaliteit en een actieve leefstijl. Bij aanpassingen aan speelplekken wordt onder de vervangende speeltoestellen minimaal één inclusief speeltoestel toegevoegd. We moedigen ontmoeting aan in de openbare ruimte en implementeren de lokale inclusieagenda, zodat de leefomgeving uitnodigt tot bewegen, meedoen en elkaar tegenkomen.

Gemeenschappelijke Regeling Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIA) / Veilig Thuis

Wij geven uitvoering aan onze wettelijke verantwoordelijkheden binnen de Gemeenschappelijke Regeling Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIA) en werken samen met Veilig Thuis, gemeenten en ketenpartners aan het voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld en kindermishandeling. Daarbij zetten wij in op preventie, vroegsignalering, deskundigheidsbevordering en een goede aansluiting tussen lokale ondersteuning en regionale veiligheidsketens, zodat inwoners tijdig de juiste hulp en bescherming ontvangen.

Jeugdhulp en Stevig Lokaal Team

Wij bereiden de invoering van het Stevig Lokaal Team voor wat zorgt voor laagdrempelige hulp en ondersteuning dichtbij gezinnen en scholen om zwaardere zorg te voorkomen. Daarbij zorgen we voor een goede aansluiting tussen preventieve ondersteuning, sociale basis en specialistische jeugdhulp. Hierdoor ontstaat een samenhangende aanpak waarin ondersteuning sneller, eenvoudiger en dichterbij inwoners wordt georganiseerd. De uitvoering van de SLT's in onze jeugdhulpregio WBO is aanbesteed en vanaf 2027 zullen deze operationeel worden. Het SLT werkt met een taakgerichte financiering.

Deze beweging betekent een complete herinrichting van het jeugdhulpstelsel. Dit heeft natuurlijk gevolgen voor de huidige manier van werken. Dit vraagt om een versterking van de sociale basis, zodat de aansluiting op ons lokale veld goed georganiseerd is. We werken de komende tijd toe naar een integratie en/of transformatie van de werkzaamheden en het personeel van het CJG naar SLT.

Maatschappelijke ondersteuning en veiligheid

Wij versterken de beweging naar de voorkant door vrij toegankelijke voorzieningen uit te breiden en de aansluiting tussen zorg, welzijn en de sociale basis te verbeteren. Tegelijkertijd werken we regionaal aan toekomstbestendige maatwerkvoorzieningen, stimuleren we zelfredzaamheid en versterken we de samenwerking rondom mentale gezondheid.

Om de beweging naar de voorkant te maken zijn er voldoende vrij toegankelijke voorzieningen nodig die passen bij de ondersteuningsbehoeften van de doelgroepen. Het doel is vroegtijdig passende hulp te bieden in de nabijheid van de inwoner en zwaardere en duurdere vormen van hulp te voorkomen. In 2027 zetten we in op het uitbreiden, opschalen en vrij toegankelijk maken van bestaande voorzieningen en het ontwikkelen van nieuwe vrij toegankelijke voorzieningen. We werken toe naar een pilot indicatievrije dagbesteding in samenwerking met maatschappelijke partners, waarin we de veranderingen in de praktijk stap voor stap kunnen vormgeven. Vanaf 2027 zal een deel van het budget voor geïndiceerde Wmo-maatwerkvoorzieningen overgeheveld worden naar het budget voor de realisatie van vrij toegankelijke voorzieningen. Aan de voorkant zal een investering nodig zijn voor vrij toegankelijke voorzieningen, voor zowel jeugdigen als volwassenen, maar op termijn levert dit aanzienlijke maatschappelijke baten op.

We zetten in op het vergroten van de zelfredzaamheid van inwoners. In 2026 wordt de pilot reablement uitgevoerd. Deze richt zich op inwoners die zich bij de gemeente melden met een ondersteuningsvraag op het gebied van huishoudelijke ondersteuning. Het uitgangspunt van reablement is om niet over te nemen wat mensen zelf nog kunnen, om mensen te helpen terug te krijgen wat ze zelf niet meer kunnen en om een oplossing te vinden voor de hulpvraag die overblijft. Begin 2027 wordt de pilot geëvalueerd. Wanneer de pilot succesvol is, zal de werkwijze worden geïmplementeerd in het reguliere toegangsproces. Dit vraagt om een structureel budget.

Daarnaast organiseren we vervoer dat beschikbaar, betaalbaar en toegankelijk is voor inwoners met een vervoersprobleem, zodat zij mobiel blijven en kunnen meedoen aan het maatschappelijk leven. We voeren de pilot Voor Elkaar Pas uit, die inwoners laagdrempelige toegang biedt tot openbaar vervoer. De pilot is in 2026 gestart en loopt door in 2027. In 2027 besluiten we op basis van de evaluatie van de pilot of en in welke vorm we de Voor Elkaar Pas structureel voortzetten.

2.2.4 Participatie

Participatiewet: bestaanszekerheid en meedoen

Wij implementeren de nieuwe wetgeving, versterken de samenhang tussen participatie, onderwijs, Wmo, financiële ondersteuning en inburgering en werken intensief samen met regionale partners. Daarbij ontwikkelen we een meerjarig beleidskader waarin participatie, werk en maatschappelijke deelname centraal staan.

2.3 Wat mag het kosten?

TV.	Taakveld omschrijving	Beg. Na wijzig. 2026	V/N	Begroting 2027	V/N	Begroting 2028	V/N	Begroting 2029	V/N	Begroting 2030	V/N
Lasten Programma 2 Opgave Mens en Zorg											
4.1	Openbaar basisonderwijs	32.000	N	33.000	N	33.000	N	33.000	N	33.000	N
4.2	Onderwijshuisvesting	1.282.000	N	1.373.000	N	1.467.000	N	1.717.000	N	2.232.000	N
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.639.000	N	1.704.000	N	1.704.000	N	1.704.000	N	1.704.000	N
5.1	Sportbeleid en activering	828.000	N	502.000	N	506.000	N	511.000	N	210.000	N
5.2	Sportaccommodaties	2.065.000	N	1.953.000	N	2.075.000	N	2.220.000	N	2.233.000	N
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	365.000	N	366.000	N	366.000	N	365.000	N	365.000	N
5.4	Musea	34.000	N	34.000	N	34.000	N	35.000	N	35.000	N
5.5	Cultureel erfgoed	246.000	N	278.000	N	259.000	N	266.000	N	266.000	N
5.6	Media	728.000	N	648.000	N	648.000	N	649.000	N	649.000	N
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	275.000	N	220.000	N	188.000	N	189.000	N	189.000	N
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	6.309.000	N	5.949.000	N	5.607.000	N	3.240.000	N	3.240.000	N
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	88.000	N	13.000	N	13.000	N	13.000	N	13.000	N
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	2.386.000	N	2.003.000	N	1.989.000	N	1.893.000	N	1.893.000	N
6.3	Inkomensregelingen	9.139.000	N	9.207.000	N	9.186.000	N	9.186.000	N	9.186.000	N
6.4	WSW en beschut werk	2.545.000	N	2.392.000	N	2.167.000	N	2.094.000	N	2.011.000	N
6.5	Arbeidsparticipatie	979.000	N	923.000	N	903.000	N	978.000	N	1.008.000	N
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	1.228.000	N	1.302.000	N	1.302.000	N	1.302.000	N	1.302.000	N
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	3.365.000	N	3.085.000	N	3.085.000	N	3.085.000	N	3.085.000	N
6.712	Begeleiding (WMO)	2.220.000	N	2.220.000	N	2.220.000	N	2.220.000	N	2.220.000	N
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	95.000	N	94.000	N	94.000	N	88.000	N	88.000	N
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	3.954.000	N	3.946.000	N	3.956.000	N	3.716.000	N	3.716.000	N
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	1.003.000	N	982.000	N	986.000	N	913.000	N	913.000	N
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	2.723.000	N	2.759.000	N	2.751.000	N	2.622.000	N	2.622.000	N
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	1.275.000	N	1.418.000	N	1.418.000	N	1.418.000	N	1.418.000	N
6.791	PGB WMO	111.000	N	111.000	N	-12.000	N	-12.000	N	-12.000	N
6.792	PGB Jeugd	110.000	N	110.000	N	110.000	N	110.000	N	110.000	N
6.811	Beschermd wonen (WMO)	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	174.000	N	130.000	N	130.000	N	130.000	N	130.000	N
6.821	Jeugdbescherming	608.000	N	670.000	N	670.000	N	670.000	N	670.000	N
6.822	Jeugdreclassering	80.000	N	88.000	N	88.000	N	88.000	N	88.000	N
6.91	Coördinatie en beleid WMO	656.000	N	675.000	N	675.000	N	675.000	N	675.000	N
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	99.000	N	102.000	N	102.000	N	102.000	N	102.000	N
7.1	Volksgezondheid	1.764.000	N	1.376.000	N	1.376.000	N	1.376.000	N	1.376.000	N
Totaal lasten		48.400.000	N	46.664.000	N	46.093.000	N	43.595.000	N	43.768.000	N
Baten Programma 2 Opgave Mens en Zorg											
4.1	Openbaar basisonderwijs	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-

4.2	Onderwijshuisvesting	173.000	V	173.000	V	173.000	V	173.000	V	173.000	V
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	664.000	V	668.000	V	668.000	V	668.000	V	668.000	V
5.1	Sportbeleid en activering	685.000	V	233.000	V	233.000	V	233.000	V	0	-
5.2	Sportaccommodaties	361.000	V	365.000	V	368.000	V	371.000	V	371.000	V
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	63.000	V	63.000	V	63.000	V	45.000	V	45.000	V
5.4	Musea	12.000	V	12.000	V	12.000	V	12.000	V	12.000	V
5.5	Cultureel erfgoed	61.000	V	85.000	V	85.000	V	85.000	V	85.000	V
5.6	Media	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	4.146.000	V	4.521.000	V	3.974.000	V	528.000	V	528.000	V
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	0	V	0	V	0	V	0	V	0	V
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
6.3	Inkomensregelingen	6.968.000	V	6.968.000	V	6.968.000	V	6.968.000	V	6.968.000	V
6.4	WSW en beschut werk	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
6.5	Arbeidsparticipatie	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	6.000	V	6.000	V	6.000	V	6.000	V	6.000	V
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
6.712	Begeleiding (WMO)	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
6.791	PGB WMO	98.000	V	98.000	V	98.000	V	98.000	V	98.000	V
6.792	PGB Jeugd	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
6.811	Beschermd wonen (WMO)	403.000	V	403.000	V	403.000	V	403.000	V	403.000	V
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
6.821	Jeugdbescherming	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
6.822	Jeugdreclassering	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
6.91	Coördinatie en beleid WMO	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
7.1	Volksgezondheid	91.000	V	0	-	0	-	0	-	0	-
Totaal lasten		13.732.000	V	13.595.000	V	13.051.000	V	9.590.000	V	9.357.000	V
Reserves											
0.10	Mutaties reserves lasten	555.000	N	640.000	N	725.000	N	810.000	N	895.000	N
0.10	Mutaties reserves baten	361.000	V	1.333.000	V	1.017.000	V	452.000	V	921.000	V
Totaal reserves		194.000	N	-693.000	V	-292.000	V	358.000	N	-26.000	V
Saldo baten en lasten inclusief reserves		34.862.000	N	32.375.000	N	32.750.000	N	34.364.000	N	34.385.000	N

Toelichtingen verschillen > € 25.000

Budgetmutaties welke budgettair neutraal zijn en / of van administratieve aard, worden niet separaat toegelicht tenzij van politiek bestuurlijke importantie. Als gevolg van doorschuiven / vertraging van lopende investeringen ontstaan er eveneens mutaties op de begrote afschrijvingen en rente (de kapitaallasten). De mutaties in de kapitaallasten tezamen met de interne doorbelasting van de ambtelijke uren worden toegerekend aan de opgavemutaties < € 25.000.

Lasten

Taakveld	Omschrijving	2027	V/N	2028	V/N	2029	V/N	2030	V/N
----------	--------------	------	-----	------	-----	------	-----	------	-----

4.3	Onderwijsachterstandenbestrijding De kosten voor de VVE coördinator worden voorgezet vanuit de toezegging dat de middelen uit de SPUK OAB (zij het in een andere vorm) voortgezet worden. De in te zetten activiteiten worden meerjarig budgettair neutraal opgenomen in de begroting door middel van dekking uit de SPUK middelen. De kosten voor de VVE coördinator, inmiddels in dienst van de gemeente, kunnen hier ook uit gedekt worden.	82.000	N	82.000	N	82.000	N	82.000	N
4.3	Onderwijsachterstandenbestrijding De overige kosten voor activiteiten binnen de onderwijsachterstandenbestrijding worden voorgezet vanuit de toezegging dat de middelen uit de SPUK OAB (zij het in een andere vorm) voortgezet worden. De in te zetten activiteiten worden meerjarig budgettair neutraal opgenomen in de begroting door middel van dekking uit de SPUK middelen.	74.000	N	74.000	N	74.000	N	74.000	N
4.3	Onderwijsachterstandenbestrijding De algemene kosten voor activiteiten binnen de onderwijsachterstandenbestrijding worden voorgezet vanuit de toezegging dat de middelen uit de SPUK OAB (zij het in een andere vorm) voortgezet worden. De in te zetten activiteiten worden meerjarig budgettair neutraal opgenomen in de begroting door middel van dekking uit de SPUK middelen.	58.000	N	58.000	N	58.000	N	58.000	N
4.3	Onderwijsachterstandenbestrijding De kosten voor de te verstrekken OAB-subsidies binnen de onderwijsachterstandenbestrijding worden voorgezet vanuit de toezegging dat de middelen uit de SPUK OAB (zij het in een andere vorm) voortgezet worden. De in te zetten activiteiten worden meerjarig budgettair neutraal opgenomen in de begroting door middel van dekking uit de SPUK middelen.	101.000	N	101.000	N	101.000	N	101.000	N
4.3	Leerlingenvervoer Dit betreft de verwachten autonome ontwikkeling, evenals de indexatie van de kosten voor leerlingenvervoer.	37.000	N	37.000	N	37.000	N	37.000	N
5.1	Sportbeleid Binnen sociaal domein verschillende SPUK-regelingen hernieuwd of gaan over in een nieuwe regeling. Nu is de verwachting dat voor sportstimulering en inzet initiatieven sportstimulering een separate SPUK wordt ingericht. Om die reden worden de daaruit te bekostigen activiteiten (overige sportsubsidies) budgettair neutraal opgevoerd, zie ook regel hieronder.	50.000	N	50.000	N	50.000	N	0	V
5.1	Sportbeleid Binnen sociaal domein verschillende SPUK-regelingen hernieuwd of gaan over in een nieuwe regeling. Nu is de verwachting dat voor sportstimulering en inzet initiatieven sportstimulering een separate SPUK wordt ingericht. Om die reden worden de daaruit te bekostigen activiteiten (overige sportsubsidies) budgettair neutraal opgevoerd, zie ook regel hierboven.	50.000	V	50.000	V	50.000	V	0	V
5.1	Sportbeleid Door een groeiende vraag om de buurtsportcoach in te (blijven) zetten is het huidige opgenomen budget ontoereikend. Een deel van het budget kan worden gedekt uit de (hernieuwde) regeling, die voorsnog loopt tot en met 2029.	163.000	N	163.000	N	163.000	N	138.000	V
5.2	Sportterreinen voor voetbal Op basis van lopende contracten voor onderhoud is dit minimaal aan budget nodig. Momenteel wordt er een nieuw MJOP sportvelden opgesteld. Deze wordt ter vaststelling aan college en gemeenteraad aangeboden.	33.000	N	65.000	N	73.000	N	81.000	N
5.2	Sportterreinen voor voetbal Dit betreffen de effecten vanuit het actualiseren van het MJOP voor de voetbal.	0	V	25.000	N	0	V	0	V
5.2	Sportterreinen voor hockey Dit betreffen de effecten vanuit het actualiseren van het MJOP voor de hockey.	7.000	N	28.000	N	7.000	N	0	V
5.2	G.geb sporthal Parkzicht In verband met het overgaan van de exploitatie van de sporthal naar Stichting Sport en Cultuur Geertruidenberg in 2026 vallen de kosten voor onderhoud en beheer voor de gemeente weg, evenals de verhuuropbrengsten, die uiteindelijk per saldo resteren in een exploitatiebijdrage ten behoeve van het budgettair neutraal dekken van de exploitatie door de Stichting.	62.000	V	62.000	V	62.000	V	62.000	V

5.5	G.geb. Historische gebouwen (incl vishal) Het in 2025 beschikbare budget voor het opstellen van nieuw welstandsbeleid is niet ingezet vanwege andere prioriteiten. De werkzaamheden worden naar verwachting doorgeschoven naar 2027. Hiervoor is in 2027 een aanvullend budget van circa € 25.000 benodigd.	25.000	N	0	V	0	V	0	V
6.1	Algemene voorzieningen Jeugd Voor het kunnen uitvoeren van de taken door WBO zijn structureel extra middelen gevraagd voor het kunnen uitvoeren van de dienstverleningsovereenkomst (DVO).	27.000	N	27.000	N	27.000	N	27.000	N
6.1	Vrijwilligersbeleid en mantelzorg Voortzetting van het beleid vanuit GALA middelen. Door dekking van deze kosten uit de GALA middelen betreft het hier een budgettair neutrale mutatie.	30.000	N	30.000	N	30.000	N	30.000	N
6.1	Inburgering en statushouders Vanuit de SPUK inburgering zijn voor 2026 nog middelen beschikbaar die ingezet kunnen worden voor daaronder vallende activiteiten. De verwachting is dat deze de komende jaren, mogelijk in een andere vorm, worden voortgezet. De lasten en baten hieronder zijn meerjarig budgetneutraal opgenomen. Zie ook regel hieronder. Daarnaast is nog sprake van enkele kleine mutatieregels die vallen onder het subtotale van mutaties < € 25.000.	227.000	N	341.000	N	341.000	N	341.000	N
6.1	Noodopvang Vluchtelingen Oekraïne Hoge Veer expl. Dit betreft de kosten voor het inzetten van een locatie manager en administratieve ondersteuning, welke wordt gedekt uit de normvergoeding van € 11 voor uitvoeringskosten.	125.000	N	125.000	N	0	V	0	V
6.1	Noodopvang vluchtelingen Oekraïne algemeen Dit betreft de kosten voor het inzetten van een locatie manager en administratieve ondersteuning, welke wordt gedekt uit de normvergoeding van € 11 voor uitvoeringskosten.	135.000	N	120.000	N	0	V	0	V
6.1	Opvang Asielzoekers COA Vanwege de wijziging van de bekostigingsmethode, met als overgangsjaar 2026, zijn kosten binnen de opvang voor vluchtelingen en asielzoekers onderling verschoven, waaronder de kosten van verschillende inhuur derden.	105.000	V	91.000	V	0	V	0	V
6.1	Opvanglocaties Ontheemden (project De Driehoek) Het project loopt door in 2027, tenzij een andere beslissing wordt genomen. Dekking van deze incidentele kosten voor planontwikkelingskosten komt vanuit de reserve Oekraïne (zie programma 3, voorheen programma 7).	25.000	N	0	V	0	V	0	V
6.1	Opvanglocaties Ontheemden (project De Driehoek) Het project loopt door in 2027, tenzij een andere beslissing wordt genomen. Dekking van deze incidentele kosten voor planontwikkelingskosten komt vanuit de reserve Oekraïne (zie programma 3, voorheen programma 7).	25.000	N	0	V	0	V	0	V
6.22	Eerstelijnsloket Jeugd Verhoging van het origineel vastgestelde plafond in 2026 op basis van het besluit BO GR GIA/MCZ.	26.000	N	26.000	N	26.000	N	26.000	N
6.3	PW Inkomen Vanuit de historie is de verwachting dat de kosten binnen de open-einderegeling van WWB-uitkeringen jaarlijks stijgen.	135.000	N	135.000	N	135.000	N	135.000	N
6.3	PW Inkomen Vanuit de historie is de verwachting dat de kosten binnen de open-einderegeling van loonkostensubsidies jaarlijks stijgen. Vooraf is moeilijk in te schatten hoeveel personen een beroep doen op de regeling. In onze begroting wordt rekening gehouden met het Rijksbudget.	23.000	N	23.000	N	23.000	N	23.000	N
6.3	Bijzondere bijstand Vanuit de historie is de verwachting dat de kosten binnen de open-einderegeling van bijstandsuitkeringen jaarlijks stijgen. Vooraf is moeilijk in te schatten hoeveel personen een beroep doen op de beschikbare middelen.	7.000	N	25.000	N	25.000	N	25.000	N
6.3	Bijzondere bijstand Vanuit de historie is de verwachting dat de kosten voor bewindvoeringskosten jaarlijks stijgen. Vooraf is moeilijk in te schatten hoeveel personen een beroep doen op de beschikbare middelen.	32.000	N	37.000	N	37.000	N	37.000	N
6.3	Schuldhelpverlening Toename in het aantal aanvragen voor schuldhulptrajecten voor	20.000	N	25.000	N	25.000	N	25.000	N

	zowel particulieren als ondernemers, omdat door de onrust in de wereld steeds meer ondernemers en particulieren in zwaar weer raken. Daarnaast is er ook meer sprake van multiproblematiek waardoor eenvoudige (goedkope) oplossingen vaak niet toereikend zijn.								
6.3	Schuldhelpverlening De toename is te verklaren door de investering in preventiemaatregelen.	15.000	N	10.000	N	10.000	N	10.000	N
6.4	Sociale Werkplaatsen Vanuit de meicirculaire zijn herziene bedragen ontvangen voor de bijdrage sociale werkvoorziening, welke zijn doorgevoerd in de ramingen.	49.000	N	82.000	N	3.000	N	88.000	V
6.4	Sociale Werkplaatsen Vanuit de meerjarenbegroting vanuit MidZuid over 2027 2030 zijn de jaarlijkse bijdragen voor de aanvullende bijdrage sociale werkvoorziening herzien op basis van de meest recente verwachte autonome ontwikkelingen.	35.000	N	11.000	V	7.000	N	12.000	N
6.5	Participatiebudget Vanwege een andere verdeelsleutel vanuit de circulaire zijn de bedragen voor de uitvoeringskosten opgehoogd. Vanuit het bestuur is aangegeven dat er geen wachtlijst mag ontstaan op beschut werk, vanwege de kwetsbaarheid van de doelgroep. De stijging ligt in lijn met de verhogingen vanuit vorige jaren.	77.000	N	97.000	N	172.000	N	202.000	N
6.6	WMO hulpmiddelen De stijging van de bijdrage voor het collectieve vervoer, als onderdeel van de bijdrage aan het RWB, komt voort uit herindexering van bijdragen.	49.000	N	49.000	N	49.000	N	49.000	N
6.711	WMO huishoudelijke verzorging De begrote besparingen voor huishoudelijke verzorging zijn niet realistisch door autonome ontwikkelingen. Naar verwachting zal het aantal cliënten blijven stijgen en zullen er tariefstijgingen volgen. We gaan starten met de pilot reablement. Dat vraagt aan de voorkant om een investering, zie ook regel hieronder. Eventuele besparingen zullen na een paar jaar pas zichtbaar worden.	0	V	350.000	N	350.000	N	350.000	N
7.1	Gezondheidszorg Vanuit de GGD West-Brabant worden de komende jaren hogere kosten verwacht.	40.000	N	40.000	N	40.000	N	40.000	N
	Jeugdzorg regio WBO (* - zie onderstaande specificatie) Op basis van de laatst bekende gegevens vanuit WBO Jeugd en de historische gegevens zijn de budgetten voor jeugd (meerjarig) herzien.	97.000	N	403.000	N	396.000	N	396.000	N
	Kapitaallasten op investeringen Dit betreffen de financiële effecten vanuit het actualiseren van de (toekomstige) investeringen en de renteomslag. In dit programma heeft dat per saldo met name een voordelig effect op de eerste twee begrotingsjaren en een nadelig effect op de laatste twee begrotingsjaren.	0	V	97.000	V	96.000	V	96.000	V
	Saldo van de opgavemutaties > 25.000	217.000	V	311.000	V	208.000	V	384.000	V
	Saldo van de opgavemutaties < 25.000	1.829.000	N	2.628.000	N	2.341.000	N	2.161.000	N
	Totaal Saldo	1.612.000	N	2.317.000	N	2.133.000	N	1.777.000	N

* Specificatie mutaties Jeugdzorg regio WBO	2027	V/N	2028	V/N	2029	V/N	2030	V/N
Jeugdhulp dagbesteding vervoer	33.000	V	33.000	V	33.000	V	33.000	V
Jeugdhulp behandeling	90.000	V	90.000	V	90.000	V	90.000	V
Jeugdhulp dagbesteding	122.000	V	122.000	V	122.000	V	122.000	V
Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	262.000	N	362.000	N	339.000	N	339.000	N
Jeugdhulp ambulant landelijk	386.000	V	295.000	V	276.000	V	276.000	V
Gezinshuizen	394.000	V	341.000	V	321.000	V	321.000	V
Verblijfszorg	336.000	N	398.000	N	375.000	N	375.000	N
Jeugdzorg plus	137.000	N	137.000	N	137.000	N	137.000	N
Jeugdhulp begeleiding	185.000	N	185.000	N	185.000	N	185.000	N
Jeugdbescherming	202.000	N	202.000	N	202.000	N	202.000	N
Totaal mutaties Jeugdzorg regio WBO	97.000	N	403.000	N	396.000	N	396.000	N

Waarvan: mutatie naar voren halen implementatiebudget uit 2027 naar 2026	478.000	V	0	-	0	-	0	-
Waarvan: mutaties vanuit historische en recente ontwikkelingen	575.000	N	403.000	N	396.000	N	396.000	N

Baten

Taakveld	Omschrijving	2027	V/N	2028	V/N	2029	V/N	2030	V/N
0.1	Mutaties reserves opgave 3 Mens en Zorg Door het uitstellen van de investering in de gymzaal voor de Hoge Waai is minder dekking nodig vanuit de reserve IHP, waardoor enerzijds de kapitaallasten lager uitvallen en anderzijds de dekking van deze kapitaallasten lager benodigd zijn. Per saldo zijn de lagere kapitaallasten voor de nieuwe gymzaal voor de Hoge Waai en de lagere onttrekking uit de reserve IHP budgettair neutraal.	0	V	97.000	N	5.000	V	4.000	V
4.3	Onderwijsachterstandenbestrijding De activiteiten binnen de onderwijsachterstandenbestrijding worden voortgezet vanuit de toezegging dat de middelen uit de SPUK OAB (zij het in een andere vorm) voortgezet worden. De in te zetten activiteiten worden meerjarig budgettair neutraal opgenomen in de begroting door middel van dekking uit de SPUK middelen.	314.000	V	314.000	V	314.000	V	314.000	V
4.3	Leerplicht Vanwege nieuwe wet- en regelgeving is de inrichting van het RMC en RBL gewijzigd, evenals de financieringsstructuur. De middelen vanuit het Regionale Meld- en Coördinatiepunt (RMC) die voorheen vanuit de regio werden doorgestort worden nu ingezet voor het uitvoeren van nieuwe (verplichte) taken op regioniveau, waardoor de opbrengsten voor de gemeente volledig komen te vervallen. Dit betreft dus een structureel nadeel voor onze gemeente.	75.000	N	75.000	N	75.000	N	75.000	N
5.1	Sportbeleid Omdat de bijdrage van de buurtsportcoaches niet meer via de gemeente loopt, maar rechtstreeks via de organisatie is deze ten onrechte begroot.	60.000	N	60.000	N	60.000	N	60.000	N
5.1	Sportbeleid De huidige SPUK-regeling loopt tot en met 2026. De regeling wordt vanaf 2027 samengevoegd met een hernieuwde regeling en voortgezet van 2027 tot en met 2029. Zie ook regel hieronder.	40.000	N	40.000	N	40.000	N	40.000	N
5.1	Sportbeleid Vanuit de meest recente ontwikkelingen worden twee regelingen samengevoegd in één regeling die wordt voortgezet over de periode 2027 tot en met 2029. Op basis van de laatste jaren is een gemiddelde opgenomen van de te verwachten bedragen. De totale te verwachten kosten zijn hoger vanuit het voorzetten van het huidige beleid, waardoor het restant van de kosten opgevangen wordt in de exploitatie.	233.000	V	233.000	V	233.000	V	0	V
5.2	G.geb sporthal Parkzicht In verband met het overgaan van de exploitatie van de sporthal naar Stichting Sport en Cultuur Geertruidenberg in 2026 vallen de verhuuropbrengsten voor de gemeente weg, evenals verschillende kosten, die uiteindelijk per saldo resteren in een exploitatiebijdrage ten behoeve van het budgettair neutraal dekken van de exploitatie door de Stichting.	115.000	N	123.000	N	130.000	N	130.000	N
6.1	Vrijwilligersbeleid en mantelzorg Voortzetting van het beleid voor deze activiteiten vanuit GALA middelen. Door dekking van deze kosten uit de GALA middelen betreft het hier een budgettair neutrale mutatie.	30.000	V	30.000	V	30.000	V	30.000	V
6.1	Inburgering en statushouders Vanuit de SPUK inburgering zijn voor 2026 nog middelen beschikbaar die ingezet kunnen worden voor daaronder vallende activiteiten. De verwachting is dat deze de komende jaren, mogelijk in een andere vorm, worden voortgezet. De lasten en baten zijn derhalve meerjarig budgetneutraal opgenomen.	351.000	V	460.000	V	460.000	V	460.000	V
6.1	Noodopvang Vluchtelingen Oekraïne Hoge Veer expl. Dit betreft de verwachte totale vergoeding o.b.v. de nieuwe rekenmethode o.b.v. werkelijke kosten vanaf 2027 inclusief de 11 euro normvergoeding voor de uitvoeringskosten.	355.000	V	311.000	V	0	V	0	V

6.791	Eigen bijdrage WMO In verband met het op de lange baan schuiven van de wijzigingen in de WMO bijdrage vanuit het rijk is nog onbekend hoe (wel of niet inkomensafhankelijk) en wanneer deze concreet wordt gemaakt. Vanwege de grote onzekerheid wordt deze vooralsnog naar de oorspronkelijke verwachting terug bijgesteld.	150.000	N	150.000	N	150.000	N	150.000	N
6.811	Beschermd wonen (WMO) Voor een pilot voor jongeren met meervoudige problematiek worden aanvullende middelen ingezet, waardoor de eerder opgenomen terugvloeiing lager uitvalt dan eerder begroot. De verwachting is dat dit meerjarig doorwerkt.	97.000	N	97.000	N	97.000	N	97.000	N
	Saldo van de opgavemutaties > 25.000	1.283.000	V	1.348.000	V	1.042.000	V	808.000	V
	Saldo van de opgavemutaties < 25.000	537.000	N	642.000	N	552.000	N	552.000	N
	Totaal Saldo	746.000	V	706.000	V	490.000	V	256.000	V

Programma 3 Bestuur & Dienstverlening

3.1 Wat willen we bereiken?

3.1.1 Bestuur en organisatie

- Wij werken aan een duidelijke, wendbare en toekomstgerichte organisatie die onze maatschappelijke opgaven uitvoerbaar maakt. Raad, college en organisatie versterken hun samenspel vanuit heldere rollen en verantwoordelijkheden.
- Daarbij ontwikkelen we de organisatie van overwegend taakgericht naar proces- en zaakgericht, integraal en gegevensgericht werken. Zo ontstaat meer inzicht in prestaties, capaciteit, risico's en samenhang en wordt de organisatie beter bestuurbaar.
- We vereenvoudigen processen voordat we deze digitaliseren of automatiseren en toetsen investeringen op hun bijdrage aan kwaliteit, continuïteit, vermindering van kwetsbaarheid en het vrijspelen van capaciteit.

3.1.2 Dienstverlening

We willen toegankelijke, betrouwbare en duidelijke dienstverlening, digitaal waar dat kan en persoonlijk waar dat nodig is. We maken onze dienstverlening voorspelbaarder met – op termijn – concrete servicenormen en richten processen zo in dat inwoners en ondernemers zo min mogelijk onnodige stappen hoeven te zetten.

3.1.3 Participatie

We vinden het belangrijk dat inwoners zich meer betrokken voelen bij wat er in de gemeente gebeurt. Jongeren verdienen daarbij extra aandacht.

3.2 Wat gaan we daar voor doen?

3.2.1 Bestuur en organisatie

- We brengen de basis van onze financiële en personele data op orde
- We ontwikkelen een aanpak voor strategische personeelsplanning
- We ronden de legal audit af
- We ontwikkelen een samenhangende agenda voor informatievoorziening en digitalisering, gericht op betere dienstverlening, een betrouwbare informatiehuishouding en structurele efficiency
- We ontwikkelen een bestuurlijk afwegingskader voor zelf doen, samen doen en laten doen en bepalen bewuster op welke regionale tafels Geertruidenberg welke positie wil innemen.

3.2.2 Dienstverlening

- We stellen een verbeterplan voor Burgerzaken op, gericht op het borgen van kwaliteit en continuïteit en het verminderen van kwetsbaarheid. We leggen de visie op dienstverlening aan de raad voor.

3.2.3 Participatie

- We evalueren en verbeteren de toepassing van het huidige participatiebeleid en maken vooraf duidelijk welke ruimte inwoners hebben om mee te denken, mee te doen of mee te beslissen. Bij de evaluatie onderzoeken we, conform het coalitieakkoord, de mogelijkheid van een referendum onder strikte voorwaarden.

- We verkennen de mogelijkheden voor een jongerenburgemeester.

3.3 Wat mag het kosten?

3.1 Bestuur en dienstverlening

TV.	Taakveld omschrijving	Beg. Na wijzig. 2026	V/N	Begroting 2027	V/N	Begroting 2028	V/N	Begroting 2029	V/N	Begroting 2030	V/N
Lasten Programma 6 Opgave Bestuur en Dienstverlening											
0.1	Bestuur	1.773.000	N	1.806.000	N	1.791.000	N	1.791.000	N	1.791.000	N
0.2	Burgerzaken	1.030.000	N	1.075.000	N	1.047.000	N	1.053.000	N	989.000	N
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	224.000	N	220.000	N	161.000	N	171.000	N	171.000	N
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.842.000	N	1.930.000	N	1.937.000	N	1.946.000	N	1.945.000	N
1.2	Openbare orde en veiligheid	850.000	N	890.000	N	890.000	N	890.000	N	890.000	N
Totaal lasten		5.720.000	N	5.921.000	N	5.825.000	N	5.851.000	N	5.786.000	N
0.1	Bestuur	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
0.2	Burgerzaken	494.000	V	496.000	V	476.000	V	346.000	V	276.000	V
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	904.000	V	386.000	V	384.000	V	384.000	V	384.000	V
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	25.000	V	25.000	V	25.000	V	25.000	V	25.000	V
1.2	Openbare orde en veiligheid	10.000	V	10.000	V	10.000	V	10.000	V	10.000	V
Totaal baten		1.433.000	V	917.000	V	895.000	V	765.000	V	695.000	V
0.10	Mutaties reserves lasten	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
0.10	Mutaties reserves baten	2.022.000	V	2.150.000	V	575.000	V	325.000	V	225.000	V
Totaal reserves		-2.022.000	V	-2.150.000	V	-575.000	V	-325.000	V	-225.000	V
Saldo baten en lasten inclusief reserves		2.265.000	N	2.854.000	N	4.355.000	N	4.761.000	N	4.866.000	N

3.2 Overhead en algemene dekkingsmiddelen

TV.	Taakveld omschrijving	Beg. Na wijzig. 2026	V/N	Begroting 2027	V/N	Begroting 2028	V/N	Begroting 2029	V/N	Begroting 2030	V/N
Lasten Programma 3 Overhead en algemene dekkingsmiddelen											
0.4	Overhead	13.782.000	N	14.567.000	N	14.427.000	N	14.516.000	N	14.429.000	N
0.5	Treasury	398.000	N	270.000	N	338.000	N	264.000	V	471.000	V
0.61	OZB woningen	359.000	N	382.000	N	382.000	N	382.000	N	382.000	N
0.62	OZB niet-woningen	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
0.64	Belastingen overig	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
0.8	Overige baten en lasten	120.000	N	88.000	N	88.000	N	-1.014.000	V	-1.038.000	V
3.4	Economische promotie	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
Totaal lasten		14.659.000	N	15.307.000	N	15.234.000	N	14.147.000	N	14.244.000	N
Baten Programma 7 Financiën en Organisatie											
0.4	Overhead	93.000	V	93.000	V	93.000	V	93.000	V	93.000	V
0.5	Treasury	518.000	V	611.000	V	473.000	V	255.000	V	242.000	V
0.61	OZB woningen	4.265.000	V	4.409.000	V	4.455.000	V	4.490.000	V	4.525.000	V
0.62	OZB niet-woningen	5.179.000	V	5.392.000	V	5.155.000	V	5.220.000	V	5.258.000	V
0.64	Belastingen overig	20.000	V	20.000	V	20.000	V	20.000	V	20.000	V
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	48.853.000	V	50.296.000	V	48.229.000	V	46.944.000	V	47.246.000	V
0.8	Overige baten en lasten	1.646.000	V	10.000	V	10.000	V	10.000	V	10.000	V

3.4	Economische promotie	89.000	V	179.000	V	197.000	V	196.000	V	196.000	V
Totaal baten		60.663.000	V	61.011.000	V	58.632.000	V	57.228.000	V	57.590.000	V
Reserves											
0.10	Mutaties reserves lasten	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
0.10	Mutaties reserves baten	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
Totaal reserves		0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
Saldo baten en lasten inclusief reserve		-46.004.000	V	-45.704.000	V	-43.398.000	V	-43.081.000	V	-43.346.000	V

Toelichtingen verschillen > € 25.000

Budgetmutaties welke budgettair neutraal zijn en / of van administratieve aard, worden niet separaat toegelicht tenzij van politiek bestuurlijke importantie. Als gevolg van doorschuiven / vertraging van lopende investeringen ontstaan er eveneens mutaties op de begrote afschrijvingen en rente (de kapitaallasten). De mutaties in de kapitaallasten tezamen met de interne doorbelasting van de ambtelijke uren worden toegerekend aan de opgavemutaties < € 25.000.

Lasten

Taakveld	Omschrijving	2027	V/N	2028	V/N	2029	V/N	2030	V/N
0.1	Regionale samenwerking Op basis van de huidige begroting van het RWB wordt voor 2027 een hogere bijdrage verwacht. Hierin zijn nog niet (volledig) meegenomen de overheveling van taken vanuit de RWB naar De Baronie. Dit zou betekenen dat de bijdrage aan RWB uiteindelijk lager zou moeten uitvallen dan nu begroot, terwijl de bijdrage aan De Baronie hoger zal gaan uitvallen. Dit wordt verwerkt zodra hier definitief over besloten is.	29.000	N	29.000	N	29.000	N	29.000	N
0.1	Mutaties reserves opgave 7 Financiën Dit betreft de administratieve tegenboeking op de in de meerjarenbegroting 2026 2029 opgenomen (incidentele) storting in de VAR, welke vanuit de herziene cijfers opnieuw moet worden berekend.	835.000	V	0	V	0	V	0	V
0.3	Grondexploitatie algemene dienst Voor de verkoop- en verhuurportefeuille van onze omvang worden geregeld juridische kosten gemaakt, te denken valt aan het inschakelen van onze huisadvocaat bij kwesties rondom verjaring, oneigenlijk grondgebruik of het niet willen ontruimen van gemeenteground. Deze (extra) juridische kosten zijn deels veroorzaakt doordat wij zelf actief bewoners zijn gaan aanschrijven in het kader van het oneigenlijk grondgebruik (snippergroenproject). Dat project wordt naar verwachting eind dit jaar/begin volgend jaar afgerond. Daarom is in 2026 en in 2027 een piek te zien in de juridische kosten.	40.000	N	30.000	N	30.000	N	30.000	N
0.4	Overhead Bestuursondersteuning college van B&W In 2027 zijn meer gelden nodig om de verdere tranches Woo te implementeren t.b.v. openbaarmaking.	30.000	N	0	V	0	V	0	V
0.4	Overhead Bestuursondersteuning college van B&W Het bedrag voor de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU) is te laag begroot en moet worden verhoogd op basis van afspraken in de ALV van de VNG.	25.000	N	25.000	N	25.000	N	25.000	N
0.4	Overhead Bestuursondersteuning college van B&W In het belang van een betere juridische kwaliteitszorg is abonnement op een juridische kennisbank noodzakelijk. In 2026 is een pilot abonnement afgesloten. Voor een meerjarig abonnement moet een aanbestedingsprocedure gevoerd worden. Eerst zal er een evaluatie plaatsvinden.	50.000	N	0	V	0	V	0	V
0.4	Overhead Personeel Ambities met betrekking tot werving van vaste bezetting en de daarbij behorende tools. Te denken valt aan een LinkedIn Recruiters account om de interne werving op te kunnen pakken en arbeidsmarktcommunicatie benodigde budget in combinatie met wervingskosten van drie vacatures.	55.000	N	55.000	N	55.000	N	55.000	N
0.4	Overhead ICT Omdat de vaste telefonie vanaf 2028 overgaat naar een Cloud /	40.000	N	40.000	N	40.000	N	40.000	N

	SaaS oplossing is een investering in een nieuwe telefooncentrale niet meer nodig. Dit wordt vervangen door jaarlijkse kosten voor de cloud / SaaS oplossing.								
0.4	Overhead ICT Dit betreft de jaarlijkse indexatie, waarbij voor 2027 met 3% is gerekend.	30.000	N	30.000	N	30.000	N	30.000	N
0.4	Overhead ICT Naast de structurele invulling van de ISO-functie wordt vanaf 2027 een budget van € 50.000 opgenomen voor de verdere versterking van informatiebeveiliging en privacy. Hoewel een integraal informatiebeveiligings- en privacyplan momenteel nog in ontwikkeling is, is duidelijk dat nieuwe wet- en regelgeving, toenemende cyberdreigingen en hogere eisen aan digitale weerbaarheid leiden tot aanvullende maatregelen en investeringen. De Cyberbeveiligingswet stelt gemeenten nadrukkelijk verantwoordelijk voor het beheersen van digitale risico's en het treffen van passende beveiligingsmaatregelen. Het budget biedt ruimte om in de eerste jaren noodzakelijke verbetermaatregelen, onderzoeken, audits, bewustwordingsactiviteiten en eventuele specialistische ondersteuning op te pakken. Hiermee kan adequaat worden ingespeeld op wettelijke verplichtingen en risico's, zonder te hoeven wachten op een volledig uitgewerkt uitvoeringsprogramma. De middelen worden aangemerkt als een autonome ontwikkeling, omdat deze kosten voortvloeien uit externe wettelijke en maatschappelijke ontwikkelingen en noodzakelijk zijn voor een betrouwbare en veilige uitvoering van de gemeentelijke dienstverlening	50.000	N	50.000	N	50.000	N	50.000	N
0.4	Overhead Fysiek Domein Beheer Dit betreft een bijraming van de salarissen, waaronder de te verwachten CAO-gevolgen, op basis van de bestaande formatie.	270.000	N	270.000	N	270.000	N	270.000	N
0.4	Overhead Fysiek Domein Beheer Dit betreft de structurele formatiebehoefte die uit de huidige taakuitvoering naar voren komt. Het is de formatie die noodzakelijk is voor acute wettelijke, veiligheids- of continuïteitsopgaven, waar wij nu voor staan.	69.000	N	92.000	N	92.000	N	92.000	N
0.4	Overhead Fysiek Domein Ontwikkeling Dit betreft de structurele formatiebehoefte die uit de huidige taakuitvoering naar voren komt. Het is de formatie die noodzakelijk is voor acute wettelijke, veiligheids- of continuïteitsopgaven, waar wij nu voor staan.	119.000	N	158.000	N	158.000	N	158.000	N
0.4	Overhead Fysiek Domein Ontwikkeling Dit betreffen mutaties die voortvloeien uit een herberekening van de interne doorbelasting van salarissen aan de taakvelden.	162.000	V	162.000	V	8.000	V	8.000	V
0.4	Overhead Sociaal Werk & Inkomen Dit betreft een bijraming van de salarissen, waaronder de te verwachten CAO-gevolgen, op basis van de bestaande formatie.	100.000	N	100.000	N	100.000	N	100.000	N
0.4	Overhead Sociaal Werk & Inkomen Dit betreft de structurele formatiebehoefte die uit de huidige taakuitvoering naar voren komt. Het is de formatie die noodzakelijk is voor acute wettelijke, veiligheids- of continuïteitsopgaven, waar wij nu voor staan.	243.000	N	323.000	N	323.000	N	323.000	N
0.4	Overhead Sociaal Domein Zorg Dit betreft een bijraming van de salarissen, waaronder de te verwachten CAO-gevolgen, op basis van de bestaande formatie.	64.000	N	64.000	N	64.000	N	64.000	N
0.4	Overhead Sociaal Domein Zorg Dit betreft de structurele formatiebehoefte die uit de huidige taakuitvoering naar voren komt. Het is de formatie die noodzakelijk is voor acute wettelijke, veiligheids- of continuïteitsopgaven, waar wij nu voor staan.	69.000	N	91.000	N	91.000	N	91.000	N
0.4	Overhead Dienstverlening Integrale Advisering Dit betreft een bijraming van de salarissen, waaronder de te verwachten CAO-gevolgen, op basis van de bestaande formatie.	299.000	N	299.000	N	299.000	N	299.000	N
0.4	Overhead Dienstverlening Interne Service Dit betreft een bijraming van de salarissen, waaronder de te verwachten CAO-gevolgen, op basis van de bestaande formatie.	148.000	N	148.000	N	148.000	N	148.000	N
0.4	Overhead Dienstverlening Interne Service Dit betreft de structurele formatiebehoefte die uit de huidige taakuitvoering naar voren komt. Het is de formatie die	117.000	N	155.000	N	155.000	N	155.000	N

	noodzakelijk is voor acute wettelijke, veiligheids- of continuïteitsopgaven, waar wij nu voor staan.								
0.4	Overhead Directie Dit betreft een bijraming van de salarissen, waaronder de te verwachten CAO-gevolgen, op basis van de bestaande formatie.	154.000	N	154.000	N	154.000	N	154.000	N
0.4	Overhead Directie De functie van directeur is komen te vervallen en brengt een voordeel mee op de bestaande formatie.	145.000	V	145.000	V	145.000	V	145.000	V
0.4	Overhead Directie Om beweging mogelijk te maken is het noodzakelijk om het ontwikkelbudget te verhogen. Dekking hiervoor komt vanuit de vrije algemene reserve (zie ook mutaties reserves).	400.000	N	250.000	N	100.000	N	0	V
0.5	Treasury Door het uitstellen van investeringen verschuiven de externe rentelasten op langlopende leningen ook naar later, wat een voordeel oplevert voor het eerste jaar en een nadeel in latere jaren.	384.000	V	135.000	N	801.000	N	1.013.000	N
0.5	Treasury Vanuit de liquiditeitsplanning is de verwachting dat minder aanspraak moet worden gemaakt op kort geld, waardoor de rentelasten op kort geld enkel voortvloeien uit tijdelijke negatieve banksaldi.	319.000	V	319.000	V	319.000	V	319.000	V
0.5	Treasury Dit betreffen de aan de taakvelden toe te rekenen rentelasten vanuit het onderdeel treasury, als gevolg van het herberekenen van de renteomslag per jaar. Omdat er per saldo minder externe rentelasten worden verwacht is de interne doorberekening daarvan aan de taakvelden binnen de programma's ook lager.	913.000	N	398.000	N	262.000	V	267.000	V
0.61	Uitvoering belastingen en heffingen Naar verwachting ligt vanuit de begroting de bijdrage ten behoeve van de uitvoering van de werkzaamheden door het SVHW lager.	43.000	V	43.000	V	43.000	V	43.000	V
0.8	Algemene uitgaven en inkomsten Vanuit de provincie is het toegestaan een stelpost op te nemen als budgettaire tegenhanger van de nu meegenomen bezuiniging in de uitkering vanuit het gemeentefonds.	0	V	0	V	1.571.000	V	1.606.000	V
0.8	Algemene uitgaven en inkomsten De genoemde vangnetregeling voor huishoudelijke hulp WMO is nog niet concreet uitgewerkt, echter dient de lastenzijde daarvan reeds (budgettair neutraal) te worden verwerkt.	0	V	0	V	469.000	N	479.000	N
1.1	Veiligheidsregio MWB Vanuit de begroting van het VRMWB over 2027 stijgt de bijdrage met ruim 4,3%, wat voornamelijk te verklaren is door prijs- en loonontwikkelingen.	64.000	N	64.000	N	64.000	N	64.000	N
	Kapitaallasten op investeringen Dit betreffen de financiële effecten vanuit het actualiseren van de (toekomstige) investeringen en de renteomslag. In dit programma heeft dat per saldo met name een voordelig effect op de eerste twee begrotingsjaren en een nadelig effect op de laatste twee begrotingsjaren.	29.000	V	27.000	V	56.000	V	56.000	V
	Saldo van de opgavemutaties > 25.000	1.917.000	V	696.000	V	2.404.000	V	2.444.000	V
	Saldo van de opgavemutaties < 25.000	3.378.000	N	2.960.000	N	3.547.000	N	3.669.000	N
	Totaal Saldo	1.461.000	N	2.264.000	N	1.143.000	N	1.225.000	N

Baten

Taakveld	Omschrijving	2027	V/N	2028	V/N	2029	V/N	2030	V/N
0.1	Mutaties reserves opgave 7 Financiën De verschillende overige kosten die onder programma 2 (voorheen programma 3) incidenteel zijn bijgeraamd onder opvanglocaties ontheemden (project De Driehoek) worden gedekt vanuit de reserve Oekraïne.	25.000	V	0	V	0	V	0	V
0.1	Mutaties reserves opgave 7 Financiën De planontwikkelingskosten die onder programma 2 (voorheen programma 3) incidenteel zijn bijgeraamd onder opvanglocaties ontheemden (project De Driehoek) worden gedekt vanuit de reserve Oekraïne.	25.000	V	0	V	0	V	0	V

0.1	Mutaties reserves opgave 7 Financiën Dit betreft de administratieve tegenboeking op de in de meerjarenbegroting 2026-2029 opgenomen (structurele) onttrekking van 10% vanuit de VAR, welke vanuit de herziene cijfers opnieuw moet worden berekend. Zie ook regel hieronder.	1.205.000	N	0	V	0	V	0	V
0.1	Mutaties reserves opgave 7 Financiën Om het jaar 2027 structureel en reëel sluitend te krijgen is het noodzakelijk om gebruik te maken van de 10% regeling, waarbij een onttrekking van maximaal 10% uit de beschikbare VAR als structurele dekking ingezet mag worden. Met dit bedrag is niet de gehele berekende beschikbare ruimte ingezet.	1.375.000	V	0	V	0	V	0	V
0.5	Deelnemingen en beleggingen Het jaarlijkse dividend vanuit de BNG Bank per aandeel is gedaald van € 2,51 in 2025 naar € 1,41 in 2026 (daling van ruim 40%).	146.000	N	146.000	N	146.000	N	146.000	N
0.5	Treasury Vanuit de liquiditeitsplanning is de verwachting dat rentebaten worden ontvangen over de bij de Schatkist uitstaande gelden. Omdat de beschikbare middelen vanuit het saldo schatkistbankieren de komende jaren stapsgewijs worden ingezet voor het kunnen bekostigen van o.a. geplande investeringen lopen de baten daaruit jaarlijks terug.	369.000	V	231.000	V	13.000	V	0	V
0.61	Onroerende Zaakbelastingen eigenaren woningen Vanuit autonome ontwikkelingen liggen de werkelijke ontvangsten uit OZB op woningen hoger dan verwacht.	290.000	V	290.000	V	290.000	V	290.000	V
0.61	Onroerende Zaakbelastingen eigenaren woningen Over de huidige opbrengsten wordt een inflatiecorrectie toegepast van 3%.	124.000	V	124.000	V	124.000	V	124.000	V
0.62	Onroerende Zaakbelastingen gebruikers In augustus 2026 is, als gevolg van autonome ontwikkelingen, door het SVHW een aanvullend cohier opgelegd voor met name niet-woningen en gebruikers.	208.000	V	208.000	V	208.000	V	208.000	V
0.62	Onroerende Zaakbelastingen gebruikers Over de huidige opbrengsten wordt een inflatiecorrectie toegepast van 3%.	90.000	V	90.000	V	90.000	V	90.000	V
0.62	Onroerende Zaakbelastingen gebruikers Vanwege een lagere WOZ-waarde van de Amercentrale is de verwachting dat vanaf 2028 minder opbrengsten ontvangen zullen worden uit de OZB-heffing.	0	V	128.000	N	128.000	N	128.000	N
0.62	Onroerende Zaakbelastingen eigenaren niet woningen Vanuit autonome ontwikkelingen liggen de werkelijke ontvangsten uit OZB op niet-woningen lager dan verwacht.	61.000	N	61.000	N	60.000	N	60.000	N
0.62	Onroerende Zaakbelastingen eigenaren niet woningen In augustus 2026 is, als gevolg van autonome ontwikkelingen, door het SVHW een aanvullend cohier opgelegd voor met name niet-woningen en gebruikers.	403.000	V	403.000	V	403.000	V	403.000	V
0.62	Onroerende Zaakbelastingen eigenaren niet woningen Over de huidige opbrengsten wordt een inflatiecorrectie toegepast van 3%.	65.000	V	65.000	V	65.000	V	65.000	V
0.62	Onroerende Zaakbelastingen eigenaren niet woningen Vanwege een lagere WOZ-waarde van de Amercentrale is de verwachting dat vanaf 2028 minder opbrengsten ontvangen zullen worden uit de OZB-heffing.	0	V	162.000	N	162.000	N	162.000	N
0.7	Uitkering gemeentefonds Dit betreffen de (bruto) financiële effecten vanuit de Meicirculaire 2026, welke vanuit het Rijk voornamelijk zijn ontvangen ter dekking van loon- en prijsontwikkelingen,. Hierover is de Raad eerder dit jaar reeds geïnformeerd in de vorm van een raadsinformatiebrief.	2.747.000	V	2.755.000	V	1.636.000	V	1.938.000	V
0.7	Uitkering gemeentefonds Deelfondsen komen nog vanuit een oude indeling, welke al jaren niet meer gebruikt wordt. Om die reden is deze administratief overgeheveld naar de algemene uitkering vanuit het Gemeentefonds. Zie ook regel hieronder, per saldo budgettair neutraal.	2.022.000	V	1.853.000	V	1.732.000	V	1.732.000	V
0.7	Uitkering deelfonds sociaal domein Deelfondsen komen nog vanuit een oude indeling, welke al jaren niet meer gebruikt wordt. Om die reden is deze administratief overgeheveld naar de algemene uitkering vanuit het	2.022.000	N	1.853.000	N	1.732.000	N	1.732.000	N

	Gemeentefonds. Zie ook regel hierboven, per saldo budgettair neutraal.								
	Saldo van de opgavemutaties > 25.000	7.743.000	V	6.019.000	V	4.561.000	V	4.850.000	V
	Saldo van de opgavemutaties < 25.000	3.434.000	N	2.350.000	N	2.228.000	N	2.228.000	N
	Totaal Saldo	4.309.000	V	3.669.000	V	2.333.000	V	2.622.000	V

Wettelijke beleidsindicatoren

Taakveld	Naam indicator	Jaar	Waarde	Eenheid	Bron
1. Veiligheid	Geweldsmisdrijven	2025	3,6	per 1.000 inwoners	waarstaatjegemeente.nl/CBS
1. Veiligheid	Vernielingen	2025	4,3	per 1.000 inwoners	waarstaatjegemeente.nl/CBS
1. Veiligheid	Diefstallen uit woning	2025	0,9	per 1.000 inwoners	waarstaatjegemeente.nl/CBS
1. Veiligheid	Winkeldiefstal	2025	1,1	per 1.000 inwoners	waarstaatjegemeente.nl/CBS
1. Veiligheid	Verwijzingen Halt	2025	9	per 1.000 jongeren	waarstaatjegemeente.nl/Stichting Halt

Taakveld	Naam indicator	Jaar	Waarde (Jaarrekening 2022)	Werkelijk 2024	Eenheid	Bron
7. Volksgezondheid en Milieu	Omvang huishoudelijk restafval	2024	Grof huishoudelijk restafval	96	kg/inwoner	waarstaatjegemeente.nl/CBS
7. Volksgezondheid en Milieu	Hernieuwbare elektriciteit	2024	Aandeel hernieuwbare elektriciteit	20,7	%	waarstaatjegemeente.nl/RVO

Naam indicator	Jaar	Waarden	Bron
Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	2025	5,2	waarstaatjegemeente.nl/DUO/Ingrado
Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	2025	18	waarstaatjegemeente.nl/DUO/Ingrado
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (% deelnemers aan VO en MBO onderwijs)	2025	1,7	waarstaatjegemeente.nl/DUO/Ingrado
% niet-sporters	2024	45,2	waarstaatjegemeente.nl/gezondheidsmonitor
% jongeren 12 t/m 21 jarigen met een delict voor de rechter	2022	1	waarstaatjegemeente.nl/CBS
% kinderen tot 18 jaar in uitkeringsgezin	2024	5	waarstaatjegemeente.nl/CBS
Netto arbeidsparticipatie (% van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking)	2025	75,2	waarstaatjegemeente.nl/CBS
% 16 t/m 22 jarigen werkloze jongeren	2024	2	waarstaatjegemeente.nl/CBS
Personen met een bijstandsuitkering (aantal per 10.000 inwoners)	2025	182,3	waarstaatjegemeente.nl/CBS
Lopende reïntegratievoorzieningen (aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar)	2025	313,3	waarstaatjegemeente.nl/CBS
% van alle jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp	2025	18,2	waarstaatjegemeente.nl/CBS
% van alle jongeren tot 18 jaar met jeugdbescherming	2025	1	waarstaatjegemeente.nl/CBS
% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar met jeugdreclassering	2024	0,3	waarstaatjegemeente.nl/CBS
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo (aantal per 10.000 inwoners)	2025	1.000	waarstaatjegemeente.nl/CBS

Taakveld	Naam indicator	Waarde 2025 (jaarrekening)	Waarde 2026 (begroting)	Waarde 2027 (begroting)	Eenheid	Bron
0. Bestuur en ondersteuning	Formatie	8,7	9,0	8,9	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens
0. Bestuur en ondersteuning	Bezetting	8,0	8,4	7,9	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens
0. Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	€ 978	€ 1.064	€ 1.209	Kosten per inwoner	Eigen gegevens
0. Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	20%	9%	9%	Kosten externe inhuur als % van (totale loonsom + totale kosten externe inhuur)	Eigen gegevens
0. Bestuur en ondersteuning	Overhead	13%	11%	16%	% van totale lasten	Eigen gegevens

8. Vhrosv	Gemiddelde WOZ waarde	364	370	409	Duizend €	waarstaatjegemeente.nl
8. Vhrosv	Nieuw gebouwde woningen	4,6	-	-	Aantal per 1.000 woningen	waarstaatjegemeente.nl
8. Vhrosv	Demografische druk	75,4	75,8	-	% van aantal personen 0-20 jaar en 65 jaar of ouder per 100 personen van 20 tot 65 jaar	waarstaatjegemeente.nl
8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	814	869	924	In €	COELO/Atlas gemeenten
8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	897	908	968	In €	COELO/Atlas gemeenten

Algemene dekkingsmiddelen

Baten

Algemene dekkingsmiddelen (bedragen x € 1.000)	Begroting na wijziging 2026	2027	2028	2029	2030
Onroerende zaakbelasting woningen	4.124	4.268	4.314	4.349	4.384
Onroerende zaakbelasting niet-woning	3.003	3.103	2.971	3.009	3.030
Onroerende zaakbelasting eigenaren	2.176	2.289	2.184	2.211	2.228
Toeristenbelasting	89	179	197	196	196
Algemene uitkering Gemeentefonds	48.853	50.296	48.229	46.944	47.246
Dividenden	188	188	188	188	188
Saldo financieringsfunctie	-68	153	-53	-197	-417
Overige rechten, heffingen en belastingen*	1.616	1.469	1.449	1.320	1.250
Verwacht resultaat	59.981	61.945	59.479	58.020	58.105

* Overige rechten, heffingen en belastingen.

De overige rechten, heffingen en belastingen betreffen lijkbezorgingsrechten, leges, precariobelasting, havengelden, marktgelden en woonschepenrechten.

Specifieke heffingen

In onderstaande tabel zijn de specifieke heffingen opgenomen die dienen ter dekking van de lasten die daarmee verband houden.

Specifieke heffingen (bedragen x € 1.000)	Begroting na wijziging 2026	2027	2028	2029	2030
Rioolheffing	2.920	3.100	3.100	3.100	3.100
Afvalstoffenheffing	2.422	3.385	3.385	3.385	3.385

Algemene uitkering gemeentefonds

Met ingang van het begrotingsjaar 2026 wordt de Algemene Uitkering van het gemeentefonds verwerkt op basis van de meicirculaire. Hiermee wordt bewerkstelligd dat de besluitvorming rondom de meerjarenbegroting meer in overeenstemming kan worden gebracht met de uitgangspunten zoals in de Kadernota zijn opgenomen. Eventuele afwijkingen (positief of negatief) als gevolg van de Septembercirculaire worden meerjarig verwerkt in de eerstvolgende Tussenrapportage of een separaat raadsbesluit.

In het voorjaar van 2026 heeft het ministerie van Financiën de Voorjaarsnota opgesteld. Daarin zijn voor het eerst ook maatregelen uit het coalitieakkoord van het kabinet-Jetten verwerkt. De gevolgen voor gemeenten staan in de meicirculaire. De belangrijkste onderwerpen zijn het accres, de afrekening van het BTW-compensatiefonds (BCF) en een aantal Wmo-maatregelen.

Voor 2026 valt de algemene uitkering per saldo iets lager uit, met ongeveer € 110.000. Het definitief vastgestelde accres levert circa € 187.000 op. Daar staat een eenmalig nadeel van circa € 234.000 tegenover door de lagere ruimte onder het BCF-plafond over 2025. Ook wordt een deel van het budget tijdelijk ingehouden voor de compensatieregeling jeugdzorg. Voor 2027 en 2028 is het beeld positief: de algemene uitkering neemt toe met circa € 540.000 en € 335.000. Dat komt vooral door een hoger accres. In 2027 ontvangen we daarnaast eenmalig circa € 292.000 omdat de nieuwe eigen bijdrage Wmo een jaar later ingaat. Dat bedrag compenseert de gemiste eigen bijdragen en is dus geen vrije ruimte.

Vanaf 2029 slaat het beeld om. Het Rijk schrapt huishoudelijke hulp als maatwerkvoorziening in de Wmo en haalt daarvoor structureel geld uit het gemeentefonds. Een deel daarvan komt terug als vangnet voor inwoners die de hulp niet zelf kunnen regelen. Voor onze gemeente is dat per saldo een korting van circa € 1.100.000 per jaar. Het accres dempt dit wel, maar de algemene uitkering daalt vanaf 2029 toch met ongeveer € 820.000 tot € 925.000 per jaar. Tegenover de korting staan lagere uitgaven. Of die besparing even groot is als de korting, hangt af van de verdere uitwerking. Wij verwerken deze mutatie daarom voorlopig budgettair neutraal.

Tot slot blijft het ingroeipad naar het nieuwe verdeelmodel tot en met 2028 bevroren. Ook de uitkeringsfactor valt voor 2027 en latere jaren hoger uit dan eerder aangenomen. Per saldo is de meicirculaire gunstig voor 2027 en 2028, maar vanaf 2029 vraagt vooral de Wmo-maatregel om aandacht.

Samenvattend laat de Algemene uitkering van het gemeentefonds gebaseerd op de meicirculaire het volgende beeld zien:

	2026	2027	2028	2029	2030
Algemene uitkering gemeentefonds op basis van meicirculaire 2026	48.853.000	50.296.000	48.229.000	46.944.000	47.246.000
Algemene uitkering gemeentefonds op basis van septembercirculaire 2025	48.316.000	47.549.000	45.474.000	45.308.000	45.896.000
Mutatie Algemene uitkering gemeentefonds	537.000	2.747.000	2.755.000	1.636.000	1.350.000

Duidelijk is dat de Algemene Uitkering van het gemeentefonds voor met name 2027 en 2028 hoger uitvalt door verschillende toevoegingen en voor 2029 en 2030 lager uitvalt door met name de doorgevoerde korting in de Wmo. De toename van de algemene uitkering per jaar is voornamelijk toe te kennen aan prijs- en looncompensatie.

Lokale heffingen

De gemeente genereert zelf inkomsten door het heffen van belastingen. Het gaat dan met name om de onroerende zaak belastingen (OZB) en toeristenbelasting. De opbrengsten van belastingen kennen in tegenstelling tot heffingen als het rioolrecht en afvalstoffenheffingen geen vooraf bepaald bestedingsdoel en behoren tot de algemene dekkingsmiddelen.

De lokale lasten worden de komende jaren alleen aangepast aan de inflatieontwikkeling. De lokale heffingen worden toegelicht in paragraaf A.

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) / dividend

De Nederlandse staat is houder van de helft van de aandelen van de BNG, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een waterschap. De gemeente Geertruidenberg bezit 133.653 aandelen. Het geraamde dividend bedraagt € 188.000, gebaseerd op de meest recente dividenduitkering (in 2026). Vorig jaar bedroeg het uitgekeerde dividend nog € 334.000.

Lasten

Algemene dekkingsmiddelen	Begroting na wijziging 2026	2027	2028	2029	2030
Overhead in €	13.750.000	14.774.000	14.334.000	14.423.000	14.336.000
Overhead in %	72%	72%	69%	70%	69%
Heffing vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0
Overige baten en lasten / onvoorzien	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000

Onvoorzien

In de meerjarenbegroting 2027-2030 is een post onvoorzien opgenomen van € 25.000.

Paragrafen

Paragraaf A - Lokale heffingen

In deze paragraaf geven we een specificatie van de lokale heffingen en belastingen. We splitsen deze uit naar beleid en hoofdlijnen met daarin de onderstaande genoemde onderdelen:

- a. de geraamde inkomsten;
- b. het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- c. een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de berekening van tarieven van heffingen die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden, wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd.
- d. een aanduiding van de lokale lastendruk;
- e. een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Beleid en hoofdlijnen

De heffingen die tot (woon)lasten leiden zijn:
onroerende zaakbelastingen:

- voor eigenaren van woningen;
- voor gebruikers en eigenaren van niet-woningen;
- afvalstoffenheffing;
- rioolheffing.

De overige heffingen betreffen:

- lijkbezorgingsrechten
- leges
- precariobelasting
- havengelden
- marktgelden
- (woon)schepenrechten
- toeristen- en watertoeristenbelasting

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

De gemeenten zijn op basis van de voorschriften in het BBV verplicht om in de paragraaf lokale heffingen een overzicht van baten en lasten op te nemen voor de heffingen waarbij sprake is van het verhalen van kosten. Concreet is dit het geval bij de afvalstoffenheffing, de rioolheffing, de lijkbezorgingsrechten, de leges, de havengelden, de marktgelden en de woonschepenrechten.

Als gevolg van de wijzigingen in het BBV mag de overhead voortaan niet meer worden verantwoord op de taakvelden. Deze mogen echter wel (extracomptabel) worden meegenomen in de tarieven en de onderbouwing daarvan. De berekening van de overhead gebeurt extracomptabel op basis van de een procentuele toerekening van de tijd en salariskosten die door de diverse medewerkers aan de taakvelden wordt besteed. Als overheadpercentage voor de begroting 2027 is vooralsnog het percentage van 2026 aangehouden. Dit overheadpercentage is 65%.

De verschillende belastingen en heffingen zijn niet altijd met elkaar vergelijkbaar. Het verschil tussen bijvoorbeeld de onroerende zaakbelastingen (OZB) en de afvalstoffenheffing en de rioolheffing is dat de onroerende zaakbelastingen algemene dekkingsmiddelen zijn en de afvalstoffenheffing en de rioolheffing retributies.

Het verschil tussen een algemeen dekkingsmiddel en een retributie is dat bij retributies er een rechtstreeks verband bestaat tussen de hoogte van de heffing en de uitgaven in het kader van een betreffende activiteit. Bij algemene dekkingsmiddelen ontbreekt deze relatie.

Ontwikkelingen

Naar aanleiding van het eerder genomen raadsbesluit in 2024 wordt de heffing en invordering van de meeste gemeentebelastingen (afvalstoffenheffing, rioolrecht, OZB, toeristenbelasting, watertoeristenbelasting, precariobelasting en woonschepen), evenals de uitvoering van de Wet WOZ en de Wet BAG, per 1 januari 2025 uitgevoerd door SVHW uit Klaaswaal (belastingssamenwerkingsverband). De kosten hiervan zijn opgenomen in de begroting. Dit geldt ook voor de zogenoemde regiefunctionaris vanuit Geertruidenberg. Deze regiefunctionaris is de verbindingsschakel tussen de gemeente en SVHW. Hiermee is een goede uitvoering van de belastingtaken c.a. voor de toekomst geborgd.

Onroerende zaakbelastingen

Voor 2027 wordt er gewaardeerd naar de peildatum 1 januari 2026. Voor het belastingjaar 2027 vindt op dit moment een hertaxatie plaats om te komen tot nieuwe WOZ-waarden per 1 januari 2026 (waardepeildatum). Omdat de definitieve omvang van de WOZ waardes gemeentebreed nog niet definitief is, wordt voor nu rekening gehouden met de laatste actuele prognose die is afgegeven door de SVHW. Bij de vaststelling van de belastingverordening wordt uitgegaan van de nieuwste prognose die medio november beschikbaar wordt gesteld door SVHW.

Voor de waardeontwikkeling van de woningen en niet-woningen wordt aangesloten bij de percentages zoals deze door het SVHW zijn gecommuniceerd. Dat is 9,41% voor woningen en voor niet-woningen wordt een percentage aangehouden van 1,50% qua waardeontwikkeling.

De opbrengst van 2027 wordt trendmatig verhoogd met 3% indexatie, aangevuld met 1% stijging van de OZB ten behoeve van de bekostiging van het Integraal Huisvestingsplan (IHP, onderwijshuisvesting). Dit is een bestaande gedragslijn, die met het gewijzigde IHP wordt voortgezet.

	OZB opbrengst 2026 (realisatie september 2026)	OZB opbrengst 2027	WOZ waarde 2026	Ontwikkeling WOZ waarde	WOZ waarde 2027 (1e prognose)	Tarief 2027*
Eigenaar woning	€ 4.136.847	€ 4.260.952	€ 4.120.000.000	€ 387.692.000	€ 4.507.692.000	0,0947%
Eigenaar niet-woning	€ 2.923.363	€ 3.011.064	€ 849.000.000	€ 12.735.000	€ 861.735.000	0,3601%
Gebruiker niet-woning	€ 2.212.107	€ 2.278.470	€ 799.000.000	€ 12.735.000	€ 811.735.000	0,2820%
Totaal	€ 9.272.317	€ 9.550.487	€ 5.768.000.000	€ 413.162.000	€ 6.181.162.000	

**Voorlopig tarief, definitief tarief volgt ten tijde van de vaststelling van de belastingverordening.*

Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten

Het saldo van de kosten en opbrengsten van de exploitatie afval (de inzameling van huisvuil, de Milieustraat en het containermanagement) brengen we in rekening bij de inwoners. Dat doen we via de afvalstoffenheffing. Het uitgangspunt is om 100% van de kosten, inclusief btw en overhead, in rekening te brengen.

De heffing mogen we wettelijk gezien alleen inzetten voor de dekking van de kosten van afvalinzameling en afvalverwerking. We mogen er geen winst op maken. Een overschot of tekort storten we in of onttrekken we aan de egalisatievoorziening afvalstoffenheffing (gesloten financiering).

Het Nieuwe Inzamelen

Vanaf 2025 werken we met de financiële prikkel; een nieuwe systematiek om de hoogte van de afvalstoffenheffing te bepalen. Alle huishoudens betalen hetzelfde vastrecht en een tarief per aanbidding van restafval. Het resultaat in het eerste jaar is boven verwachting. Onze inwoners bieden sinds 2025 jaarlijks veel minder restafval aan dan geraamd, een positieve ontwikkeling. De keerzijde daarvan is dat de inkomsten uit het variabele deel lager uitvallen dan verwacht.

2027

De geraamde opbrengst uit de afvalstoffenheffing stijgt in 2027 met 37% ten opzichte van 2026. Dit hangt samen met hogere exploitatiekosten en de noodzaak om de in 2025 en 2026 uitgeputte voorziening weer op een gezond niveau te brengen. Tegelijk zetten we in op kostenbeheersing door regionale samenwerking, doelmatige contractering en betere afvalscheiding. Door het lagere aantal aanbiedingen van restafval vallen de inkomsten uit het variabele deel lager uit. In deze begroting is daarom gerekend met een vastrecht van € 299 per aansluiting. Het definitieve tarief wordt betrokken bij de besluitvorming over de belastingverordening.

2027 – 2030

We gaan uit van dalende inkomsten van het variabele deel van de heffing. Dat is immers het gewenste effect van het beleid. Minder restafval en dus teruglopende aantallen aanbiedingen en minder kg's restafval per inwoner. Voor de toekomst betekent dit een lagere stijging van de kosten, gezien de kosten voor restafval de komende jaren aanzienlijk gaan stijgen. Daar is onze gemeente alvast op voorbereid. Voor 2027 gaan we ervan uit dat de daling van de aanbiedingen zal doorzetten, maar niet meer zo sterk als in de eerste periode. In de jaren erna verwachten we dat een extra inspanning nodig is om het aanbod van restafval nog verder terug te brengen. Voor het vastrecht begroten we meerjarig gelijke inkomsten, maar door de diverse regionale en landelijke ontwikkelingen kan een verhoging in de periode 2027-2030 noodzakelijk zijn. Deze ontwikkelingen zijn de jaarlijkse toenemende kosten (inzameling en verwerking), nieuwe contracten voor inzameling aan huis, stijgende belastingen en heffingen (verwerking), maar ook onzekerheid in de hoogte van vergoedingen en opbrengsten voor de inzameling en verwerking van de gescheiden ingezamelde stromen.

Het meerjarig resultaat op de begroting 2027-2030 is meerjarig positief, zodat de komende jaren het gewenste niveau van de voorziening afvalstoffenheffing kan worden bereikt. Verwacht wordt de komende vier begrotingsjaren circa € 601.000 te storten in de voorziening afvalstoffenheffing.

De gemeente zamelt geen bedrijfsafval in. Daarom kennen we geen bepalingen en tarieven voor het heffen van reinigingsrechten.

Het saldo van de totale lasten minus baten - zoals gebruikt voor de tariefberekening en de berekening van het kostendekkendheidspercentage - geven wij voor het begrotingsjaar 2027 in de onderstaande tabel weer.

Kostendekkendheidsberekening van de afvalstoffenheffing	
Afvalverwijdering huisvuil	1.557.000
Afvalverwijdering Milieustraat	891.000
Afvalverwijdering beleid en algemeen	517.000
Totale netto kosten taakveld	2.965.000
Toe te rekenen kosten	
Overhead	145.000
BTW	512.000
Storting voorziening afvalstoffenheffing	276.000
Totale toe te rekenen kosten	933.000
Opbrengsten	

Heffingen	3.385.000
Overige opbrengsten	513.000
Totale opbrengsten	3.898.000
Totaaloverzicht	
Totaal lasten	3.898.000
Totaal baten	3.898.000
Dekkingspercentage	100%

Rioolheffing & Waterzorgheffing

De riool- en waterzorgheffing geschiedt vanuit twee gezichtspunten: een heffing van de eigenaar en een heffing van de gebruiker. De heffing heeft het karakter van een bestemmingsheffing waarmee kosten kunnen worden verhaald om maatregelen te treffen die de gemeente noodzakelijk acht voor een doelmatig werkende riolering en overige maatregelen ten aanzien van hemelwater en grondwater.

Dit betekent dat het individuele profijt van de heffing door de gemeente niet meer hoeft te worden aangetoond. De gemeente kan de kosten verhalen die ze maakt voor het nakomen van de zorgplichten uit de Wet verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken.

De voorzieningen waarvan de kosten kunnen worden verhaald sluiten aan bij de maatregelen die de gemeente in het kader van het verbreed gemeentelijke rioleringsplan (VGRP+) onderneemt. Dit kunnen maatregelen met een collectief of individueel karakter zijn. Van belang is dat de gemeente aannemelijk kan maken dat de maatregelen van belang zijn voor het nakomen van de zorgplichten.

In basis worden de tarieven trendmatig verhoogd met 3,5%. Daarnaast wordt invulling gegeven aan het Raadsbesluit van 14 december 2023 (het vaststellen van het Programma Stedelijk Water 2024-2028), waarin besloten is om de heffing vanaf 2025 jaarlijks met 2,2% te doen stijgen exclusief de indexatie.

Het saldo van de totale lasten minus baten - zoals gebruikt voor de tariefberekening en de berekening van het kostendekkendheidspercentage - geven wij voor het begrotingsjaar 2027 in de onderstaande tabel weer.

Kostendekkendheidsberekening van de Rioolheffing	
Riolering afvalwater en hemelwater	659.000
Riolering grondwater	26.000
Rioolaansluitingen	10.000
Overige rioleringslasten waaronder kapitaallasten	1.526.000
Totale netto kosten taakveld	2.221.000
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	314.000
BTW	314.000
Storting in de voorziening rioolheffing	74.000
Totale toe te rekenen kosten	702.000
Opbrengsten	
Heffingen	2.912.000

Overige opbrengsten	11.000
Totale opbrengsten	2.923.000
Totaaloverzicht	
Totaal lasten	2.923.000
Totaal baten	2.923.000
Dekkingspercentage	100%

Overige rechten, heffingen en belastingen

De overige rechten, heffingen en belastingen betreffen lijkbezorgingsrechten, leges, precariobelasting, havengelden, marktgelden, woonschepenrechten en toeristen- en watertoeristenbelasting stijgen met 3% inflatiepercentage, uitgezonderd de (water)toeristenbelasting die stijgt met € 0,15 naar € 2,00. Over dit tarief heeft de gemeenteraad al besloten. Bij de uit de begroting voortvloeiende tarievenvaststelling worden de tarieven waar mogelijk trendmatig verhoogd.

Lijkbezorgingsrechten

Lijkbezorgingsrechten zijn rechten die in rekening gebracht worden voor het begraven van stoffelijke overschotten, het bijzetten van urnen en het onderhoud van graven op de gemeentelijke begraafplaatsen. We stellen voor de tarieven voor 2027 met 3% te verhogen.

Het saldo van de totale lasten minus baten - zoals gebruikt voor de tariefberekening en de berekening van het kostendekkendheidspercentage - geven wij voor het begrotingsjaar 2027 in de onderstaande tabel weer.

Kostendekkendheidsberekening van Lijkbezorgingsrechten	
Algemene begraafplaatsen	50.000
Eenmalige kosten toekomstvisie	60.000
Netto kosten taakveld	110.000
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	35.000
BTW	-
Totale kosten	35.000
Opbrengsten heffingen	49.000
Totaaloverzicht	
Totaal lasten	145.000
Totaal baten	49.000
Dekkingspercentage	34%

Leges

Wij leveren diverse diensten en producten zoals paspoorten, rijbewijzen, uittreksels en (omgevings)vergunningen waarvoor wij een vergoeding (leges) vragen. Met uitzondering van de tarieven die van Rijksweg worden vastgesteld, zoals bijvoorbeeld de uitgifte van paspoorten en rijbewijzen, verhogen we de tarieven inzake leges verhogen we waar mogelijk slechts trendmatig en brengen we die in rekening volgens de Legesverordening.

Samenvatting hoofdstuk 1,2 en 3

Recapitulatie Hoofdstuk 1, 2 en 3	Directe kosten	Loonkosten	Overhead	Opbrengst	Kostendekkendheid
Kostendekking Hoofdstuk 1	217.961	199.542	211.045	506.000	80,50%
Kostendekking Hoofdstuk 2	88.685	459.305	485.783	853.500	82,56%
Kostendekking Hoofdstuk 3		13.631	14.417	8.618	30,73%
Kostendekking totale tarieventabel	306.646	672.478	711.245	1.368.118	80,94%

De kostendekkendheid van gemeente Geertruidenberg voldoet aan de wettelijk gestelde eisen.

Onderwerp legesverordening	Directe kosten	Loonkosten	Overhead	Opbrengst	Kostendekkendheid
Hoofdstuk 1 - Algemene dienstverlening					
Paragraaf 1.1 - Burgerlijke Stand	4.352	29.718	31.431	57.070	87,13%
Paragraaf 1.2 - Reisdocumenten en Nederlands Identiteitskaart	173.031	100.845	106.659	320.000	84,09%
Paragraaf 1.3 - Rijbewijzen	28.290	39.555	41.835	85.000	77,50%
Paragraaf 1.4 - Verstrekkingen uit de basisregistratie personen	2.825	14.403	15.233	16.000	49,29%
Paragraaf 1.5 - Bestuursstukken					
Paragraaf 1.6 - Vastgoedinformatie					
Paragraaf 1.7 - Overige publiekszaken	2.253	1.140	1.205	2.930	63,71%
Paragraaf 1.8 - Gemeentearchief					
Paragraaf 1.9 - Bijzondere wetten	7.210	13.881	14.682	25.000	69,89%
Paragraaf 1.10 - Diversen					
Totaal hoofdstuk 1	217.961	199.542	211.045	506.000	80,50%
Hoofdstuk 2 - Omgevingswet					
Paragraaf 2.1 - Algemene bepalingen					
Paragraaf 2.2 - Voorfase					
Paragraaf 2.3 - Activiteiten met betrekking tot bouwwerken	88.685	457.583	483.962	850.000	82,51%
		1.722	1.821	3.500	98,79%
Paragraaf 2.5 - Milieubelastende activiteiten					
Paragraaf 2.6 - Lozingsactiviteiten					
Paragraaf 2.7 - Aanlegactiviteiten					
Paragraaf 2.8 - Overige activiteiten					
Paragraaf 2.9 - Maatwerkvoorschriften					
Paragraaf 2.10 - Gelijkwaardigheid					
Paragraaf 2.11 - Overige tarieven					
Paragraaf 2.12 - Modaliteiten					
Paragraaf 2.13 - Vermindering					

Paragraaf 2.14 - Teruggaaf					
Totaal hoofdstuk 2	88.685	459.305	485.783	853.500	82,56%
Hoofdstuk 3 - Europese dienstenrichtlijn					
Paragraaf 3.1 - Horeca		8.016	8.478	7.426	45,03%
Paragraaf 3.2 - Seksbedrijven					
Paragraaf 3.3 - Winkeltijdenwet					
Paragraaf 3.4 - Organiseren evenement of markt		5.427	5.740	1.148	10,28%
Paragraaf 3.5 - Standplaatsen					
Paragraaf 3.6 - Huisvestingswet 2014 (en Wet goed verhuurderschap)					
Paragraaf 3.7 - In dit hoofdstuk niet benoemd besluit: Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een andere, in dit hoofdstuk niet benoemde vergunning, ontheffing of andere beschikking.		188	199	44	11,37%
Totaal hoofdstuk 3		13.631	14.417	8.618	30,73%
Totaal	306.646	672.478	711.245	1.368.118	80,94%

Precariobelasting

De precariobelasting is een belasting voor het hebben van voorwerpen onder, op of boven de voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. Belastingplichtig is degene die één of meer voorwerpen heeft onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond, dan wel degene voor wie die voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond aanwezig zijn. Voor 2027 worden de tarieven trendmatig verhoogd met 3%, zijnde de inflatiecorrectie. De geraamde inkomsten bedragen daarmee € 20.000.

Havengelden

Voor het (tijdelijk) mogen gebruiken van de gemeentelijke (passanten)havens vragen we een vergoeding. Deze havengelden bestemmen we voor het onderhouden en faciliteren van de havens. Momenteel kan de beroepsbinnenvaart gebruik maken van twee ligplaatsvoorzieningen, te weten die in de kern Geertruidenberg (Timmersteekade) en die in de kern Raamsdonksveer (Reenweg). Ook kan men op een aantal andere plekken in de Donge aanleggen. De tarieven voor de havengelden zijn opgenomen in de Verordening binnenhavengeld. Het havengeld berekenen we op basis van de grootte van het schip en de duur van het gebruik. De havenmeester int de havengelden bij de gebruikers van de verschillende gemeentelijke havens. Ook hier is de trendmatige verhoging met 3% toegepast, zijnde de inflatiecorrectie.

Het saldo van de totale lasten minus baten - zoals gebruikt voor de tariefberekening en de berekening van het kostendekkendheidspercentage - geven wij voor het begrotingsjaar 2027 in de onderstaande tabel weer.

Woonschepenrechten

Een recht wordt geheven voor het innemen van een ligplaats met een (historisch) woonschip binnen de gemeentelijke wateren. De tarieven stijgen met 3% inflatiecorrectie.

Kostendekkendheidsberekening van Havengelden en Woonschepenrechten	
Diverse lasten passantenhaven en ligplaatsvoorzieningen (incl. BTW)	122.000
Totale netto kosten taakveld	122.000

Overhead	-
Totale kosten incl. toe te rekenen kosten	122.000
Opbrengsten	
Heffingen	57.000
Overige opbrengsten	24.000
Totale opbrengsten	81.000
Totaaloverzicht	
Totaal lasten	122.000
Totaal baten	81.000
Dekkingspercentage	66%

Marktgelden

De gemeente heeft drie weekmarkten op drie verschillende locaties: de Oude Melkhaven te Raamsdonk, het Heereplein te Raamsdonksveer en de Markt te Geertruidenberg. Voor het innemen van een standplaats op de aangewezen plaatsten heffen we marktgeld volgens de Verordening Marktgelden. De hoogte van de marktgelden is afhankelijk van de oppervlakte van een standplaats. Deze marktgelden gebruiken we voor het huren van marktkramen en om de locaties van de markten te onderhouden en schoon te maken. De tarieven marktgeld worden trendmatig met 3% voor het belastingjaar 2027 verhoogd.

Het saldo van de totale lasten minus baten - zoals gebruikt voor de tariefberekening en de berekening van het kostendekkendheidspercentage - geven wij voor het begrotingsjaar 2027 in de onderstaande tabel weer.

Kostendekkendheidsberekening van Marktgelden	
Diverse lasten markten	1.000
Netto kosten taakveld	1.000
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	57.000
Totale toe te rekenen kosten	57.000
Opbrengst heffingen	8.000
Totaaloverzicht	
Totaal lasten	58.000
Totaal baten	8.000
Dekkingspercentage	14%

Toeristen- en watertoeristenbelasting 2027

Vanaf 2020 wordt een toeristenbelasting en watertoeristenbelasting geheven voor het houden van verblijf met overnachting of per etmaal binnen de gemeente. Het tarief is voor 2026 bepaald op € 1,85 per overnachting per etmaal. Voor 2027 en 2028 wordt een tarief van € 2,00 per overnachting per etmaal voorgesteld. Ondernemers hebben baat bij het beschikbaar hebben van de tarieven voor twee jaar om zo toekomstige boekingen te kunnen doen.

Tevens wordt voorgesteld om ook de arbeidsmigranten te betrekken in de heffing per 2027. Eén en ander is nog wel afhankelijk van de uitkomsten van een onderzoek wat nog plaats dient te vinden. Voorlopig wordt rekening gehouden met een opbrengst van € 15.000,- minus aftrek na kosten van derde.

Lokale lastendruk

Hieronder gaan wij in op de gevolgen van één en ander voor de lokale lastendruk van de burgers. Door het feit dat we voor zowel de afvalstoffenheffing als de rioolheffing gedifferentieerde tarieven hanteren, hebben wij er voor gekozen om een beeld te geven van de indicatieve gevolgen voor een "gemiddeld" gezin. Hierbij gaan wij er voor de OZB vanuit dat het tarief voor de eigenaar van een woning 0,0947% bedraagt, dat er een belastingplicht is voor zowel rioolheffing-gebruik als rioolheffing-eigendom en een belastingplicht voor afvalstoffenheffing/DifTar een gemiddeld aantal ledigingen (4 tot 5 stuks op jaarbasis), dan wel aanbiedingen van zakken (18 stuks op jaarbasis) zijn het de tarieven zoals opgenomen bij het belastingvoorstel.

Bij onderstaande indicatie gaan we uit van een gezin van 3 personen met een eigen woning met een WOZ-waarde van € 428.047 in 2027 (waardepeildatum 1-1-2026).

3-persoonshuishouden (eigenaar)	2026	2026	2026		2027
Gemeente	Geertruidenberg	Drimmelen	Dongen		Geertruidenberg
WOZ waarde woning	€ 391.232	€ 391.232	€ 391.232		€ 428.047
OZB eigendom	€ 392,41	€ 311,03	€ 377,15		€ 405,00
Rioolrecht gebruik en eigendom	€ 262,92	€ 298,50	€ 225,40		€ 276,72
Afvalstoffenheffing	€ 201,00	€ 297,44	€ 367,30		€ 299,00
DifTar Vast recht Afvalstoffenheffing variabel*	€ 63,00				€ 63,00

*Hierbij is uitgegaan van 4 tot 5 ledigingen van een minicontainer van 240 liter op jaarbasis, c.q. het equivalent hiervan, zijnde 18 aanbiedingen van zakken van 60 liter.

Voor niet- woningen is in onderstaand overzicht de lastendruk van een niet-woning opgenomen met een WOZ waarde van € 800.731 voor 2027 (waardepeildatum 1-1-2026).

Niet-woningen	2026	2026	2026		2027
Gemeente	Geertruidenberg	Drimmelen	Dongen		Geertruidenberg
WOZ waarde niet-woning	€ 788.898	€ 788.898	€ 788.898		€ 800.731
OZB eigendom	€ 2.771,61	€ 1.432,64	€ 2.278,00		€ 2.883,33
OZB gebruiker	€ 2.189,98	€ 1.196,76	€ 1.459,00		€ 2.257,97

Rioolrecht gebruik en eigendom	€ 289,32	€ 251,92	€ 249,90		€ 304,56

Riool- en afvalstoffenheffing

Voor de onderdelen riolering, afvalstoffen en reiniging moet er sprake zijn van tarieven die resulteren in 100% kostendekkendheid. Dit uitgangspunt volstaat bij de beoordeling van de hoogte van deze heffingen of zij voldoen aan het redelijke peil. Van een minimumtarief per aansluiting is in dit verband dan ook geen sprake meer. Een eventuele onderdekking op de onderdelen riolering, afvalstoffen en reiniging moet gecompenseerd worden door extra baten uit de OZB boven de 120%. Bij beide heffingen is sprake van zogenaamde gesloten financiering. Deze dienen maximaal 100% kostendekkend te worden opgenomen. Dit is in onze gemeente voor beide het geval.

Kwijtschelding

Indien een belastingplichtige niet of over te weinig financiële middelen beschikt om de belastingaanslag te voldoen, kunnen we onder bepaalde voorwaarden aan deze belastingplichtige kwijtschelding verlenen. Het kwijtscheldingspercentage dat we hanteren bedraagt 100%. Dit betekent dat alle belastingplichtigen die een inkomen hebben dat 100% van het minimuminkomen (volgens bijstandsnorm) of lager bedraagt in aanmerking komen voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding.

Kwijtschelding kan alleen worden verleend indien het een aanslag betreft voor afvalstoffenheffing en rioolheffing gebruiker. De overige heffingen zijn in de betreffende belastingverordeningen uitgesloten voor kwijtschelding.

De opbrengsten voor afvalstoffenheffing en rioolheffing welke worden kwijtgescholden zijn als kostencomponent opgenomen in de tarieven voor afvalstoffenheffing en rioolheffing. Voor 2027 worden de bedragen niet aangepast. De begrote bedragen voor kwijtschelding bedragen € 75.000 voor afvalstoffenheffing en € 15.000 voor rioolheffing.

Paragraaf B - Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De paragraaf over weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de begroting van de gemeente Geertruidenberg is. Dit is van belang wanneer een financiële tegenvaller zich voordoet. Aandacht voor risicomanagement en daarmee het weerstandsvermogen zorgt ervoor dat we op een verantwoorde en bewuste manier keuzes maken. Het weerstandsvermogen is een buffer voor financiële tegenvallers. Het geeft ons de tijd om tot structurele oplossingen te komen wanneer deze risico's zich uiten.

Deze paragraaf heeft zijn basis in artikel 11 van het BBV (Besluit begroting en verantwoording Provincies en Gemeenten) en de daarop van toepassing zijnde toelichting. Conform dit artikel moet deze paragraaf ten minste bevatten:

1. Het beleid betreffende weerstandscapaciteit en risico's;
2. Een inventarisatie van de risico's;
3. Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
4. Een berekening van het weerstandsvermogen en een oordeel hierover;
5. Kengetallen.

De gemeente Geertruidenberg vindt een goed risicomanagement belangrijk en acht het wenselijk risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering en ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen beheersbaar te maken. Alleen wanneer we een zo volledig mogelijk inzicht in de potentiële risico's en hun gevolgen hebben, kunnen we een uitspraak doen over het wel of niet aanvaarden van het risico en over voor het wel of niet nemen van eventuele aanvullende maatregelen. Hierdoor kunnen we op verantwoorde wijze besluiten worden genomen en worden risico's tot een geaccepteerd niveau beperkt.

1. Risicomanagementbeleid

In het vastgestelde risicomanagementbeleid worden de kaders gesteld ten aanzien van de reikwijdte en toepassing van risicomanagement. Risicomanagement is gemeente-breed doorgevoerd. Het risicoprofiel is uitgewerkt voor de reguliere bedrijfsprocessen én de projecten, zodat de hierbij behorende weerstandscapaciteit van gemeente Geertruidenberg kan worden berekend. Verdere verfijning en doorontwikkeling van risicomanagement vindt doorlopend plaats.

2. Risico's

Definitie: Een risico is de kans op een gebeurtenis met effect op het behalen van de door de organisatie gestelde doelstellingen.

Om de risico's van onze gemeente systematisch in kaart te brengen en te beoordelen is een risicoprofiel opgesteld. Dit risicoprofiel is een dynamisch geheel: als er aanleiding toe is, worden risico's toegevoegd, gewijzigd en/of verwijderd. Hierbij is gebruik gemaakt van NARIS® (NAR Risicomanagement Informatie Systeem).

Ten behoeve van de begroting 2027 zijn de risico's in relatie met de opgaven, doelstellingen en de te bereiken effecten kritisch doorgenomen. In totaal zijn 54 risico's in beeld gebracht. Bij de vorige inventarisaties waren dit er: jaarrekening 2025 (53), begroting 2026 (56) en begroting 2025 (58). De 54 in kaart gebrachte risico's zijn verdeeld over 82 beoordelingen op kans en impact. Een risico kan namelijk in verschillende organisatiedelen (domeinen) een andere impact en kans hebben.

Risico's waarvan de oorzaken en gevolgen in klassen ingedeeld zijn, kunnen geplaatst worden in een risicokaart. De risicokaart geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en gevolg. De nummers in de risicokaart corresponderen met de aantallen risico's die zich in het desbetreffende vak van de risicokaart bevinden. Een risico dat in het groene gebied zit, vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Een risico dat een score heeft die in het oranje gebied zit, vraagt om aandacht. Een risico dat een risicoscore heeft die in het rode gebied zit, vereist directe aandacht om te voorkomen dat de continuïteit van de organisatie wordt bedreigd.

Onderstaande tabel betreft de netto risicokaart van de 82 beoordelingen op kans en impact van de 54 risico's. Het netto risico geeft het resultaat na het nemen van (beheers)maatregelen.

Geld	Netto				
$x > €200.000$	0	0	4	6	1
$€100.000 < x < €200.000$	0	2	2	1	1
$€40.000 < x < €100.000$	1	0	8	5	1

€10.000 < x < €40.000	8	2	25	1	1
x < €10.000	2	2	3	3	0
Kans	10%	30%	50%	70%	90%

In het volgende overzicht worden de tien risico's gepresenteerd die de hoogste bijdrage hebben geleverd aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Hierbij geeft het invloed percentage de invloed van een risico op het totale risicoprofiel weer.

Risico's				Variabelen Begroting 2027		
Begr 2027	Jrk 2025	Begr 2026	Risico's	Kans	Invloed	Programma
1	2	4	Toename kosten Jeugdwet	90%	€202.500	P2
2	3	5	Algemene Uitkering gemeentefonds fluctueert met grote bedragen	70%	€175.000	Alle
3	4	3	Tekort ambtelijke capaciteit en ervaring	70%	€175.000	Alle
4	-	-	Meerkosten groendonderhoud	50%	€150.000	P1
5	5	-	Juridisch conflicten	50%	€112.500	Alle
6	6	9	Toename aanvragen Wmo of aantal voorzieningen per inwoner	90%	€90.000	P2
7	7	-	Documenten met vertrouwelijke informatie komen in handen van onbevoegden	50%	€62.500	Alle
8	8	6	Een stijging van het aantal bijstandsgerechtigden of een toename van aanvragen voor bijzondere bijstand	50%	€56.250	P2
9	10	7	Verslechtering van kostendekkendheid van leges	70%	€52.500	P1
10	-	2	Nazorg gesloten stortplaatsen - storting doelvermogen	40%	€50.000	P1

Totaaloverzicht	Begroting 2025	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Totaal van alle risico's	€ 6.917.002	€ 7.290.002	€ 6.365.002	€ 7.590.002

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de omvang van het totale maximale risico met ongeveer een miljoen euro is gestegen ten opzichte van de begroting 2026.

In algemene zin en in lijn met eerdere inventarisaties constateren wij dat de afhankelijkheid van anderen toeneemt en dat de gemeente daardoor kwetsbaarder is. Denk bijvoorbeeld aan de fluctuaties in de algemene uitkering. Voor de toelichting op de risico's en beheersmaatregelen verwijzen we naar de toelichting in de programma's.

3. Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente Geertruidenberg beschikt om niet-begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn te dekken.

Tabel 2: Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages	
Percentage	Bedrag
10%	€ 1.689.768
20%	€ 1.882.478
50%	€ 2.267.143
75%	€ 2.589.122
90%	€ 2.883.476

95%	€ 3.059.094
-----	-------------

Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit bij een zekerheidspercentage van 90 is € 2,88 miljoen. Dit was in de begroting 2026: € 2,77 miljoen en in het jaarverslag 2025 € 2,79 miljoen. Met 90% zekerheid kunnen met dit bedrag alle tot uiting komende risico's in de simulaties worden afgedekt.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

Beschikbare weerstandscapaciteit	Jaarrekening 31-12-2025	Begroting 01-01-2027	Begroting 01-01-2028	Begroting 01-01-2029	Begroting 01-01-2030
Weerstand (bedragen x € 1.000)					
<i>Incidentele weerstandscapaciteit (in vermogen)</i>	17.772	18.939	11.288	7.273	6.787
Vrij aanwendbare algemene reserve	16.905	17.574	14.536	13.373	13.073
Vrije algemene reserve	14.111	14.691	11.653	10.490	10.190
Weerstandsreserve	2.794	2.883	2.883	2.883	2.883
Vrij aanwendbare bestemmingsreserve	867	800	733	666	600
Gerealiseerde resultaat (programmabegroting)	-	565	-3.981	-6.766	-6.886
<i>Structurele weerstandscapaciteit (in exploitatie)</i>	-	€ 25	€ 25	€ 25	€ 25
Onvoorzien	-	€ 25	€ 25	€ 25	€ 25
Onbenutte belastingcapaciteit OZB	-	-	-	-	-
Onbenutte capaciteit afvalstoffenheffingen	-	-	-	-	-
Totale weerstandscapaciteit	17.772	18.964	11.313	7.298	6.812

4. Weerstandsvermogen

Op basis van de huidige gegevens in het risicomanagementsysteem berekenen we het weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen is te definiëren als 'het vermogen van de gemeente Geertruidenberg om financiële risico's te kunnen opvangen teneinde haar taken te kunnen voortzetten'. Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, leggen we de relatie tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de benodigde weerstandscapaciteit.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kunnen we afzetten tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen. Voor de begroting van 2027 is dit:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit} \quad \text{€ 18.964.000}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit} \quad \text{€ 2.883.476}} = 6,58$$

Ontwikkeling ratio weerstandsvermogen					
Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
6,36	6,78	6,58	3,92	2,53	2,36

Gebaseerd op de hierna opgenomen tabel valt het weerstandsvermogen in klasse A. Dit duidt op een weerstandsvermogen uitstekend dat ruim voldoet aan de in het risicomanagementbeleid vastgestelde norm (waarderingscijfer B, ratio weerstandsvermogen tussen de 1,4 en 2,0).

Weerstand velden		
Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	Uitstekend
B	1.4-2.0	Ruim voldoende
C	1.0-1.4	Voldoende
D	0.8-1.0	Matig
E	0.6-0.8	Onvoldoende
F	<0.6	Ruim onvoldoende

*De normtabel is ontwikkeld door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement in samenwerking met de Universiteit Twente. Deze tabel biedt een waardering van de berekende ratio.

5. Kengetallen

Om de inzichtelijkheid in de financiële positie van de gemeente te vergemakkelijken voegen we aan deze paragraaf in de begroting en in het jaarverslag kengetallen toe.

Kengetallen	Begroting 2026	Jaarrekening 2025	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Netto schuldquote	70%	69%	47%	81%	99%	103%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	64%	64%	41%	75%	92%	97%
Solvabiliteitsratio	23%	30%	40%	32%	30%	29%
Structurele exploitatieruimte	0%	2%	0%	0%	0%	0%
Grondexploitatie	2%	4%	4%	1%	3%	3%
Belastingcapaciteit	88%	88%	88%	88%	88%	88%

Beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie **Netto schuldquote**

In de VNG-publicatie 'Houdbare gemeentefinanciën' is aangegeven dat wanneer een schuld lager is dan het begrotingstotaal (<100%) dit als voldoende kan worden beschouwd en boven de 130% als onvoldoende. De netto schuldquote van de gemeente bevindt zich al jaren onder de norm van houdbare gemeentefinanciën van de VNG en is vrij stabiel over de afgelopen P&C-producten. Richting het einde van de begrotingsperiode stijgt dit echter wezenlijk. Dit heeft voornamelijk te maken met de geplande investeringen in die jaren.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te krijgen in hoeverre sprake is van doorlenen, wordt de netto schuldquote weergegeven (de netto schuld gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier brengen we in beeld wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Richting het einde van de begrotingsperiode stijgt dit echter wezenlijk.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen bestaat uit reserves en het resultaat van baten en lasten. In de VNG-publicatie 'Houdbare gemeentefinanciën' is aangegeven dat wanneer een solvabiliteitsratio hoger is dan 30% dit als voldoende kan worden bestempeld en lager dan 20% als onvoldoende. Net zoals bij de jaarrekening 2025 het geval was, zit de gemeente rond de norm van 30%, met nu als incidentele piek een solvabiliteit van 40% in 2027. De verklaring daarvoor is dat door de te ontvangen leefbaarheids gelden in 2026 tijdelijk geen externe financiering benodigd is. Terug te zien in bovenstaande tabel is echter dat de solvabiliteit, mede in verband met de investeringsopgave, naar verwachting de komende jaren zal dalen.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het evenwicht van de begroting wordt er gekeken naar de structurele en incidentele lasten en baten. Voorbeeld van structurele baten zijn de algemene uitkering en eigen belastinginkomsten. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Een begroting waarvan de structurele baten dan ook hoger zijn dan de structurele lasten is dan ook meer flexibel dan een begroting waarbij de structurele baten en lasten in evenwicht zijn. Er is geen norm voor deze ratio.

Kengetal grondexploitatie

Grondexploitaties kunnen een forse impact hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de grond is van belang, omdat deze terugverdiend moet worden bij de verkoop. Boekwaarden worden afgezet tegen de totale baten. Er is geen norm voor deze ratio.

Belastingcapaciteit

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Centrum voor Onderzoek voor de lagere overheden (Coelo) publiceert deze lasten jaarlijks. Bij de berekening van het kengetal worden de gemeentelijke woonlasten afgezet tegen het landelijk gemiddelde. Er is geen norm voor deze ratio.

Samenhang

De samenhang van de kengetallen geeft inzicht in de financiële gezondheid van onze gemeente. Als we bovenstaande tabel bekijken met de ontwikkeling van de financiële kengetallen, ontstaat er voornamelijk een stabiel beeld, echter met de kanttekening dat deze de komende jaren onder druk komt te staan. Zowel de netto schuldquote als de solvabiliteitsratio blijven de komende jaren nog binnen de neutrale zone. De solvabiliteitsratio is de afgelopen periode positief gevoed door toevoegingen aan de vrije algemene reserve. We hebben dit gedaan met het beeld van de toekomst en de mogelijkheid om bewegingsruimte te blijven creëren. Iets dat we nodig achten gezien de aankomende ontwikkelingen en investeringsagenda. De invloed van de resultaten in de grondexploitaties op onze begroting is minimaal en met de belastingcapaciteit blijven we onder het landelijk gemiddelde.

Een punt van aandacht is de structurele exploitatieruimte. Een financieel gezonde gemeente laat hier een klein positief percentage zien. In de jaarrekening 2025 zien we dat dit in Geertruidenberg ook het geval is, echter zit onze zorg in de aankomende jaren. Daar zal de uitdaging zijn om alle structurele lasten met structurele baten te kunnen financieren. Het beeld voor de komende begrotingsjaren is momenteel nog neutraal, echter bestaat het risico dat deze de komende jaren alsnog onder nul daalt.

Sturen met financiële kengetallen

Financiële situatie gemeente / provincie

Paragraaf C - Onderhoud kapitaalgoederen

Het BBV schrijft voor dat de paragraaf betreffende het onderhoud van kapitaalgoederen ten minste de volgende kapitaalgoederen bevat:

- a. wegen;
- b. riolering;
- c. water;
- d. groen;
- e. gebouwen.

Van de kapitaalgoederen wordt aangegeven:

- a. het beleidskader;
- b. de uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties;
- c. de vertaling van de financiële consequenties in de begroting en jaarrekening.

In deze paragraaf lichten wij de consequenties toe van het gekozen kwaliteitsniveau voor kapitaalgoederen binnen het beleidskader.

Algemene uitgangspunten

De gemeente beheert ongeveer 310 hectare aan openbare ruimte. Onder deze openbare ruimte vallen: wegen, riolering, infrastructurele kunstwerken waterpartijen en openbaar groen. Verder rekenen wij alle virtuele objecten (niet zichtbaar zoals kadastrale grenzen) en reële objecten (zichtbaar, zoals een bouwwerk) onder, op en boven de grond als taak toe aan de openbare ruimte. Gebouwen behoren niet tot de openbare ruimte, maar worden wel als kapitaalgoed meegenomen. Hieronder geven we voor deze kapitaalgoederen een nadere beschrijving van de wijze van beheer en onderhoud. Het beleid voor het onderhoud van de kapitaalgoederen is onder meer opgenomen in het overzicht kader stellende beleidsnota's en onderhoudsplannen.

Wettelijke bepalingen

Van toepassing zijn onder meer de volgende documenten, "Notitie Materiële vaste activa " (2019) en "Handreiking onderhoud kapitaalgoederen" (2020) uitgebracht door de Provincie Noord-Brabant als toevoeging op deze notitie. Tevens is kennisgenomen van het themaonderzoek paragraaf onderhoud kapitaalgoederen van 19-03-2025.

Deze notities behandelen de wijze van activeren, waarderen en afschrijven van activa en het onderhoud van kapitaalgoederen. Ook zijn aandachtspunten voor de financiële verordening opgenomen. Het BBV schrijft recente beheerplannen voor. Onder een recent beheerplan wordt verstaan: maximaal vijf jaar oud. Voor het verslagleggingsjaar 2027 mag het beheerplan derhalve niet ouder zijn dan 2023. Van deze vijf jaar kan door de raad alleen gemotiveerd afgeweken worden. Onderhoudskosten worden gemaakt om het object gedurende de levensduur op een bepaald kwaliteitsniveau te houden of weer te krijgen (naar behoren laten functioneren en een bepaalde representativiteit laten behouden). Onderhoud kan worden onderscheiden in groot onderhoud en klein onderhoud.

Klein onderhoud

Bij klein onderhoud gaat het om dagelijkse reparaties die noodzakelijk zijn om het object in goede werkende en veilige staat te houden tegen een van tevoren vastgesteld kwaliteitsniveau. Hierbij gaat het om maatregelen die noodzakelijk zijn om het object blijvend naar behoren te laten functioneren of haar representativiteit te laten behouden. Klein onderhoud vindt meestal plaats naar aanleiding van meldingen. De uitgaven voor klein onderhoud lopen altijd via de exploitatie.

Groot onderhoud

Groot onderhoud ontstaat na een langere periode van gebruik van een object als gevolg van slijtage, en betreft doorgaans gepland onderhoud van ingrijpende aard. Het wordt uitgevoerd op een substantieel deel van het object en vindt plaats na een langere gebruikperiode.

Groot onderhoud vindt meestal plaats naar aanleiding van bevindingen uit de reguliere inspectieronden. De uitgaven voor groot onderhoud wordt, met uitzondering van Openbare Verlichting, Water (baggeren) en Groen, gedekt uit een daarvoor bestemde voorziening.

Beleidskader- en onderhoudsplannen

Wij werken zoveel mogelijk met beleid- en onderhoudsplannen (Programma's). Deze Programma's geven over meerdere jaren inzicht in benodigde financiële middelen om de functie van de beheerobjecten, binnen de door de raad vastgestelde beeld-kwaliteitskaders, te kunnen waarborgen. Het integrale beheerplan 'Programma Openbare Ruimte' heeft een doorstart gemaakt als het programma Duurzame Inrichting Openbare Ruimte (DIOR) dat in maart 2025 door de raad is vastgesteld. In het DIOR zijn de beleidskaders voor het beeld-kwaliteitsniveau van de openbare ruimte vastgelegd. In de Kadernota 2026 is aangegeven dat wij in 2027 starten met het implementeren van het DIOR. Na een implementatietijd van drie jaar moet de openbare ruimte vanaf 2030 voldoen aan de in het DIOR gestelde beeld-kwaliteit kaders. Deze kaders worden vanaf 2027 verwerkt in de nieuwe Programma's.

De beleid- en onderhoudsplannen en de in het DIOR vastgelegde onderhoudsniveaus van de beheerobjecten (kapitaalgoederen) zijn maatgevend voor de onderhoudslasten in het betreffende jaar. Uitsluitend de geplande onderhoudslasten (die van jaar tot jaar kunnen variëren) waarvoor gespaard wordt mogen ten laste van de voorziening worden gebracht.

Onderhouds- en beleidsplannen worden in de regel voor een periode van vijf jaar opgesteld en daarna herijkt en indien noodzakelijk aangepast. Voor wegen, wordt op basis van de inspecties, elke twee jaar het onderhoudsprogramma geactualiseerd.

Voor Openbare Verlichting en Groen is gekozen om deze niet via een voorziening te beheersen maar de kosten rechtstreeks via de exploitatie te laten lopen.

In de onderstaande tabellen staan de beleid- en beheerplannen met het jaar van ingang van het plan en het jaar waarin het plan geactualiseerd moet worden. Een nieuw plan dient uiterlijk na 5 jaar opgesteld te worden of eerder indien er significante wijzigingen zich voordoen. Tevens is opgenomen wat het door de raad vastgestelde onderhoudsniveau is en of er een voorziening is ingesteld.

Beleidsplan	1e jaar	Laatste jaar	Toelichting
Wegen	2026	2035	Op 28 mei 2026 heeft de raad het Programma Onderhoud Wegen 2026-2035 vastgesteld. In dit Programma is het beleid en beheer met betrekking tot de wegen in de gemeente vastgelegd en zijn de daaruit voortvloeiende kosten voor dagelijks- en groot onderhoud alsmede de investeringen weergegeven. De financiële paragraaf van dit Programma zal elke twee jaar na aanleiding van de nieuwe inspectieronde worden bijgesteld. De uitgaven voor het groot onderhoud aan de wegen worden gedekt uit de voorziening Wegen. Uiterlijk in 2030 zal een nieuwe Programma Onderhoud Wegen opgesteld worden voor de periode 2031-2040 en aan de raad ter besluitvorming worden voorgelegd.
Infrastructuurle kunstwerken	2026	2032	Op 18 december 2025 is het programma Infrastructuurle Kunstwerken 2026-2032 door de raad vastgesteld. Dit Programma bevat de beheerkaders voor de infrastructuurle kunstwerken, zoals bruggen, kademuuren, tunnels, geluidschermen, etc.. Dit Programma wordt elke vijf jaar op basis van een nieuwe inspectieronden bijgesteld. De uitgaven voor het groot onderhoud aan de infrastructuurle kunstwerken dat uit dit plan voortvloeit worden gedekt uit de Voorziening Infrastructuurle Kunstwerken. In 2027 vindt een nieuwe inspectieronden van de infrastructuurle kunstwerken plaats. Op basis van deze nieuwe inspectie wordt in 2028 een nieuw Programma Infrastructuurle Kunstwerken voor de periode 2028-2037 opgesteld en aan de raad ter besluitvorming worden voorgelegd.
Openbare verlichting	2024	2033	Alle uitgaven lopen direct via exploitatie. In 2028 zal het Programma Openbare verlichting 2024-2033 herijkt worden. De financiële paragraaf wordt elke twee jaar herijkt. Deze

Beleidsplan	1e jaar	Laatste jaar	Toelichting
			herijking heeft in het kader van de bezuinigingen en ombuigingen begin 2025 plaatsgevonden verwerkt in de begroting 2026-2029 en volgende jaren. In 2028 wordt een nieuw Programma Openbare Verlichting voor de periode 2028-2037 opgesteld en voor besluitvorming aan de raad ter besluitvorming worden voorgelegd.
Riolering	2024	2028	De kosten (exploitatie en kapitaallasten van investeringen) die voortvloeien uit dit programma worden gedekt uit de Voorziening Riolering. Vanaf 2027 worden de kosten van het baggeren van binnendijkse wateren ten laste van de voorziening Riolering gebracht. Omdat de hoogte van deze voorziening ruim toereikend blijft, zal naar verwachting in 2028 het nieuwe Programma Stedelijk Water worden voorgelegd aan de raad.
Baggeren / Binnenhavens	2026	2031	In 2026 is in september het nieuw beleid- en beheerprogramma voor het Baggeren van de binnendijkse wateren opgesteld. De kosten voor het baggeren worden vanaf 2027 gedekt uit de Voorziening Riolering. Daarmee is de voorziening baggeren komen te vervallen conform raadsbesluit. In 2027 wordt de baggerstrategie en programma voor de Donge aan de raad ter vaststelling aangeboden. Hiervoor is conform voornoemd besluit een reserve voor ingesteld. In 2027 wordt het KRW-actieplan voorgelegd aan de gemeenteraad.
Gebouwen (incl. onderwijs)	2024	2028	De kosten voor het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen worden gedekt uit de Voorziening Gemeentelijke Eigendommen.
Groen	2024	2028	Eind 2024 heeft de raad het Omgevingsprogramma Groen vastgesteld. Na vijf jaar wordt dit programma herijkt.

De beleid- en onderhoudsplannen voor Baggeren / Binnenhavens heeft als gevolg van personele wisselingen en het verschuiven van taken vertraging opgelopen.

Beheersplan	Voorziening	Onderhoudsniveau
Wegbeheer	Ja	Het kwaliteitsniveau voor de wegen is door de raad vastgesteld op C-niveau conform de Kwaliteitsgids Openbare Ruimte 2023 van het CROW. In het DIOR (Duurzame Inrichting Openbare Ruimte) is voor het centrumgebied van Geertruidenberg en Raamsdonksveer en de stadsontsluitingswegen het onderhoudsniveau het B vastgesteld. De overige wegen blijven op beeld-kwaliteitsniveau C onderhouden worden. Het DIOR wordt vanaf 2027 geïmplementeerd. Eind 2026 worden de wegen opnieuw geïnspecteerd. Naar aanleiding van deze inspectie wordt de financiële paragraaf van het programma geëvalueerd en indien nodig bijgesteld. De financiële gevolgen die voortvloeien uit de kwaliteitskeuze van het DIOR worden hierbij meegenomen en inzichtelijk gemaakt. Vanaf 2030 moeten de centrumgebieden van Geertruidenberg en Raamsdonksveer en de stadsontsluitingswegen aan het beeld-kwaliteitsniveau B voldoen.
Infrastructurele kunstwerken	Ja	De infrastructuur kunstwerken worden op basis van de CROW richtlijn CUR-Aanbeveling 117 geïnspecteerd. Indien daar na deze inspectie aanleiding toe is, wordt er een aanvullende technische inspectie van het kunstwerk uitgevoerd. In 2027 worden de infrastructuur kunstwerken opnieuw geïnspecteerd. In het DIOR is het beeld-kwaliteitsniveau B voor de infrastructuur kunstwerken vastgesteld. In 2027 worden de infrastructuur kunstwerken opnieuw geïnspecteerd. Op basis van deze inspectie wordt de financiële paragraaf geëvalueerd en indien noodzakelijk bijgesteld. Vanaf 2027 zal dit bij de herijking van het wegbeheerplan meegenomen worden. De financiële gevolgen die voortvloeien uit de kwaliteitskeuze van het DIOR worden hierbij meegenomen en inzichtelijk gemaakt. Vanaf 2030 moeten de infrastructuur kunstwerken aan het beeld-kwaliteitsniveau B voldoen.
Openbare Verlichting	Nee	Voor de openbare verlichting is geen onderhoudsniveau vastgesteld. Alle nieuwe verlichting dient te voldoen aan Richtlijnen Openbare Verlichting 2011 (ROVL 2011) NEN3140 en NEN1010. Openbare verlichting ouder dan 2011 moet voldoen aan richtlijn OVL. Dit is opgenomen in het Programma Openbare Verlichting 2024-2033. In het DIOR is het beeld-kwaliteitsniveau C voor de openbare verlichting vastgesteld. Het DIOR wordt vanaf 2027 geïmplementeerd. Na een implementatieperiode van drie jaar moet de openbare verlichting in 2030 aan dit beeld-kwaliteitsniveau voldoen. In het nieuwe Programma Openbare Verlichting voor de periode 2029-2038, worden de financiële gevolgen die voortvloeien uit de kwaliteitskeuze inzichtelijk gemaakt worden.
Riolering	Ja	Uitvoering voor beheer en onderhoud van het stedelijk watersysteem vindt plaats op basis van de beheerstrategie zoals opgenomen in het Programma Stedelijk Water 2024-2028, gemalen NEN3140 - BRL14020, riool inspectie NEN-EN 13580-2. Daarnaast worden maatregelen genomen om het hydraulisch functioneren te verbeteren en een bijdrage geleverd aan de klimaatadaptieve leefomgeving door afkoppelen.
Baggeren / Binnenhavens	Nee	Volgens beleid, wet- en regelgeving 1. Omgevingswet waaronder het Besluit activiteiten Leefomgeving en Besluit Bodemkwaliteit, 2. Kaderrichtlijn water, 3. Waterschap verordening WSBD categorie A en B 4.
Gebouwen	Ja	Basis is kwaliteitsniveau 3 'redelijke conditie', plaatselijk zichtbare veroudering, functievervulling niet in gevaar. Voor gebouwen die gesloopt of verkocht worden kan gekozen worden voor een lager kwaliteitsniveau. De gemeentelijke gebouwen vallen buiten de scope van het DIOR.
Groen	Nee	In het DIOR is voor groenonderhoud het beeld-kwaliteitsniveau B opgenomen. Voor het bestrijden van onkruid op verhardingen is geen beeld-kwaliteitsniveau opgenomen, omdat het vanwege klimaatverandering in de praktijk het niet meer mogelijk is hierop te sturen. en/of de kosten hiervan te kunnen beheersen.

Algemene Beleids- en beheerkaders

De landelijk geformuleerde normen en richtlijnen, aangevuld met het lokale vastgestelde beleid, vormen het uitgangspunt voor de beleids- en beheerkaders. Deze wijze van werken geeft richting aan kwaliteitsniveaus en beheermethodieken en dient als referentie en toetssteen voor onze gemeentelijke normen en aanpak.

De beheeractiviteiten zijn en worden gericht op het voorkomen van achterstallig onderhoud, onveilige situaties en schadeclaims.

De door de raad vastgestelde kwaliteitsniveaus worden geborgd binnen de daarvoor door de raad beschikbaar gestelde budgetten. Om beter in te kunnen spelen op de beleving en de wensen van de gebruiker van de openbare ruimte wordt gewerkt in wijkteams.

Planningen

Op basis van de beleids- en beheerplannen en de uitgevoerde inspecties worden door de assetbeheerders uitvoeringsplannen opgesteld voor het uitvoeren van de onderhoudswerkzaamheden. We beoordelen vooraf aan de uitvoering of de aanpak die op basis van de inspecties wordt voorgesteld noodzakelijk is. De beeld-kwaliteitskaders uit het DIOR zijn, zijn hierbij leidend. Ook spelen de integrale aanpak, participatie en vraaggericht werken een mede bepalende rol voor de jaarlijkse planning.

Integrale werkzaamheden

Voor de uitvoering van beleids- en beheertaken geldt dat deze zoveel mogelijk integraal tot stand komen. Op deze wijze nemen we bij de aanpak van een weg zo nodig ook de riolering, de openbare verlichting, het groen, klimaatadaptatie en verkeersmaatregelen mee. Vanaf 2029 wil Enexis beginnen met het verzwaren van het energienetwerk in de gemeente (energietransitie).

In 2027 starten we met de voorbereiding/uitvoering van de volgende werkzaamheden

- Ranonkelstraat/Rijtselaan en een deel van de Vijfhoevenlaan (vervangen riolering en klimaatadaptieve inrichting)
- 't Lint (tracé Kerklaan - Luiten Ambachtstraat)
- Herstel diverse wegen bedrijventerrein Dombosch I (verhardingen en klimaatadaptieve maatregelen, mede in het kader van 'Toekomst bestendig Dombosch)
- Herstel diverse wegen bedrijventerrein Dombosch II (verhardingen en klimaatadaptieve maatregelen, mede in het kader van 'Toekomst bestendig Dombosch)
- voorbereiding vervangen Bergse Brug gecombineerd met de aanpak van de black-spot Stationsweg/Plantsoen
- Beschoeiing Vestingwallen

Integrale afstemming bij rehabilitatie werkzaamheden

Bij de uitvoering van rehabilitaties wordt altijd gekeken of integrale afstemming met werkzaamheden van derden, zoals duurzaamheid en energietransitie. Daarnaast vindt tweemaal per jaar een afstemmingsoverleg met betrekking tot de reguliere (onderhouds)werkzaamheden van Brabant Water en Enexis plaats.

Financieel kader

In de onderstaande tabellen treft u het verloop van de van de voorzieningen en de jaarlijkse exploitatie uitgaven voor groen en openbare verlichting aan.

S.= saldo

Stort.= storting

Onttr.= onttrekking

NR	Omschrijving	S. 1-1-2027	Stort.	Onttr.	S. 31-12-2027	Stort.	Onttr.	S. 31-12-2028	Stort.	Onttr.	S. 31-12-2029	Stort.	Onttr.	S. 31-12-2030
----	--------------	----------------	--------	--------	------------------	--------	--------	------------------	--------	--------	------------------	--------	--------	------------------

501	Voorziening geprogrammeerd onderhoud wegen	2.318.454	295.000	225.900	2.387.554	295.000	840.460	1.842.094	295.000	254.938	1.882.156	295.000	254.938	1.922.218
508	Voorziening infrastructurele werken	465.301	80.000	50.916	494.385	80.000	166.257	408.128	80.000	57.957	430.171	80.000	57.957	452.214
509	Voorziening onderhoud gem. eigendommen	2.544.785	534.483	471.000	2.608.268	534.483	456.900	2.685.851	534.483	310.000	2.910.334	534.483	310.000	3.134.817
533	Voorziening baggeren*													
544	Voorziening riolering	5.559.223	79.488	635.919	5.002.792	79.488	417.553	4.664.727	79.488	116.838	4.627.377	79.488	208.340	4.498.525
545	Voorziening afvalstoffenheffing	350.433	0	-276.177	626.610	0	-195.513	822.123	0	-77.515	899.638	0	-77.515	977.153

* (vanaf 2027 geen voorziening meer)

De tabel "staat van de voorzieningen" schetst een beeld van de jaarlijkse toevoegingen en onttrekkingen die van invloed zijn op de exploitatiecijfers. In deze staat zijn de feitelijke aanwendungen niet meegenomen. Deze feitelijke aanwendungen worden gebaseerd op meerjarige plannen die periodiek geactualiseerd moeten worden. Indien uit de actualisatie blijkt dat een voorziening ontoereikend wordt dan dient hiervoor tijdig een maatregel moeten worden getroffen. Maatregelen kunnen in de jaarrekening opgenomen worden, maar ook in de meerjarenbegroting van het volgende jaar.

Nr	Kapitaalgoederen	Jaarlijkse investering	Gemiddeld Jaarbudget onderhoud
a	Openbare verlichting	130.000	120.000
b	Groen *	615.000	1.192.475
c	Baggeren **	226.000	10.000

* Invoering kan mogelijk pas ingaan in 2028

** Conform vastgesteld plan jaarlijks wisselend derhalve een gemiddeld bedrag

Paragraaf D - Financiering

De gemeente leent in sommige gevallen geld om bijvoorbeeld grote investeringen te kunnen financieren, maar op andere momenten kan ook sprake zijn van overtollige liquide middelen. Om de financieringskosten van het benodigde geld zo laag mogelijk te houden kent de gemeente een treasuryfunctie.

In deze paragraaf wordt de treasuryfunctie van de gemeente nader uitgewerkt. De treasuryfunctie omvat alle activiteiten die gericht zijn op het beheer van de financiële middelen en de risico's daarvan. Aan de treasuryfunctie ligt de meest recente versie van het Treasurystatuut van de gemeente ten grondslag. Het Treasurystatuut geeft de infrastructuur voor de inrichting van de financieringsfunctie, terwijl de uitwerking zijn weerslag vindt in de paragraaf financiering in de begroting en de verantwoordingsinformatie daarvan in de jaarrekening.

De doelstellingen van de treasuryfunctie van de gemeente zijn:

- het verzekeren van een duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities, zodat te allen tijde in de behoefte aan financiële middelen kan worden voorzien teneinde de door de raad vastgestelde programma's te kunnen uitvoeren;
- het beschermen van de gemeentelijke vermogenswaarden en de resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's, liquiditeitsrisico's en valutarisico's;
- het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet financiering decentrale overheden (fido) respectievelijk de limieten en richtlijnen van het Treasurystatuut;
- het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities.

Met het opstellen van deze paragraaf wordt vormgegeven aan de onderdelen die in de artikelen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de meest recente versie van de Financiële verordening Geertruidenberg zijn opgenomen omtrent financiering.

Renteomslag

De gemeente hanteert voor het toerekenen van financieringskosten aan de verschillende programma's een werkwijze waarbij geen direct verband aanwezig is tussen een bepaalde investering en het aantrekken van de daarvoor benodigde financiering. Alle financieringskosten van de gemeente worden verzameld en vervolgens toegekend aan de verschillende programma's op basis van de renteomslag.

De rentes op de geld- en kapitaalmarkt zijn de afgelopen jaren aanzienlijk gestegen. Het verloop hierin is in onderstaande tabel weergegeven.

Renteverloop (standen per 1 januari)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026 (gemiddelde)
Financiering < 1 jaar	2,45%	2,45%	2,45%	3,75%	5,00%	5,00%	4,75%
Financiering 25 jaar	0,79%	0,31%	0,80%	3,37%	3,09%	3,29%	4,03%
Financiering 40 jaar	0,47%	0,08%	0,58%	3,41%	2,92%	3,19%	3,95%

Bron: BNG Bank

Ruim de helft van de nog lopende leningen kennen een lage rente, gemiddeld rond de 1%. Sinds 2024 zijn verschillende leningen, ruim een kwart van onze nog lopende leningen, afgesloten met een rente van rond de 3% . Gerekend vanuit het investeringsplan voor de komende jaren is de verwachting dat vanaf het jaar 2028 wederom langlopende leningen afgesloten moeten worden om de investeringen te financieren. Rekening houdend met de huidige rentepercentages betekent dit dat de financieringskosten de komende jaren zullen stijgen. De renteomslag voor 2027 is begroot op 0,50%, voor 2028 op 1,00% en voor 2029 en 2030 beide op 1,75%.

Renterisicobeheer

Kasgeldlimiet (kortlopende financiering)

De kasgeldlimiet is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het begrotingsjaar. De gemiddelde netto-vlottende schuld mag de limiet niet overschrijden. Dit betekent dat voor dit bedrag geen langlopende geldlening hoeft te worden aangetrokken.

Toegestane kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000)	
Omvang begroting per 1 januari 2026	85.209
Kasgeldlimiet in % van de grondslag	8,50%
Kasgeldlimiet in bedrag	7.243

Bij drie achtereenvolgende kwartalen met overschrijding van dit kasgeldlimiet dient de Provincie, als toezichthouder, te worden ingelicht en moet worden aangegeven hoe de overschrijding van de kasgeldlimiet wordt voorkomen. De verwachting is dat de kasgeldlimiet naar verwachting niet wordt overschreden gedurende het jaar 2027.

Renterisiconorm (langlopende financiering)

De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het begrotingstotaal (totale lasten van de begroting) bij aanvang van het dienstjaar. Dit bedrag wordt afgezet tegen het bedrag dat in het lopende jaar aan aflossingen betaald moet worden, vermeerderd met het bedrag van de geldleningen waarvan de rente herzien dient te worden. Ook deze norm mag niet overschreden worden. Uit onderstaande tabel wordt geconcludeerd dat sprake is van een aanzienlijke ruimte voordat de renterisiconorm wordt overschreden.

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)	2027	2028	2029	2030
1. Renteherziening	-	-	-	-
2. Aflossing	1.849	1.610	2.311	2.512
3. Renterisiko (1 + 2)	1.849	1.610	2.311	2.512
4a. Begrotingstotaal	94.820	94.495	86.978	87.530
4b. Percentage regeling	20%	20%	20%	20%
4. Renterisiconorm	18.964	18.899	17.396	17.506
5. Ruimte (+) / Overschrijding (-) (4-3)	17.115	17.289	15.085	14.994

Kredietrisicobeheer

De kredietrisico's worden beperkt door uitsluitend gelden uit te zetten bij kredietwaardige partijen. In het Treasurystatuut is bepaald dat dit Nederlandse overheden en kredietwaardige partijen zijn met minimaal een A-rating van tenminste twee erkende ratingbureaus. Verder beperkt het verplichte Schatkistbankieren de kredietrisico's van de gemeente.

Intern liquiditeitsbeheer

In het kader van het opstellen van de begroting 2027 wordt een inschatting gemaakt van het financieringstekort of -overschot. Onderdeel daarvan is de toename van de boekwaarde als gevolg van de gevoteerde investeringen en de mogelijke verkopen. Voor de berekening van het financieringssaldo wordt, ten tijde van het opstellen van de begroting 2027, ervan uitgegaan dat deze middelen ook daadwerkelijk worden uitgegeven of ontvangen.

Periodiek wordt een liquiditeitsprognose opgesteld. Hiermee wordt het inzicht vergroot in het beheer van de dagelijkse saldi en het ontvangen c.q. het verstrekken van financiële middelen tot een periode van één jaar. Eventuele overschotten worden zo efficiënt mogelijk beheerd conform de regels van het Treasurystatuut. Overtollige middelen moeten naar de schatkist van de Rijksoverheid worden afgeroomd.

Opgenomen geldleningen

Het totaal van de opgenomen vaste geldleningen per 1 januari 2027 bedraagt € 36.804.000. Vooralsnog wordt verwacht dat voor het boekjaar 2027 geen leningen aangegaan hoeven te worden, gezien er nog voldoende liquide middelen beschikbaar zijn. Pas vanaf 2028 moet naar verwachting aanzienlijk geleend worden ter financiering van de geplande investeringen.

Het verloop van de langlopende geldleningen (in totalen) voor het jaar 2027 is als volgt:

Verloop langlopende geldleningen (bedragen x € 1.000)		
Saldo begin 2027		36.804
Opgenomen		-
Aflossingen		-1.849
Saldo ultimo 2027		34.955

Rentetoerekening

In de paragraaf financiering dient vanuit het BBV en de financiële verordening van de gemeente inzicht gegeven te worden in de rentelasten, het renteresultaat, de financieringsbehoefte en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend. Door onderstaand tabel en uitgangspunten in de begroting op te nemen wordt invulling gegeven aan deze vereiste.

	Schema rentetoerekening (bedragen x € 1.000)	2027	2028	2029	2030
A.	Externe rentelasten over de korte en lange financiering	639	606	585	564
	Rente berekend financieringstekort	-	589	1.331	1.588
B1.	Externe rentebaten	-369	-231	-10	-
	Saldo rentelasten en rentebaten	270	964	1.906	2.152
C1.	Rente toe te rekenen aan grondexploitatie	-14	-28	-50	-51
C2.	Rentelasten projectfinanciering	-	-	-	-
C3.	Rentebaten projectfinanciering	-	-	-	-
	Saldo toe te rekenen externe rente	256	936	1.856	2.101
D1.	Rente over eigen vermogen	-	-	-	-
D2.	Rente over voorzieningen	-	-	-	-
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	256	936	1.856	2.101
E.	Werkelijke aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-398	-905	-1.807	1.883
F.	Renteresultaat op het taakveld treasury *	-142	31	49	218

* Het renteresultaat is van administratieve aard.

Uitgangspunten:

- Voor de berekening van rentelasten van het financieringstekort voor de jaren 2027 tot en met 2030 wordt uitgegaan van de volgende rentepercentages:
 - langlopende financieringen: 3,95%; en
 - kortlopende financieringen: 5,00%;
 beide gebaseerd op de rente voor financieringen volgens de BNG Bank per september 2026.
- Omdat de rente op langlopende financieringen momenteel lager ligt dan die van kortlopende financieringen wordt het financieringstekort dat vanaf 2028 wordt verwacht berekend met de rente op langlopende financieringen.
- De renteomslag voor 2027 is begroot op 0,50%, voor 2028 op 1,00% en voor 2029 en 2030 beide op 1,75%.
- Er worden rentebaten berekend over de bij het Rijk uitstaande overtollige liquide middelen (schatkistbankieren) tegen een rente van 2,19%.

Verstreckte geldleningen

Door de gemeente zijn langlopende geldleningen verstrekt ten behoeve van met name het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn). De rentelasten van deze leningen worden via een beheersvergoeding van het SVn terug ontvangen en zijn daarmee budgettair neutraal voor de gemeente.

Schatkistbankieren

Het schatkistbankieren bepaalt sinds december 2013 het saldo- en liquiditeitsbeheer. Overtollige middelen moeten bij de schatkist van de Rijksoverheid worden afgeroomd. Als sprake is van overtollige middelen worden saldi periodiek afgeroomd. Hiervoor is een aparte bankrekening geopend (bij de BNG Bank, onze huisbankier) die bij het ministerie van Financiën is geregistreerd. Het drempelbedrag is gelijk aan 2,00% van het begrotingstotaal indien het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen, waarbij het drempelbedrag minimaal € 1 miljoen bedraagt. Het begrotingstotaal 2027 betreft € 85.209.000 waardoor het drempelbedrag voor de gemeente € 1.704.180 bedraagt. In de toelichting op de balans van de jaarrekening wordt de werkelijke uitvoering van het schatkistbankieren gerapporteerd.

Paragraaf E - Bedrijfsvoering

HRM

Duurzame inzetbaarheid

In 2027 zetten we in op een duurzame en toekomstbestendige ambtelijke organisatie. De krapte op de arbeidsmarkt en de toenemende complexiteit van de werkzaamheden vragen om een stevige en wendbare personele basis. Daarom richten we ons op het behouden van kennis en expertise, het versterken van de inzetbaarheid van medewerkers en het terugdringen van kwetsbaarheden binnen de organisatie. Het verloop van FTE's en de ontwikkeling van het ziekteverzuim worden hierbij actief gevolgd. Daarnaast hebben we de ambitie om langdurig verzuim terug te dringen door nadrukkelijk in te zetten op preventie, vitaliteit en gezond werkgeverschap.

Binden en boeien

Om medewerkers aan de organisatie te binden en te blijven boeien, investeren we in 2027 gericht in de opleidings- en ontwikkelbehoefte van de organisatie. Hiermee versterken we de professionaliteit, wendbaarheid en toekomstbestendigheid van onze medewerkers en vergroten we onze aantrekkelijkheid als werkgever. Daarnaast vraagt de huidige arbeidsmarkt om extra inzet op het gebied van werving en selectie. Om geschikte kandidaten te bereiken en aan te trekken, is het noodzakelijk gebruik te maken van aanvullende wervingsinstrumenten en gerichte arbeidsmarktcommunicatie. Daarnaast merken we op dat vanaf april 2027 een nieuwe cao wordt verwacht, waarvan de financiële impact op dit moment nog niet bekend is.

Juridische Zaken

Uitkomsten legal audit

In het eerste kwartaal van 2027 ronden we een legal audit af. We willen inzicht krijgen in de juridische gezondheid en eventuele risico's van de organisatie en of de verschillende juridische rollen in de organisatie goed zijn verdeeld. Afhankelijk van de resultaten en conclusies uit de audit zullen de noodzakelijke maatregelen geïmplementeerd moeten worden in de organisatie. Dit is in het belang van de juridische kwaliteitszorg en de juridische weerbaarheid van de gemeente Geertruidenberg. De evaluatie van de juridische databank is onderdeel van de legal audit. De pilot uit 2026 zal in 2027 worden verlengd om de continuïteit te kunnen garanderen. Op basis van de evaluatie zal worden besloten of het gebruik van de juridische databank structureel zal worden gemaakt.

Informatiebeheer

Archiefwet

Op 1 januari 2027 zal de nieuwe Archiefwet in werking treden en de Archiefwet 1995 vervangen. De nieuwe wet sluit aan bij de praktijk van het digitale informatiebeheer. Het bevat een aantal belangrijke inhoudelijke wijzigingen, maar ook veel wijzigingen van meer technische en praktische aard. Het brengt meer duidelijkheid over de verantwoordelijkheid binnen de organisatie. De belangrijkste wijzigingen in het wet zijn o.a.:

- het mogelijk maken van een flexibeler selectieprocedure;
- een verkorting van de overbrengingstermijn van twintig naar tien jaar;
- de toevoeging van de mogelijkheid, ontheffing van de overbrengingsverplichting te verkrijgen;
- een herziening van het openbaarheidsregime;
- het verplicht stellen van de benoeming van een archivaris; en
- een uitbreiding van het toezicht naar overgebracht archief.

Informatiebeheer

In 2027 richten we ons niet alleen op de wettelijke aanpassingen, maar ook op het structureel verbeteren van de digitale informatiehuishouding en dossiervorming. Betrouwbare, vindbare en duurzaam toegankelijke informatie is randvoorwaardelijk voor goede dienstverlening, verantwoording,

gegevensgericht werken en verdere digitalisering. We maken verantwoordelijkheden expliciet en sturen op verbetering van de kwaliteit van het informatiebeheer.

P&C

Basis op orde coalitieakkoord

Samen met de Auditcommissie zal in 2026 gestart worden met een evaluatie van de P&C cyclus. Hierbij zal een analyse worden gemaakt van de voordelen en de nadelen van de huidige cyclus en op welke wijze deze cyclus geoptimaliseerd kan worden. Zodra de Auditcommissie met de evaluatie en het advies instemt zal de gemeenteraad geïnformeerd worden.

ICT

ICT infrastructuur

Informatievoorziening en digitalisering ondersteunen onze dienstverlening, bedrijfsvoering en bestuurbaarheid. We moderniseren de technische basis waar dat nodig is, maar richten onze inzet nadrukkelijk ook op het vereenvoudigen en digitaal ondersteunen van werkprocessen, betrouwbare informatie- en gegevensuitwisseling en het verminderen van handmatig en dubbel werk. Investerings in ICT toetsen we op hun bijdrage aan kwaliteit, continuïteit, veiligheid, vermindering van kwetsbaarheid en structurele efficiency.

Informatieveiligheid

Bedrijfscontinuïteit

Bedrijfscontinuïteit vraagt continu aandacht binnen onze organisatie. We blijven alert op ontwikkelingen op het gebied van informatievoorziening en zorgen ervoor dat onze systemen betrouwbaar blijven, zodat inwoners en ondernemers op ons kunnen vertrouwen. Voor een bredere aanpak van organisatorische weerbaarheid en risicobeheersing onderzoeken we hoe bedrijfscontinuïteit een structurele plaats kan krijgen binnen onze organisatie.

Contracten

Inkoop

We blijven inzetten op rechtmatig en doelmatig inkopen en actualiseren in 2027 het inkoopbeleid. Daarbij beoordelen we of de huidige drempelbedragen en werkwijze nog passen bij de marktomstandigheden en gemeentelijke praktijk. Binnen de geldende aanbestedingsregels verbeteren we, waar mogelijk, de toegankelijkheid van opdrachten voor regionale en lokale ondernemers, onder andere door onnodige drempels te vermijden.

Contractbeheer

In 2027 ontwikkelen we het contractenregister verder als sturingsinstrument voor rechtmatigheid, kosten, looptijden, verlengingsmomenten en mogelijke bundelings- en besparingskansen. Hierdoor ontstaat beter inzicht in onze verplichtingen en kunnen we tijdig keuzes maken over voortzetting, heraanbesteding, samenwerking of beëindiging.

Communicatie

Optimalisatie intranet

In 2027 gaan we het intranet optimaliseren, zodat het beter aansluit bij de behoeften van de organisatie.

Heldere taal

We willen dat inwoners heldere brieven of andere communicatiemiddelen van ons ontvangen. Inwoners krijgen daarom de mogelijkheid om onduidelijke brieven of andere communicatie terug te sturen naar de gemeente. Daarnaast ondersteunen we ambtenaren met hulpmiddelen om teksten op B1-niveau te schrijven.

Control

In 2027 werken we aan een organisatiebreed intern beheersingsplan. Concerncontrol, de functionaris gegevensbescherming (FG), de Chief Information Security Officer (CISO) en het team verbijzonderde interne controle (VIC) werken vanuit samenhang, met behoud van ieders eigen rol

en de onafhankelijke positie van de FG, aan inzicht in de werking van processen en beheersmaatregelen. Daarmee ontstaat betere sturingsinformatie over rechtmatigheid, privacy, informatieveiligheid en risico's en wordt de organisatie beter bestuurbaar.

Privacy

Op basis van het jaarverslag van de Functionaris Gegevensbescherming (FG), het VNG Borgingsproduct en de ervaringen in de capaciteit is de inzet op privacy tijdelijk uitgebreid. Gedurende deze periode werken we de geconstateerde achterstanden weg en dragen we zorg voor een herinrichting van de privacyrollen en functies binnen de organisatie, zoals de FG en de privacyofficer. Het streven is dat we daarmee de borging van het naleven van de privacywetgeving beter kunnen realiseren.

Paragraaf F - Verbonden partijen

De gemeente Geertruidenberg participeert in verschillende verbonden partijen. Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft.

Van een bestuurlijk belang is sprake als de gemeente rechtstreeks invloed heeft op de besluitvorming binnen de verbonden partij door het hebben van vertegenwoordiging binnen het bestuur of door het hebben van stemrecht. Een financieel belang betekent dat de gemeente niet verhaalbare middelen ter beschikking heeft gesteld en dat de gemeente aansprakelijk is als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

In deze paragraaf worden de ontwikkelingen met betrekking tot de verbonden partijen van de gemeente Geertruidenberg weergegeven. Deze zijn onder te verdelen in Gemeenschappelijke Regelingen en Deelnemingen.

Gemeenschappelijke Regelingen

De gemeente Geertruidenberg neemt deel aan de volgende Gemeenschappelijke Regelingen (GR):

1. Regio West-Brabant, gevestigd te Etten-Leur (RWB)
2. Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant, gevestigd te Tilburg (VRMWB)
3. Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord, gevestigd te 's-Hertogenbosch (RAV)
4. Openbare Gezondheidszorg West-Brabant, gevestigd te Breda (GGD)
5. Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant, gevestigd te Tilburg (OMWB)
6. Nazorg gesloten stortplaatsen Bavel-Dorst en Zevenbergen, gevestigd te Breda (NGS)
7. Sociale Werkvoorziening MidZuid WAVA/GO!, gevestigd te Oosterhout (MidZuid)
8. Regionaal Bureau Leren West-Brabant, gevestigd te Breda (RBL)
9. Centrum voor Jeugd en Gezin, gevestigd te Geertruidenberg (CJG)
10. Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling, gevestigd te Klaaswaal (SVHW)
11. Beschermd Wonen, gevestigd te Breda
12. Geweld in Afhankelijkheidsrelaties, gevestigd te Breda (GIA)
13. Regio De Baronie, gevestigd te Breda

In het kader van het Besluit Begroting en verantwoording (BBV) volstaan wij in deze paragraaf met het weergeven van een financieel overzicht per Gemeenschappelijke Regeling:

Bedragen afgerond op € 1.000	Begroting 2026	Begroting 2027	Mutatie	Eigen vermogen 01-01-2027	Eigen vermogen 31-12-2027	Vreemd vermogen 01-01-2027	Vreemd vermogen 31-12-2027
RWB	807.000	824.000**	17.000	1.506.000	1.506.000	9.405.000	9.401.000
VRMWB	1.457.000	1.521.000	64.000	6.066.000	4.091.000	52.053.000	65.423.000

RAV	-	-	-	17.474.000	17.474.000	25.684.000	31.560.000
GGD	1.065.000	1.106.000	41.000	7.729.000	7.354.000	2.365.000	2.348.000
OMWB	675.000	718.000	43.000	3.247.000	3.985.000	12.874.000	14.130.000
NGS	31.000	31.000*	-	1.531.000	509.000	25.001.000	18.664.000
MidZuid	549.000	613.000	64.000	2.812.000	2.812.000	8.117.000	8.866.000
RBL	148.000	139.000	-9.000	-	-	1.569.000	1.569.000
CJG	1.415.000	1.415.000	-	-	-	10.000	10.000
SVHW	417.000	374.000	-43.000	1.864.000	1.864.000	6.332.000	6.298.000
Beschermd Wonen	-450.000	-403.000	47.000	-	-	-	-
GIA	339.000	318.000	-21.000	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Regio De Baronie	38.000	39.000**	1.000	165.000	165.000	-	-
Totalen	6.491.000	6.695.000	204.000				

Als gevolg van afrondingen op veelvoud van € 1.000 kan er in de tellingen een kleine afwijking ontstaan.

* Bedrag nog onder voorbehoud.

**Als gevolg van overheveling van taken van de RWB naar Regio De Baronie zullen de bijdragen aan beide verbonden partijen wijzigen, conform het raadsvoorstel dat in oktober 2026 aan uw raad wordt voorgelegd. De deelnemersbijdragen die in deze tabel zijn opgenomen, zijn nog op basis van de begrotingen zoals deze in juli 2026 aan uw raad zijn voorgelegd voor zienswijzen.

Deelnemingen

In deze paragraaf zijn verder de volgende deelnemingen verwerkt:

- Deelneming in Brabant Water NV, gevestigd te Den Bosch
- Deelneming kapitaal BNG Bank, gevestigd te Den Haag
- Inkoopbureau West-Brabant, gevestigd te Etten-Leur (IWB)

Brabant Water N.V.

Doel

De levering van drinkwater van hoge kwaliteit, water op maat en water gerelateerde producten en diensten.

Ontwikkelingen

- In 2024 is een brakwater-pilotinstallatie geopend, waarmee vanaf 2030 jaarlijks 5 miljard liter extra drinkwater geproduceerd wordt uit brak grondwater. De pilot draait technisch, echter zijn nog geen openbare resultaten bekend. Rapportage over deze pilot volgt mogelijk nog in 2026.
- In 2025 werd 177,2 miljoen m3 drinkwater geleverd, een stijging van 4% dan het jaar ervoor.
 - Waterbeschikbaarheid en waterbesparing blijven ook in 2026 en de jaren erna het focuspunt. Er worden grote investeringen verwacht.
- Over 2025 is een positief resultaat van € 50,9 miljoen gerealiseerd, welke wordt toegevoegd aan de Algemene Reserve.
- De solvabiliteit blijft, na toevoeging van het positief resultaat, in 2025 met 51,9% ook boven het streefniveau van 50%.
- Over 2025 is, evenals voorgaande jaren, geen dividend uitgekeerd aan de aandeelhouders. In 2026 is een proces gestart om het dividendbeleid te evalueren.

Financieel belang gemeente

Brabant Water N.V.	2027	2028	2029	2030
--------------------	------	------	------	------

Balanswaarde per 01-01	93.025	93.025	93.025	93.025
Dividendbate	-	-	-	-
Rentelast	465	930	1.628	1.628

De gemeente Geertruidenberg bezit 30.182 aandelen in Brabant Water N.V.

BNG Bank

Doel

De BNG Bank, onze huisbankier, is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De BNG Bank is een betrouwbare en eigentijdse bank en expert in het financieren van publieke voorzieningen. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG Bank bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank belangrijk voor de publieke taak. Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat door het beperkte werkteurien van de bank bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening zeer beperkt is. De bank heeft daarmee een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen scherpe prijzen. Dit leidt uiteindelijk tot lagere kosten voor de burger voor tal van voorzieningen.

Ontwikkelingen

- Over 2025 is een nettowinst gerealiseerd van € 172 miljoen, waarvan € 79 miljoen is uitgekeerd als dividend.
- Voor de gemeente Geertruidenberg betekende dit een dividenduitkering van (afgerond) € 188.000 (ten opzichte van € 334.000 vorig jaar).

Financieel belang gemeente

BNG Bank	2027	2028	2029	2030
Balanswaarde per 01-01	303.245	303.245	303.245	303.245
Dividendbate	188.000	188.000	188.000	188.000
Rentelast	1.516	3.032	5.307	5.307

De gemeente Geertruidenberg bezit 133.653 aandelen in BNG Bank.

Inkoopbureau West-Brabant (Wij Zijn Karel)

Doel

Het Inkoopbureau West-Brabant heeft ten doel het bieden van de beste toegevoegde waarde in inkoopoplossingen voor deelnemende gemeenten door het ontwikkelen en implementeren van 'Best in Class' inkoopbeleid, processen, methodieken, systemen en training. Het inkoopbureau draagt bij aan een continue verbetering van het inkoop- en aanbestedingsbeleid, aan de implementatie van dit beleid in de praktijk binnen de aan het inkoopbureau deelnemende gemeenten en aan borging van inkoop binnen het werkproces. De dienstverlening vanuit het Inkoopbureau West-Brabant is gericht op de professionalisering van het inkoop en aanbestedingsbeleid van elke deelnemende gemeente.

De kernactiviteiten zijn:

- het begeleiden en uitvoeren van zowel individuele als gezamenlijke inkoop- en aanbestedingstrajecten;
- het opstellen van inkoopplannen;
- het uitvoeren van inkoopscans en –evaluaties;
- het mede helpen opstellen van het inkoop- en aanbestedingsbeleid;
- het fungeren als vraagbaak/helpdesk op het gebied van inkoop en aanbesteding binnen een gemeente.

Ontwikkelingen

De gemeente Geertruidenberg neemt jaarlijks circa 150 dagdelen ondersteuning af van het Inkoopbureau. Deze ondersteuning wordt in 2027 ingezet voor aanbestedingstrajecten. Het betreft hier tevens een aantal regionaal opgezette aanbestedingstrajecten. Zoveel mogelijk wordt getracht lokale aanbieders te betrekken bij deze aanbestedingstrajecten. De inhuur van het Inkoopbureau bij grotere projecten wordt gedekt uit de middelen die voor deze projecten beschikbaar zijn.

Financieel belang

Inkoopbureau West-Brabant	2027	2028	2029	2030
Balanswaarde per 01-01	-	-	-	-
Dividendbate	-	-	-	-
Jaarlasten	72.000	72.000	72.000	72.000

Paragraaf G - Grondbeleid

Algemeen

Het grondbeleid dat de Gemeente Geertruidenberg voert is een middel om doelstellingen van het meer omvattende ruimtelijk beleid te kunnen realiseren. Het gaat daarbij voornamelijk om doelen op het gebied van wonen, werken en verblijven. Hoe we dat grondbeleid inzetten staat omschreven in de Nota Grondbeleid 2019. Deze strategische nota vormt het algemeen kader voor het grondbeleid en de gemeentelijke grondexploitatie.

Situationeel grondbeleid

De Gemeente Geertruidenberg voert een situationeel grondbeleid. Dat houdt in dat er binnen de gemeentegrenzen zowel sprake is van grondexploitaties die door en voor rekening van marktpartijen worden ontwikkeld als van grondexploitaties die door de gemeente zelf worden gevoerd.

In het geval van faciliterend grondbeleid is de gemeente voornamelijk faciliterend aan de ontwikkelende partij. In deze gevallen voert de gemeente vooral haar publiekrechtelijke taken uit zoals het vaststellen van een omgevingsplan. In deze gevallen is er sprake van kostenverhaal waarbij de gemeentelijke kosten op de initiatiefnemer worden verhaald.

Bij de variant waarbij de gemeente actief grondbeleid voert en dus zelf gronden in ontwikkeling neemt is er sprake van een traject waarbij de gemeente zelf gronden verwerft, beheert, juridisch en technisch bouwrijp maakt, uitgeeft en het openbaar gebied inricht. Aan deze vorm van grondbeleid zijn risico's, maar ook kansen verbonden.

Bouwgrond in exploitatie

In 2026 had de Gemeente Geertruidenberg de grondexploitatie van Donge-oeveren zelf in exploitatie. Deze exploitatie loopt door in 2027. Deze grondexploitatie bestaat uit drie deelgrondexploitaties te weten: Oude Haven, Rivierkade en Achter de Hoeven. Voor een nadere toelichting op deze grondexploitatie wordt verwezen naar de paragraaf Donge-oeveren.

Door middel van de jaarlijkse Voortgangsrapportage Grondexploitatie wordt de grondexploitatie geactualiseerd en nader toegelicht. Dit vindt plaats in het najaar.

Winstneming

Normaliter wordt bij het afronden en afsluiten van een grondexploitatie het resultaat genomen. Op basis van het realisatiebeginsel kan bij grondexploitaties met een geprognosticeerd positief eindresultaat echter ook tussentijds winst worden genomen. De mogelijkheid tot het nemen van winst wordt afgewogen bij de jaarstukken. Voor de begroting wordt op voorhand geen winst ingerekend. Hierdoor verloopt de grondexploitatie volledig via de balans en budgettair neutraal voor het begrotingsresultaat.

Reserve

Ten behoeve van het opvangen van risico's binnen de grondexploitatie wordt een Reserve Grondexploitatie aangehouden. De omvang van de reserve bedraagt per 1-1-2026 € 316.000. In 2026 worden geen mutaties voorzien, waardoor de stand per 1-1-2027 naar verwachting gelijk is aan die op 1-1-2026. Resultaten van de (toekomstig af te sluiten) grondexploitaties voegen we toe of onttrekken we aan deze reserve.

Voorziening

Indien er een voorzienbaar tekort is binnen een grondexploitatie wordt het tekort direct genomen of wordt een voorziening gevormd ter grote van dit tekort. Het nemen van een verlies of de vorming van een voorziening wordt gedaan vanuit een dekking uit de voornoemde Reserve Grondexploitatie. Omdat voor de bestaande grondexploitaties geen tekort wordt voorzien is er thans geen voorziening gevormd.

Paragraaf H - Openbaarheid

Paragraaf H - Openbaarheid

Op 1 mei 2022 is de Wet openbaarheid bestuur (Wob) vervangen door de Wet open overheid (Woo). Een significant verschil met de Wob is dat de Woo naast informatieverstrekking op verzoek (passief) overheidsorganisaties ook verplicht zelf informatie openbaar te maken (actief). De actieve openbaarmaking wordt stapsgewijs ingevoerd.

Passieve openbaarmakingsplicht

De passieve openbaarmakingsplicht binnen de gemeente is aangepast aan de Woo. Een medewerker van het team Juridische Zaken is aangewezen als Woo-contactpersoon en als Woo-coördinator. Deze medewerker zet het desbetreffende Woo-verzoek uit binnen de organisatie. Daarbij haalt deze medewerker de gevraagde documenten over een bepaalde bestuurlijke aangelegenheid op bij de vakambtenaar. De medewerker stemt nadere zaken af met de vakambtenaar. Verder handelt deze medewerker het Woo-verzoek af met de verkregen input. Voor de goede orde dient een Woo-verzoek; schriftelijk, bij de ontvangstbalie of digitaal (achter DigiD of middels het "anonieme" E-formulier) ingediend te worden. Het Woo-verzoek kan men richten aan het college van burgemeester en wethouders.

Mensen kunnen nadere contactgegevens van bovengenoemde medewerker vinden op de Woo-Index. Ook via info@geertruidenberg.nl, kan men vragen stellen over de Woo (zowel over de actieve als passieve Woo). Deze medewerker zal zich inspannen, om de vraag te beantwoorden. Daarbij is deze medewerker behulpzaam bij het vinden en het verwijzen van documenten die reeds in de openbaarheid zijn.

Begin 2026 is er een E-formulier, niet achter DigiD, toegevoegd aan de website. Zo kan desgewenst eenieder een Woo-verzoek indienen zonder gebruikt te hoeven maken van DigiD. Hiermee voldoen we aan de recente uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Medio 2026 is de site met informatie aangaande de Woo geactualiseerd. Voorts zijn de E-formulieren op de website op delen herzien, om de onderhavige bestuurlijke aangelegenheid beter en specifieker uit te vragen. Ditgeen draagt bij aan onze dienstverlening richting de burger en bedrijven.

Tot slot worden de passieve Woo-verzoeken gestaag behandeld volgens de beginselen van de Wet open overheid.

Actieve openbaarmakingsplicht

Per 1 mei 2022 is er een inspanningsverplichting om een binnen zogenoemde informatiecategorieën documenten actief te publiceren. De 'harde' verplichting treedt gefaseerd in werking. Per 1 november 2024 is een eerste groep informatiecategorieën verplicht gesteld. In deze verplichting valt het publiceren van de organisatie- en bereikbaarheidsgegevens. We hebben tijdig voldaan aan deze verplichting.

Naar verwachting treedt de volgende tranche in 2027 in werking. Hieronder vallen de volgende categorieën: Ontwerp van wet- en regelgeving met adviesaanvraag, Agenda's en besluiten van bestuurscollege, Adviezen, Jaarplannen en jaarverslagen. Momenteel wordt nog niet voldaan aan deze tranche.

Bij de aanbesteding van het nieuwe zaakstelsel is ook het publicatieplatform meegenomen. Deze is medio 2026 live. Daarmee is ook het publicatieplatform beschikbaar. Dit publicatieplatform is nodig om te kunnen voldoen aan de komende verplichting.

Het publicatieplatform dient gekoppeld te worden aan de Woo-index, de landelijke verwijsindex waar alle overheidsdocumenten straks op ontsloten worden.

Afgelopen jaar is voornamelijk geïnvesteerd in de randvoorwaarden om te kunnen publiceren vanuit de Woo. Zo is het publicatieplatform getest en is nieuwe anonimiseerssoftware aanbesteed en geïmplementeerd. Om goed te kunnen werken met de anonimiseerssoftware zijn trainingen georganiseerd. Deze dragen óók bij aan de interne bewustwording rondom de Woo. Na livegang van het zaakstelsel, en daarmee het publicatieplatform, kan de organisatie verder gaan inzetten op het implementeren van tranche 2 van de Woo.

Overig

Als laatste is formatieruimte geregeld voor de Woo. Tot op heden is de vacature vacant.

Paragraaf I - Donge oevers

Algemeen

In deze niet verplichte extra paragraaf lichten we de stand van zaken van het programma Dongeoevers toe.

Het programma Dongeoevers betreft zes locaties (te weten: Rivierkade, Achter de Hoeven, Oude Haven, Slikpolder, Timmersteekade en Fort Lunet) en is een uitwerking van de in 2016 vastgestelde programmastrategie voor het vervolg van het programma Dongeoevers. In april 2020 heeft de gemeenteraad ingestemd met de gepresenteerde exploitatieopzetten voor de ontwikkeling van de drie deelgebieden Oude Haven, Rivierkade en Achter de Hoeven. De ontwikkelingen voorzien in woningbouw in de deelgebieden Oude Haven en Achter de Hoeven. In het plangebied Rivierkade wordt watergebonden bedrijvigheid ontwikkeld.

Financiële kaders projectontwikkeling

De uitvoering van het voorgenomen programma wordt op onderdelen gerealiseerd aan de hand van investeringen die worden afgeschreven. Het grootste gedeelte wordt echter ontwikkeld op basis van een grondexploitatie waarvoor drie deelexploitaties zijn opgesteld, te weten Oude Haven, Rivierkade en Achter de Hoeven. Eén keer per jaar bij de actualisatie van de grondexploitaties wordt een toelichting gegeven op de financiële voortgang van de deelprojecten. Het verwachte resultaat op basis van de laatste actualisatie 2026 bedraagt € 589.000. In onderstaande tabel is het resultaat per deelgebied aangegeven.

Oude Haven	570.000 N
Rivierkade	1.021.000 N
Achter de Hoeven	2.180.000 V
Totaal	589.000 V

Voor wat betreft de investeringen zijn de volgende ontwikkelingen opgenomen:

Realisatie onderkomen Mafeking & Bergsche Batterij	€ 1.550.000
Uitbreiding steiger kleine binnenvaartschepen (Reenweg)	€ 90.000
Uitbreiding steigers Mafeking (Reenweg)	€ 250.000

Voortgang

Oude Haven

Voor de ontwikkeling van de Oude Haven in Raamsdonksveer is inmiddels een BOPA (Buitenplanse Omgevingsplanactiviteit) verleend. Met het verlenen van deze vergunning is een belangrijke stap gezet richting de realisatie van het woningbouwplan. Het project omvat in totaal 52 woningen. Op dit moment loopt nog de wettelijke bezwaartermijn van zes weken. Binnen deze periode hebben belanghebbenden de mogelijkheid om bezwaar in te dienen tegen het genomen besluit. Na het verstrijken van deze termijn en bij het uitblijven van eventuele procedures kan het project verder worden gebracht richting de uitvoeringsfase.

De voorbereidingen voor de realisatie worden ondertussen voortgezet. De huidige planning is erop gericht om in september 2026 te starten met de bouwwerkzaamheden.

Rivierkade

Het deelgebied Rivierkade binnen Dongeoevers beslaat grofweg het gebied vanaf de brandweerkazerne aan de Rivierkade tot en met de twee watersportverenigingen aan de Statenlaan. In dit gebied moeten de doelstellingen van Dongeoevers, het verbeteren van de toeristisch recreatieve mogelijkheden en de beleefbaarheid van de Donge tot volle bloei komen. De herinrichting van de openbare ruimte van het gebied rondom de watersportverenigingen krijgt steeds meer vorm. Op dit moment is dit project on-hold gezet om prioriteit te geven aan andere projecten binnen Donge Oevers.

Achter de Hoeven

Het stedenbouwkundige plan en beeldkwaliteitsplan zijn in december 2024 door de gemeenteraad vastgesteld. Op basis van beide plannen is in 2026 gestart met het wijzigen van het omgevingsplan om de ontwikkeling ook juridisch mogelijk te maken. Na deze procedure kan gestart worden met de aanbesteding van de gronduitgifte.

Realisatie onderkomen Mafeking en Bergsche Batterij

Op dit moment wordt er een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheid en de impact van het wijzigen van het omgevingsplan van de locatie Fort Lunet. Er wordt een memo opgesteld waarin geadviseerd wordt over hoe dit traject verder kan worden opgepakt. In de memo worden de kosten uiteengezet voor het wijzigen van het omgevingsplan en het verbouwen van de locatie Fort Lunet.

Uitbreiding steiger kleine binnenvaartschepen (Reenweg)

Uitbreiding steiger kleine binnenvaartschepen wordt pas verder opgepakt nadat er duidelijkheid is over de realisatie van het nieuwe onderkomen van Mafeking & Bergsche Batterij.

Uitbreiding steigers Mafeking (Reenweg)

Uitbreiding steigers Mafeking wordt pas verder opgepakt nadat er duidelijkheid is over de realisatie van het nieuwe onderkomen van Mafeking & Bergsche Batterij.

Paragraaf J - Powerport**Powerport**

De gemeenten Moerdijk, Drimmelen en Geertruidenberg vormen samen de Powerport regio Moerdijk vanwege hun gunstige ligging en de aanwezigheid van al bestaande cruciale infrastructuur in deze regio. Samen hebben we een belangrijke rol in de transitie van energie en de benodigde energie-infrastructuur voor het energiesysteem van de toekomst. Het Rijk wil veel nieuwe infrastructuur ontwikkelen in deze regio. Volgens het BOL-besluit van juni 2025 wordt er binnen de regio gezocht naar maximaal 700 hectare aan ruimte voor de energietransitie en uitbreiding van bedrijvigheid. Voor Geertruidenberg beperkt het zoekgebied zich tot het Amerterrein en het gebied ten zuidzuidwesten hiervan (hierna: het Amergebied).

Wat willen we bereiken?

De ambitie is dat Geertruidenberg zich in 10 jaar ontwikkelt tot een belangrijk energieknooppunt van Nederland met een verbeterde leefkwaliteit voor onze inwoners. Het beleidsterrein Powerport verdelen we in twee:

1. Energie-infrastructuur
 - a. Projecten van nationaal belang
 - b. Projecten van bovenregionaal belang
2. Investeren in de leefbaarheid
 - a. Ontwikkeling Amergebied
 - b. Leefbaarheidsprojecten
3. Financiën

Energie-infrastructuur – Projecten van Nationaal Belang

Na een verkenning door het Rijk is inmiddels besloten dat aan de Standhazensedijk in de gemeente Geertruidenberg een converterstation wordt gebouwd voor de aanlanding van Nederwiek 3 en het 380 kV-hoogspanningsstation wordt uitgebreid en verbeterd. Ook wordt een nieuwe hoogspanningsverbinding naar Krimpen aan de IJssel/Crayestein onderzocht, wordt komende periode de hoogspanningsverbinding Rilland-Tilburg afgerond en verder onderzoek gedaan naar de Delta-Rijn corridor. Om alles goed in te passen, hebben we met de Powerport regio Moerdijk een Ontwerptafel ingericht waarbij we als regio samenwerken met verschillende ministeries, de provincie Noord-Brabant en het Waterschap.

Energie-infrastructuur – Projecten van bovenregionaal belang

Naast de nationale projecten is er ook een aantal energie-ontwikkelingen in het Amergebied die van bovenregionaal belang zijn. Dit zijn de verduurzaming/uitbreiding van het Amerwarmtenet, het uitbreiden van het 150 kV-station en de verduurzaming van de Amercentrale. Ook aansluitingen van grote energieprojecten (vaak ondergronds) in andere gemeenten, gaan via het Amergebied naar de hoogspanningsstations.

Investeren in de leefbaarheid – Ontwikkeling Amergebied

Alle ontwikkelingen hebben een forse ruimtelijke impact op het Amergebied. Een goede landschappelijke inpassing is belangrijk, maar dat alleen is onvoldoende voor een verbetering van de leefomgeving en leefbaarheid van onze inwoners. In het Bestuurlijk Overleg Powerport van december 2025 spraken we als regio met het Rijk en de provincie af dat de strategische uitbreiding alleen kan als brede welvaart en leefbaarheid gelijktijdig, geloofwaardig en structureel versterkt worden.

Voor Geertruidenberg is deze investering in de leefbaarheid vertaald in een Amervisie. Hierin staan onder andere vijf prioritaire projecten die de leefbaarheid moeten verbeteren, te weten:

1. Het verleggen van de Amerweg en afwaarderen van de huidige weg
2. Ontwikkelen van een natuurpark in de Slikpolder
3. Groen-Blauwe zones in en rondom de kern Geertruidenberg en Donge-oever
4. Aanleggen van een groen-blauwe natuurbuffer tussen het Amergebied en de kern Geertruidenberg
5. Het isoleren van woningen in Geertruidenberg-West bij geluidsoverlast

Op 29 juni 2026 ondertekenden het Rijk, de Provincie het Waterschap en de gemeente de intentieovereenkomst Amergebied. Daarin spraken we o.a. af dat de Amervisie komend jaar wordt uitgewerkt tot een integraal gebiedsperspectief dat gedragen wordt door alle partijen. We betrekken hierbij ook de (semi-)private partners in het gebied. De Amervisie vormt de basis van de gemeentelijke inzet.

Investeren in de leefbaarheid – Leefbaarheidsprojecten Geertruidenberg-West

Er is samen met de raadswerkgroep Energiek, de gemeenteraad, het college van B&W en met stakeholders en inwoners een lijst met leefbaarheidsprojecten opgesteld. Deze “PWE-lijst” bevat 28 projecten die zijn geprioriteerd door inwoners en vastgesteld door de gemeenteraad. De eerste drie, waarvoor inmiddels financiering is verkregen vanuit de eerste tranche van de gebiedsinvesteringen zijn:

1. Verbeteren van de Markt in Geertruidenberg
2. Ontwikkelen van het Spoorpark
3. Groen toevoegen in de kern Geertruidenberg

Financiën

Vanuit de eerste tranche van de gebiedsinvesteringen heeft de gemeente € 20,3 miljoen (inclusief BTW en apparaatskosten) ontvangen.

Voor de tweede tranche van de gebiedsinvesteringen Net op Zee Nederwiek 3 heeft het Rijk in totaal € 50 miljoen bruto beschikbaar gesteld. Deze middelen zijn bedoeld voor de gemeenten langs het tracé van de kabel tussen de locatie op zee en de aanlanding. Dat zijn de gemeenten Voorne aan Zee, Nissewaard, Goeree-Overflakkee, Hoeksche Waard, Moerdijk, Dordrecht, Drimmelen, Altena en Geertruidenberg.

Daarnaast zijn de provincies Noord-Brabant en Zuid-Holland betrokken bij deze regeling. Van de in totaal € 50 miljoen euro die beschikbaar is voor de regio, ontvangt gemeente Geertruidenberg € 20 miljoen bruto. Deze uitkering wordt verminderd met ca. 15% afdracht in het BTW compensatiefonds. Om over de middelen te kunnen beschikken worden afspraken vastgelegd in een regioplan en administratieve overeenkomst tussen het ministerie van Klimaat en Energie en de betrokken partners. De verwachting is dat het bedrag in de loop van 2027 beschikbaar wordt gesteld. Tegelijkertijd blijft er voldoende ruimte om met initiatiefnemers en andere betrokken partijen afspraken te maken over hun bijdrage aan de verdere ontwikkeling van het gebied. Hierdoor blijft het uitgangspunt gehandhaafd dat initiatiefnemers waar mogelijk bijdragen aan de uitvoering van

projecten binnen het Amergebied.

We hebben een bestemmingsreserve “Powerport” waarin alle middelen geormerkt blijven binnen de gemeentebegroting. De gemeenteraad gaat over de toevoegingen en onttrekkingen aan deze reserve.

Financiële bijlagen

Uitgangspunten meerjarenbegroting 2027-2030

In dit hoofdstuk leest u de financiële kaders en spelregels. Ze zijn het kader waarbinnen we het streven naar financiële rust en stabiliteit vormgeven. Bij het opstellen van de programmabegroting 2027 – 2030 hanteren we in beginsel de volgende uitgangspunten:

- De berekening van de Algemene Uitkering maken we op basis van de meicirculaire 2026 en tegen constante prijzen.
- Voor de meerjarenraming gaan we uit van een indexering op baten en lasten in het begrotingsjaar. We hanteren daarvoor de volgende principes:
 - We volgen de contracten waarbinnen we specifieke afspraken maakten over indexering;
 - We hanteren in algemene zin een indexering op de baten die gelijk is aan de gecombineerde index uit de meicirculaire 2026;
 - Naast de reguliere ontwikkeling van de OZB indexeren we de OZB met 1% extra vanwege de bekostiging van het IHP;
 - Voor bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen sluiten we aan bij de afspraken die we hierover met de regiogemeenten maakten;
 - We streven voor opbrengsten afvalstoffenheffing, rioolheffing en leges naar een 100% kostendekkend tarief.
- Voor loon- en salarisontwikkelingen:
 - Sluiten we aan bij de meest actuele inzichten per 1 juni 2026;
 - We berekenen de totale loonsom op basis van het maximum van de functieschaal;
 - We indexeren de loonkosten conform de geldende cao-afspraken;
 - Op het moment dat er geen geldende cao-afspraken bekend zijn, passen we een algemene indexeringsgrondslag toe (loonvoet sector overheid).
- Het integraal rentepercentage stellen we voor 2027 vast op 0,50% oplopend naar 1,75% in 2030.
- Voor de in 2027 op te nemen leningen hanteren we een voorlopig rentepercentage van 4%.
- Het bedrag voor onvoorziene uitgaven begroting 2027 en volgende jaren is € 25.000 per jaar.
- Op investeringen groter dan het daarvoor in de geldende financiële verordening opgenomen bedrag schrijven we lineair af.

Begrotingssubsidies

Deze bijlage is een overzicht van subsidies die worden verstrekt op basis van de gemeentelijke begroting. Dit is één van de juridische grondslagen voor het verstrekken van een subsidie. De tabel geeft een overzicht van de instellingen, het doel en het (maximale) subsidiebedrag.

Bedragen in €

Naam	Doel	Bedrag
Goederenbank de Baronie	Armoedebestrijding	3.000
Stichting Halt	Preventie jeugdcriminaliteit	15.000
Slachtofferhulp Nederland/regio Zuidwest	Slachtofferhulp	5.000
Subsidie Radar	Minder discriminatie	16.880
SSNB	Buurtportcoaches	300.000

Vluchtelingenwerk	Maatschappelijke begeleiding	91.352
Stichting Kinderboerderij Dongemond	Leefomgeving	25.000
Stichting Bouwhal	Faciliteren van cultuur	22.500
Museum de Roos	Recreatie en historie	22.650
RBT de Langstraat	Bevordering toerisme en recreatie	93.000
SLOG	Lokale omroep	19.000
Theek 5 - subsidie Cultuurwerft 2025-2029	Cultuureducatie	42.000
Stg. Vestingsfeesten/Bergse Battery	Recreatie en historie	14.100
Subsidie Theek5	Bibliotheek	722.500
Speel-o-theek Het Fantje	Beschikbaar stellen van speelgoed	1.577
EHBO Vereniging Dongemond	EHBO lessen	1.200
Toegankelijk Geertruidenberg	Toetsen toegankelijkheid gemeente	2.275
Stichting Leergeld	Armoedebestrijding	116.000

Overzicht Programma, taakvelden-meerjarig

Onderstaande tabel bevat een recapitulatie van alle lasten en baten per programma en taakveld.

	Bedragen in € afgerond in 1.000	Lasten	Geraamd e lasten	Meerjare n				Baten	Geraamd e baten	Meerjare n		
Pr	TV	Taakveld omschrijving	Beg. Na wijzig. 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	Beg. Na wijzig. 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
P1	0.10	Mutaties reserves	20.920.000	17.000	17.000	5.000	5.000	1.348.000	308.000	304.000	304.000	304.000
P1	2.1	Verkeer en vervoer	7.805.000	4.255.000	4.650.000	5.230.000	5.503.000	4.735.000	369.000	369.000	369.000	369.000
P1	2.2	Parkeren	5.000	5.000	6.000	6.000	6.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
P1	2.3	Recreatieve havens	14.000	14.000	14.000	15.000	15.000	18.000	18.000	18.000	19.000	19.000
P1	2.4	Economische havens en waterwegen	572.000	260.000	265.000	275.000	274.000	80.000	87.000	88.000	89.000	90.000
P1	3.1	Economische ontwikkeling	507.000	538.000	498.000	488.000	458.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
P1	3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	58.000	62.000	62.000	62.000	62.000	8.000	8.000	8.000	8.000	8.000
P1	3.4	Economische promotie	272.000	275.000	280.000	280.000	280.000	0	0	0	0	0
P1	5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.869.000	4.199.000	4.303.000	4.163.000	4.204.000	21.053.000	969.000	969.000	969.000	969.000
P1	7.2	Riolering	2.436.000	2.681.000	2.673.000	2.752.000	2.741.000	3.015.000	3.253.000	3.272.000	3.363.000	3.363.000
P1	7.3	Afval	2.980.000	2.969.000	3.043.000	3.150.000	3.172.000	3.240.000	3.611.000	3.698.000	3.815.000	3.841.000
P1	7.4	Milieubeheer	3.337.000	2.646.000	2.596.000	2.596.000	2.573.000	470.000	310.000	310.000	310.000	287.000
P1	7.5	Begraafplaatsen en crematoria	120.000	148.000	88.000	89.000	81.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
P1	8.1	Ruimte en leefomgeving	929.000	915.000	905.000	905.000	905.000	182.000	25.000	25.000	25.000	25.000
P1	8.2	Grondexploitatie (niet- bedrijventerreinen)	4.925.000	6.358.000	6.225.000	1.535.000	1.537.000	4.935.000	6.350.000	6.210.000	1.509.000	1.509.000
P1	8.3	Wonen en bouwen	928.000	947.000	994.000	1.024.000	1.022.000	1.165.000	1.015.000	1.015.000	1.015.000	1.015.000
Fysiek Domein			49.679.000	26.289.000	26.617.000	22.574.000	22.837.000	40.305.000	16.379.000	16.343.000	11.851.000	11.855.000
				0	0	0	0		0	0	0	0
P2	0.10	Mutaties reserves	555.000	640.000	725.000	810.000	895.000	361.000	1.333.000	1.017.000	452.000	921.000
P2	4.1	Openbaar basisonderwijs	32.000	33.000	33.000	33.000	33.000	0	0	0	0	0
P2	4.2	Onderwijshuisvesting	1.282.000	1.373.000	1.467.000	1.717.000	2.232.000	173.000	173.000	173.000	173.000	173.000
P2	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.639.000	1.704.000	1.704.000	1.704.000	1.704.000	664.000	668.000	668.000	668.000	668.000
P2	5.1	Sportbeleid en activering	828.000	502.000	506.000	511.000	210.000	685.000	233.000	233.000	233.000	0
P2	5.2	Sportaccommodaties	2.065.000	1.953.000	2.075.000	2.220.000	2.233.000	361.000	365.000	368.000	371.000	371.000

	Bedragen in € afgerond in 1.000	Lasten	Geraamd e lasten	Meerjare n			Baten	Geraamd e baten	Meerjare n		
P2 5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	365.000	366.000	366.000	365.000	365.000	63.000	63.000	63.000	45.000	45.000
P2 5.4	Musea	34.000	34.000	34.000	35.000	35.000	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000
P2 5.5	Cultureel erfgoed	246.000	278.000	259.000	266.000	266.000	61.000	85.000	85.000	85.000	85.000
P2 5.6	Media	728.000	648.000	648.000	649.000	649.000	0	0	0	0	0
P2 5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	275.000	220.000	188.000	189.000	189.000	0	0	0	0	0
P2 6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	6.309.000	5.949.000	5.607.000	3.240.000	3.240.000	4.146.000	4.521.000	3.974.000	528.000	528.000
P2 6.21	Toegang en eerstelijnsvoorziening en WMO	88.000	13.000	13.000	13.000	13.000	0	0	0	0	0
P2 6.22	Toegang en eerstelijnsvoorziening en Jeugd	2.386.000	2.003.000	1.989.000	1.893.000	1.893.000	0	0	0	0	0
P2 6.3	Inkomensregelingen	9.139.000	9.207.000	9.186.000	9.186.000	9.186.000	6.968.000	6.968.000	6.968.000	6.968.000	6.968.000
P2 6.4	WSW en beschut werk	2.545.000	2.392.000	2.167.000	2.094.000	2.011.000	0	0	0	0	0
P2 6.5	Arbeidsparticipatie	979.000	923.000	903.000	978.000	1.008.000	0	0	0	0	0
P2 6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	1.228.000	1.302.000	1.302.000	1.302.000	1.302.000	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000
P2 6.71	Huishoudelijke hulp 1 (WMO)	3.365.000	3.085.000	3.085.000	3.085.000	3.085.000	0	0	0	0	0
P2 6.71	Begeleiding (WMO) 2	2.220.000	2.220.000	2.220.000	2.220.000	2.220.000	0	0	0	0	0
P2 6.75	Jeugdhulp ambulant 1 lokaal	95.000	94.000	94.000	88.000	88.000	0	0	0	0	0
P2 6.75	Jeugdhulp ambulant 2 regionaal	3.954.000	3.946.000	3.956.000	3.716.000	3.716.000	0	0	0	0	0
P2 6.75	Jeugdhulp ambulant 3 landelijk	1.003.000	982.000	986.000	913.000	913.000	0	0	0	0	0
P2 6.76	Jeugdhulp met verblijf 2 regionaal	2.723.000	2.759.000	2.751.000	2.622.000	2.622.000	0	0	0	0	0
P2 6.76	Jeugdhulp met verblijf 3 landelijk	1.275.000	1.418.000	1.418.000	1.418.000	1.418.000	0	0	0	0	0
P2 6.79	PGB WMO 1	111.000	111.000	-12.000	-12.000	-12.000	98.000	98.000	98.000	98.000	98.000
P2 6.79	PGB Jeugd 2	110.000	110.000	110.000	110.000	110.000	0	0	0	0	0
P2 6.81	Beschermde wonen 1 (WMO)	0	0	0	0	0	403.000	403.000	403.000	403.000	403.000
P2 6.81	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO) 2	174.000	130.000	130.000	130.000	130.000	0	0	0	0	0
P2 6.82	Jeugdbescherming 1	608.000	670.000	670.000	670.000	670.000	0	0	0	0	0
P2 6.82	Jeugdreclassering 2	80.000	88.000	88.000	88.000	88.000	0	0	0	0	0
P2 6.91	Coördinatie en beleid WMO	656.000	675.000	675.000	675.000	675.000	0	0	0	0	0
P2 6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	99.000	102.000	102.000	102.000	102.000	0	0	0	0	0
P2 7.1	Volksgezondheid	1.764.000	1.376.000	1.376.000	1.376.000	1.376.000	91.000	0	0	0	0
Sociaal Domein		48.955.000	47.304.000	46.818.000	44.405.000	44.663.000	14.093.000	14.928.000	14.068.000	10.041.000	10.278.000
			0	0	0	0		0	0	0	0
P3 0.10	Mutaties reserves	0	0	0	0	0	2.022.000	2.150.000	575.000	325.000	225.000
P3 0.1	Bestuur	1.773.000	1.806.000	1.791.000	1.791.000	1.791.000	0	0	0	0	0
P3 0.2	Burgerzaken	1.030.000	1.075.000	1.047.000	1.053.000	989.000	494.000	496.000	476.000	346.000	276.000
P3 0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	224.000	220.000	161.000	171.000	171.000	904.000	386.000	384.000	384.000	384.000

	Bedragen in € afgerond in 1.000	Lasten	Geraamd e lasten	Meerjare n			Baten	Geraamd e baten	Meerjare n		
P3 1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.842.000	1.930.000	1.937.000	1.946.000	1.945.000	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
P3 1.2	Openbare orde en veiligheid	850.000	890.000	890.000	890.000	890.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
P3 0.4	Overhead	13.782.000	14.567.000	14.427.000	14.516.000	14.429.000	93.000	93.000	93.000	93.000	93.000
			0	0	0	0					
P3 0.5	Treasury	398.000	270.000	338.000	264.000	471.000	518.000	611.000	473.000	255.000	242.000
P3 0.61	OZB woningen	359.000	382.000	382.000	382.000	382.000	4.265.000	4.409.000	4.455.000	4.490.000	4.525.000
P3 0.62	OZB niet-woningen	0	0	0	0	0	5.179.000	5.392.000	5.155.000	5.220.000	5.258.000
P3 0.64	Belastingen overig	0	0	0	0	0	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
P3 0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	0	0	0	0	0	48.853.000	50.296.000	48.229.000	46.944.000	47.246.000
								0	0	0	0
P3 0.8	Overige baten en lasten	120.000	88.000	88.000	-1.014.000	-1.038.000	1.646.000	10.000	10.000	10.000	10.000
					0	0					
P3 3.4	Economische promotie	0	0	0	0	0	89.000	179.000	197.000	196.000	196.000
	Bestuur & Ondersteuning	20.379.000	21.228.000	21.060.000	19.999.000	20.030.000	64.118.000	64.078.000	60.103.000	58.319.000	58.510.000
			0	0	0	0		0	0	0	0

Totaal	119.013.00	94.820.00	94.495.00	86.978.00	87.530.00	118.517.00	95.385.00	90.514.00	80.211.00	80.644.00
	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Overzicht Taakvelden

Nr	Omschrijving	Lasten	Geraamd e Lasten	Meerjaren				Baten	Geraamd e Baten	Meerjaren			
		Jr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr.20 28	Begr. 2029	Begr. 2030	Jr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr.202 8	Begr. 2029	Begr. 2030
TV	Taakveld omschrijving												
0.10	Mutaties reserves	1.572.000	21.475.000	657.000	742.000	815.000	900.000	-978.000	-3.732.000	-3.791.000	-1.896.000	-1.081.000	-1.451.000
0.1	Bestuur	2.103.000	1.773.000	1.806.000	1.791.000	1.791.000	1.791.000	0	0	0	0	0	0
0.2	Burgerzaken	1.016.000	1.030.000	1.075.000	1.047.000	1.053.000	989.000	-516.000	-494.000	-496.000	-476.000	-346.000	-276.000
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	384.000	224.000	220.000	161.000	171.000	171.000	-445.000	-904.000	-386.000	-384.000	-384.000	-384.000
0.4	Overhead	10.421.000	13.782.000	14.567.000	14.427.000	14.516.000	14.429.000	-21.000	-93.000	-93.000	-93.000	-93.000	-93.000
0.5	Treasury	288.000	398.000	270.000	338.000	264.000	471.000	-638.000	-518.000	-611.000	-473.000	-255.000	-242.000
0.61	OZB woningen	501.000	359.000	382.000	382.000	382.000	382.000	-3.823.000	-4.265.000	-4.409.000	-4.455.000	-4.490.000	-4.525.000
0.62	OZB niet-woningen	0	0	0	0	0	0	-4.557.000	-5.179.000	-5.392.000	-5.155.000	-5.220.000	-5.258.000
0.64	Belastingen overig	0	0	0	0	0	0	-15.000	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	0	0	0	0	0	0	-49.744.000	-48.853.000	-50.296.000	-48.229.000	-46.944.000	-47.246.000
0.8	Overige baten en lasten	267.000	120.000	88.000	88.000	-1.014.000	-1.038.000	-202.000	-1.646.000	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Nr	Omschrijving	Lasten	Geraamd e	Meerjaren				Baten	Geraamd e Baten	Meerjaren			
		Lasten	Lasten										
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.850.00 0	1.842.00 0	1.930.00 0	1.937.00 0	1.946.00 0	1.945.00 0	-28.000	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000
1.2	Openbare orde en veiligheid	904.000	850.000	890.000	890.000	890.000	890.000	-12.000	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
2.1	Verkeer en vervoer	3.926.00 0	7.805.00 0	4.255.00 0	4.650.00 0	5.230.00 0	5.503.00 0	-553.000	-4.735.00 0	-369.000	-369.000	-369.000	-369.000
2.2	Parkeren	3.000	5.000	5.000	6.000	6.000	6.000	0	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
2.3	Recreatieve havens	14.000	14.000	14.000	14.000	15.000	15.000	-17.000	-18.000	-18.000	-18.000	-19.000	-19.000
2.4	Economische havens en waterwegen	260.000	572.000	260.000	265.000	275.000	274.000	-60.000	-80.000	-87.000	-88.000	-89.000	-90.000
3.1	Economische ontwikkeling	388.000	507.000	538.000	498.000	488.000	458.000	-72.000	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	48.000	58.000	62.000	62.000	62.000	62.000	-7.000	-8.000	-8.000	-8.000	-8.000	-8.000
3.4	Economische promotie	310.000	272.000	275.000	280.000	280.000	280.000	-61.000	-89.000	-179.000	-197.000	-196.000	-196.000
4.1	Openbaar basisonderwijs	31.000	32.000	33.000	33.000	33.000	33.000	0	0	0	0	0	0
4.2	Onderwijshuisvesting	1.183.00 0	1.282.00 0	1.373.00 0	1.467.00 0	1.717.00 0	2.232.00 0	-116.000	-173.000	-173.000	-173.000	-173.000	-173.000
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.547.00 0	1.639.00 0	1.704.00 0	1.704.00 0	1.704.00 0	1.704.00 0	-503.000	-664.000	-668.000	-668.000	-668.000	-668.000
5.1	Sportbeleid en activering	527.000	828.000	502.000	506.000	511.000	210.000	-57.000	-685.000	-233.000	-233.000	-233.000	0
5.2	Sportaccommodaties	2.152.00 0	2.065.00 0	1.953.00 0	2.075.00 0	2.220.00 0	2.233.00 0	-528.000	-361.000	-365.000	-368.000	-371.000	-371.000
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	373.000	365.000	366.000	366.000	365.000	365.000	-63.000	-63.000	-63.000	-63.000	-45.000	-45.000
5.4	Musea	34.000	34.000	34.000	34.000	35.000	35.000	-13.000	-12.000	-12.000	-12.000	-12.000	-12.000
5.5	Cultureel erfgoed	276.000	246.000	278.000	259.000	266.000	266.000	-61.000	-61.000	-85.000	-85.000	-85.000	-85.000
5.6	Media	788.000	728.000	648.000	648.000	649.000	649.000	-22.000	0	0	0	0	0
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.374.00 0	4.144.00 0	4.419.00 0	4.491.00 0	4.351.00 0	4.392.00 0	-61.000	-21.053.00 00	-969.000	-969.000	-969.000	-969.000
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	5.984.00 0	6.309.00 0	5.949.00 0	5.607.00 0	3.240.00 0	3.240.00 0	-5.272.00 00	-4.146.00 0	-4.521.00 00	-3.974.00 00	-528.000	-528.000
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	18.000	88.000	13.000	13.000	13.000	13.000	0	0	0	0	0	0
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	1.854.00 0	2.386.00 0	2.003.00 0	1.989.00 0	1.893.00 0	1.893.00 0	0	0	0	0	0	0
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal *	0	0	0	0	0	0	-20.000	0	0	0	0	0
6.3	Inkomensregelingen	8.852.00 0	9.139.00 0	9.207.00 0	9.186.00 0	9.186.00 0	9.186.00 0	-6.971.00 00	-6.968.00 0	-6.968.00 00	-6.968.00 00	-6.968.00 00	-6.968.00 00
6.4	WSW en beschut werk	2.591.00 0	2.545.00 0	2.392.00 0	2.167.00 0	2.094.00 0	2.011.00 0	0	0	0	0	0	0
6.5	Arbeidsparticipatie	824.000	979.000	923.000	903.000	978.000	1.008.00 0	-1.000	0	0	0	0	0
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	1.148.00 0	1.228.00 0	1.302.00 0	1.302.00 0	1.302.00 0	1.302.00 0	-10.000	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000
6.71	Huishoudelijke hulp (WMO)	0	3.365.00 0	3.085.00 0	3.085.00 0	3.085.00 0	3.085.00 0	0	0	0	0	0	0
6.71	Begeleiding (WMO)	0	2.220.00 0	2.220.00 0	2.220.00 0	2.220.00 0	2.220.00 0	0	0	0	0	0	0
6.75	Jeugdhulp 1 ambulant lokaal	101.000	95.000	94.000	94.000	88.000	88.000	0	0	0	0	0	0

Nr	Omschrijving	Lasten	Geraamd	Meerjaren				Baten	Geraamd	Meerjaren			
		Lasten	e Lasten					e Baten	e Baten				
6.75	Jeugdhulp	3.736.00	3.954.00	3.946.00	3.956.00	3.716.00	3.716.00	-71.000	0	0	0	0	0
2	ambulant regionaal	0	0	0	0	0	0						
6.75	Jeugdhulp	906.000	1.003.00	982.000	986.000	913.000	913.000	0	0	0	0	0	0
3	ambulant landelijk		0										
6.76	Jeugdhulp met	1.984.00	2.723.00	2.759.00	2.751.00	2.622.00	2.622.00	-74.000	0	0	0	0	0
2	verblijf regionaal	0	0	0	0	0	0						
6.76	Jeugdhulp met	1.390.00	1.275.00	1.418.00	1.418.00	1.418.00	1.418.00	0	0	0	0	0	0
3	verblijf landelijk	0	0	0	0	0	0						
6.79	PGB WMO	5.223.00	111.000	111.000	-12.000	-12.000	-12.000	-90.000	-98.000	-98.000	-98.000	-98.000	-98.000
1		0											
6.79	PGB Jeugd	127.000	110.000	110.000	110.000	110.000	110.000	0	0	0	0	0	0
2													
6.81	Beschermd wonen	0	0	0	0	0	0	0	-403.000	-403.000	-403.000	-403.000	-403.000
1	(WMO)												
6.81	Maatschappelijke-	117.000	174.000	130.000	130.000	130.000	130.000	-714.000	0	0	0	0	0
2	en vrouwenopvang (WMO)												
6.82	Jeugdbescherming	449.000	608.000	670.000	670.000	670.000	670.000	0	0	0	0	0	0
1													
6.82	Jeugdreclassering	80.000	80.000	88.000	88.000	88.000	88.000	0	0	0	0	0	0
2													
6.91	Coördinatie en beleid WMO	736.000	656.000	675.000	675.000	675.000	675.000	0	0	0	0	0	0
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	98.000	99.000	102.000	102.000	102.000	102.000	0	0	0	0	0	0
7.1	Volksgezondheid	1.248.00	1.764.00	1.376.00	1.376.00	1.376.00	1.376.00	-49.000	-91.000	0	0	0	0
		0	0	0	0	0	0						
7.2	Riolering	2.202.00	2.436.00	2.681.00	2.673.00	2.752.00	2.741.00	-2.749.0	-3.015.00	-3.253.0	-3.272.0	-3.363.0	-3.363.0
		0	0	0	0	0	0	00	0	00	00	00	00
7.3	Afval	2.893.00	2.980.00	2.969.00	3.043.00	3.150.00	3.172.00	-3.470.0	-3.240.00	-3.611.0	-3.698.0	-3.815.0	-3.841.0
		0	0	0	0	0	0	00	0	00	00	00	00
7.4	Milieubeheer	2.329.00	3.337.00	2.646.00	2.596.00	2.596.00	2.573.00	-1.139.0	-470.000	-310.000	-310.000	-310.000	-287.000
		0	0	0	0	0	0	00					
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	120.000	120.000	148.000	88.000	89.000	81.000	-66.000	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
8.1	Ruimte en leefomgeving	1.301.00	929.000	915.000	905.000	905.000	905.000	-161.000	-182.000	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000
		0											
8.2	Grondexploitatie (niet- bedrijventerreinen)	65.000	4.925.00	6.358.00	6.225.00	1.535.00	1.537.00	-65.000	-4.935.00	-6.350.0	-6.210.0	-1.509.0	-1.509.0
			0	0	0	0	0		0	00	00	00	00
8.3	Wonen en bouwen	1.231.00	928.000	947.000	994.000	1.024.00	1.022.00	-1.486.0	-1.165.00	-1.015.0	-1.015.0	-1.015.0	-1.015.0
		0				0	0	00	0	00	00	00	00
Totaal Saldo's		82.145.0	119.013.000	94.820.000	94.495.000	86.978.000	87.530.000	-85.583.000	-118.517.000	-95.385.000	-90.514.000	-80.211.000	-80.644.000

EMU-saldo

De Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof) is een wet die Europese en nationale normen voor houdbare overheidsfinanciën wettelijk vastlegt, met als doel de hoogte van de overheidsschuld en het begrotingstekort (EMU-saldo) te beperken. Het EMU-saldo (Economische en Monetaire Unie) is een in Europees verband gehanteerd en gedefinieerd macro-economisch begrip en kan worden gedefinieerd als het verschil tussen de inkomsten en uitgaven van de collectieve sector. Onder de collectieve sector vallen de centrale, provinciale en lokale overheden, de waterschappen en instellingen voor sociale zekerheid.

Met het EMU-saldo wil het Rijk de begroting (en de jaarrekening) van gemeenten monitoren om te kunnen voldoen aan afspraken die gemaakt zijn binnen de Economische en Monetaire Unie. Naast alle reguliere inkomsten en uitgaven zitten hierbij ook inkomsten en uitgaven met een kapitaalkarakter zoals aan- en verkopen van grond, investeringen en investeringsbijdragen. Een tekort in het EMU-saldo kan bijvoorbeeld worden veroorzaakt wanneer de investeringen de afschrijvingen overtreffen of wanneer de aankopen van grond de verkopen overtreffen.

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording wordt hieronder een berekening opgenomen van het EMU-saldo van de gemeente over het lopende begrotingsjaar en de drie daarop volgende begrotingsjaren.

(Bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
1. Exploitatie saldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	17.246	-2.569	-5.136	-7.033
2. Mutatie (im)materiële vaste activa (-/-)	2.964	20.100	30.900	5.000
3. Mutatie voorzieningen (+/+)	-600	100	-400	600
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie) (-/-)	3.300	-3.400	-3.300	1.500
5. Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa (-/-)	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo	10.382	-19.169	-33.136	-12.933

Zoals uit bovenstaande berekening blijkt wordt voor de komende jaren een tekort op het EMU-saldo verwacht, wat met name te verklaren is door toekomstige investeringen.

Investeringsplan 2027-2030

	Investeringsplan 2027-2030	Startjaar Investing	Investerings- budget	Afschr. termijn	Kapitaal lasten	Kapitaal lasten	Kapitaal lasten	Kapitaal lasten
					2027	2028	2029	2030
	Opgave 1, Leefbaarheid							
P1	Investeringsplan t.b.v. Wegen - Groen							
P1	Landonk	2027	234.070	40	0	0	9.948	9.846
P1	Dombosch II -Weegbree	2027	880.900	40	0	0	37.438	37.053
P1	Fietspad Gouveneurslaan	2028	540.313	40	0	0	22.963	22.727
P1	Hooipolder oost, Fase 1: Benraatshoef - Wegen en groen	2028	1.144.000	40	0	0	0	48.620

P1	Hooipolder oost, Fase 2: Rijvoortshoef - Wegen en groen	2028	1.193.300	40	0	0	0	0
P1	Hooipolder oost, Fase 3: Hertoghoef - Wegen en groen	2028	2.937.500	40	0	0	0	0
P1	Dombosch II -Ottergeerde	2028	934.833	40	0	0	0	39.730
P1	Dombosch II -Krabbescheer	2029	412.298	40	0	0	0	0
P1	Dombosch II - Oeverkruid	2029	435.204	40	0	0	0	0
P1	Programma Ravelijn - Ravelijn 2	2030	681.500	40	0	0	0	0
P1	Programma Ravelijn - Ravelijn 3	2030	315.500	40	0	0	0	0
P1	Programma Ravelijn - Noorderbos/Schansweg	2031	766.900	40	0	0	0	0
P1	Programma Ravelijn - Fort Nassau + restant Ravelijn 1	2032	530.800	40	0	0	0	0
P1	Investerings t.b.v. Verkeer							
P1	Black Spots - kruising Stationsweg/Plantsoen icm Bergse Brug	2030	1.000.000	40	0	0	0	42.500
P1	Black Spots - Maasdijk/Collegeweg	2031	1.000.000	40	0	0	0	0
P1	Investerings t.b.v. Infrastructurele kunstwerken							
P1	Verlengen steiger Timmersteekade	2027	100.000	25	0	5.000	5.680	5.610
P1	KW 7.02 Geluidsscherm Rijvoortshoef	2030	62.700	40	0	0	0	0
P1	Investerings t.b.v. tractie wegen, straten en pleinen							
P1	27 Aanschaf sneeuwschuif	2027	20.000	10	0	2.200	2.315	2.280
P1	27 Sneeuwpluig SNK27 flexpress 1	2027	20.000	10	0	2.200	2.315	2.280
P1	Opzet strooier vrachtwagen	2027	50.000	10	0	5.500	5.788	5.700
P1	Veegwagen	2027	275.000	10	0	30.250	31.831	31.350
P1	Renault zoë (nx-572-k)	2028	55.000	10	0	0	6.463	6.366
P1	Trilo	2028	60.000	10	0	0	7.050	6.945
P1	Calamiteitenauto (vh caddy vdm-26-z)	2028	55.000	10	0	0	6.463	6.366
P1	Renault master (vfb-43-z)	2028	120.000	10	0	0	14.100	13.890
P1	Renault master (vfb-43-z)	2028	130.000	10	0	0	15.275	15.048
P1	27 Mercedes bus v-723-tl	2029	125.000	10	0	0	0	14.688
P1	27 Mercedes bus v-713-tf	2029	125.000	10	0	0	0	14.688
P1	Zoutmenginstallatie	2029	45.000	10	0	0	0	5.288
P1	Tractor	2030	80.000	10	0	0	0	0
P1	Iseki ruwterrein maaier	2030	20.000	10	0	0	0	0
P1	Aanbouwdelen tractor	2030	50.000	10	0	0	0	0
P1	Investerings t.b.v. openbare verlichting							
P1	OV: armaturen 2027	2027	60.000	25	0	3.000	3.408	3.366
P1	OV: lichtmasten 2027	2027	70.000	50	0	2.100	2.601	2.576
P1	OV: armaturen 2028	2028	60.000	25	0	0	3.450	3.408
P1	OV: lichtmasten 2028	2028	70.000	50	0	0	2.625	2.601

P1	OV: armaturen 2029	2029	60.000	25	0	0	0	3.450
P1	OV: lichtmasten 2029	2029	70.000	50	0	0	0	2.625
P1	OV: armaturen 2030	2030	60.000	25	0	0	0	0
P1	OV: lichtmasten 2030	2030	70.000	50	0	0	0	0
P1	Investerings volgens Programma Stedelijk Water 2024 - 2033							
P1	t Lint - Kerklaan Riool	2027	158.186	60	0	4.218	5.359	5.312
P1	t Lint - Schansstraat Riool	2027	193.584	60	0	5.162	6.558	6.501
P1	t Lint - Heemraadsingel Riool	2027	641.593	60	0	17.109	21.734	21.547
P1	t Lint - Luiten Ambachtstraat Riool	2027	506.637	60	0	13.510	17.162	17.015
P1	Investerings n.a.v. Rioolinspecties	2027	400.000	60	0	10.667	13.550	13.433
P1	Gemalen E/M	2027	192.902	15	0	14.789	16.011	15.786
P1	Hoopolder oost, Fase 1: Benraatshoef - riol	2028	1.281.900	60	0	0	0	43.798
P1	Hoopolder oost, Fase 2: Rijvoortshoef - riol	2028	1.337.500	60	0	0	0	0
P1	Hoopolder oost, Fase 3: Hertoghoef - riol	2028	3.312.500	60	0	0	0	0
P1	Investerings n.a.v. Rioolinspecties	2028	400.000	60	0	0	13.667	13.550
P1	Gemalen E/M	2028	334.783	15	0	0	28.178	27.787
P1	Investerings n.a.v. Rioolinspecties	2029	400.000	60	0	0	0	13.667
P1	Gemalen E/M	2029	144.637	15	0	0	0	12.174
P1	Programma Ravelijn - Ravelijn 2 Riool	2030	849.600	60	0	0	0	0
P1	Programma Ravelijn - Ravelijn 3 Riool	2030	396.200	60	0	0	0	0
P1	Investerings n.a.v. Rioolinspecties	2030	400.000	60	0	0	0	0
P1	Gemalen E/M	2030	144.637	15	0	0	0	0
P1	Programma Ravelijn - Noorderbos/Schansweg Riool	2031	963.200	60	0	0	0	0
P1	Programma Ravelijn - Fort Nassau + restant Ravelijn 1 Riool	2032	516.615	60	0	0	0	0
P1	t.l.v. tarieven riolering (Afschrijving + Rente) Dekking "Riool"	-	-	-	0	-65.456	-122.218	-190.570
P1	Investerings t.b.v. Afval							
P1	inzamelvoertuig ondergrondse containers	2027	500.000	10	0	0	58.750	57.875
P1	t.l.v. tarieven Afval (Afschrijving + Rente) Dekking "Afval"	-	-	-	0	0	-58.750	-57.875
P1	Investerings t.b.v. Groen							
P1	Renoveren plantsoenen	2027	215.000	15	0	16.483	17.845	17.594
P1	Vervangen bomen	2027	400.000	20	0	24.000	26.650	26.300
P1	Renoveren plantsoenen	2028	215.000	15	0	0	18.096	17.845
P1	Vervangen bomen	2028	400.000	20	0	0	27.000	26.650
P1	Renoveren plantsoenen	2029	215.000	15	0	0	0	18.096
P1	Vervangen bomen	2029	400.000	20	0	0	0	27.000
P1	Renoveren plantsoenen	2030	215.000	15	0	0	0	0
P1	Vervangen bomen	2030	400.000	20	0	0	0	0

	Opgave 2, Mens en Zorg							
P2	Investerings Onderwijs / Sport							
P2	Gymzaal Hoge Waai R.donk Bouw incl. 1e inrichting	2027	2.366.769	40	0	0	100.588	99.552
P2	Scholen-Eiland (De Ruif, De Schoof en De Radonkel incl. Gymzaal)	2028	11.143.769	40	0	0	0	473.610
P2	RFC (veld 8) Natuurgras (wedstrijd) - Renovatie	2027	192.930	25	0	9.647	10.958	10.823
P2	HMC handbal (asfalt) - Renovatie	2028	331.540	25	0	0	19.064	18.831
P2	RFC (veld 9) Natuurgras (training) - Renovatie	2028	111.147	25	0	0	6.391	6.313
P2	RFC (veld 10) Natuurgras (training) - Renovatie	2028	144.220	25	0	0	8.293	8.192
P2	Right-OH Algemene inrichting - Toplaag	2028	71.148	12	0	0	7.174	7.070
P2	F.C. Right-Oh (veld 19) Kunstgras (SBR-infill) - Toplaag	2028	230.244	12	0	0	23.216	22.880
P2	V.V. Raamsdonk (veld 16) Kunstgras (SBR-infill) - Toplaag	2028	249.527	12	0	0	25.161	24.797
P2	V.V. Raamsdonk (veld 16b) Natuurgras (training) - Renovatie	2029	83.846	25	0	0	0	4.821
P2	V.V. Raamsdonk (veld 15) Natuurgras (wedstrijd) - Toplaag	2029	189.977	12	0	0	0	19.156
P2	RFC (veld 5) Natuurgras (hybride) - Renovatie	2030	636.632	25	0	0	0	0
P2	Dekking uit reserve "Ihp"	-	-	-	0	0	-100.588	-573.162
	Opgave 3, Dienstverlening							
P3	Mobile devices 2027	2027	44.784	4	0	11.644	11.784	11.588
P3	Hybride werken, Kadernota 2024 - 27	2027	44.784	5	0	9.405	9.584	9.427
P3	Werkplek hardware en/of software 2027	2027	54.737	5	0	11.495	11.714	11.522
P3	I&A plan investeringen 27	2027	54.737	5	0	11.495	11.714	11.522
P3	Gemeentehuis: kantine / multifunctionele ruimte - NIEUW	2027	1.040.000	40	0	0	44.200	43.745
P3	Mobile devices 2028	2028	44.784	4	0	0	11.980	11.784
P3	Hybride werken, Kadernota 2028	2028	44.784	5	0	0	9.741	9.584
P3	Werkplek hardware en/of software 2028	2028	54.737	5	0	0	11.905	11.714
P3	I&A plan investeringen 28	2028	54.737	5	0	0	11.905	11.714
P3	Mobile devices 2029	2029	44.784	4	0	0	0	11.980
P3	Hybride werken, Kadernota 2029	2029	44.784	5	0	0	0	9.741
P3	Werkplek hardware en/of software 2029	2029	54.737	5	0	0	0	11.905
P3	I&A plan investeringen 29	2029	54.737	5	0	0	0	11.905
P3	Hybride werken, Kadernota 2030	2030	44.784	5	0	0	0	0
P3	Mobile devices 2030	2030	44.784	4	0	0	0	0
P3	Werkplek hardware en/of software 2030	2030	54.737	5	0	0	0	0

P3	I&A plan investeringen 30	2030	54.737	5	0	0	0	0
P3	Ipads nieuwe raad KN 2030, iedere 4 jaar	2030	33.280	4	0	0	0	0
	Totaal inclusief dekking		48.075.495		0	144.418	504.086	783.499
	Powerport							
PP	Het verleggen van de Amerweg en afwaarderen van de huidige weg	nbn	nbn					
PP	Ontwikkelen van een natuurpark in de Slikpolder	nbn	nbn					
PP	Groen-Blauwe zones in en rondom de kern Geertruidenberg en Donge-oever	nbn	nbn					
PP	Aanleggen van een groen-blauwe natuurbuffer tussen het Amergebied en de kern Geertruidenberg	nbn	nbn					
PP	Het isoleren van woningen in Geertruidenberg-West bij geluidsoverlast	nbn	nbn					
PP	Verbeteren van de Markt in Geertruidenberg	nbn	nbn					
PP	Ontwikkelen van het Spoorpark	nbn	nbn					
PP	Groen toevoegen in de kern Geertruidenberg	nbn	nbn					

Overzicht Reserves en voorzieningen

Overzicht reserves en voorzieningen

De bedragen in onderstaande tabel zijn afgerond op een veelvoud van € 1.000. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen ontstaan.

Meerjarige staat van de reserves

Nr.	Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2027	Storting	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2027	Boekwaarde 1-1-2028	Storting	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2028
101	Vrije algemene reserve	14.691.000	835.000	3.873.000	11.653.000	11.653.000	0	1.163.000	10.490.000
102	Algemene weerstandsreserve	2.794.000	0	0	2.794.000	2.794.000	0	0	2.794.000
105	Reserve sporthal Dongemond	293.000	35.000	0	328.000	328.000	35.000	0	363.000
110	Reserve saldo jaarrekening	0	0	0	0	0	0	0	0
220	Reserve afschrijving restauratie fort Lunet	132.000	0	17.000	116.000	116.000	0	17.000	99.000
221	Reserve afschrijving bouwkundige kosten Mafeking	90.000	0	6.000	84.000	84.000	0	6.000	78.000
224	Reserve monumenten	18.000	0	0	18.000	18.000	0	0	18.000
225	Reserve beeldende kunst	17.000	12.000	0	28.000	28.000	12.000	0	40.000
235	Reserve bouw gemeentehuis 1994	352.000	0	50.000	301.000	301.000	0	50.000	251.000
252	Reserve I&A	0	0	0	0	0	0	0	0
263	Reserve Centrum Raamsdonk	54.000	0	0	54.000	54.000	0	0	54.000
264	Reserve OMC Raamsdonk	438.000	0	13.000	425.000	425.000	0	13.000	413.000
268	Reserve grondexploitatie	316.000	0	0	316.000	316.000	0	0	316.000
270	Reserve bomenfonds	223.000	5.000	0	228.000	228.000	5.000	0	233.000

271	Reserve IHP (Integraal HuisvestingsPlan)	1.591.000	605.000	215.000	1.981.000	1.981.000	690.000	248.000	2.423.000
275	Reserve Klimaatmiddelen	42.000	0	0	42.000	42.000	0	0	42.000
279	Reserve Powerport	20.300.000	0	0	20.300.000	20.300.000	0	0	20.300.000
280	Reserve Natuurontwikkeling rbs 21-4-22 A27	318.000	0	0	318.000	318.000	0	0	318.000
281	Reserve Externe groencompensatie (GreX)	350.000	0	0	350.000	350.000	0	0	350.000
285	Reserve Ontheemden	3.403.000	0	325.000	3.078.000	3.078.000	0	275.000	2.803.000
290	Reserve duurzaamheid	190.000	0	0	190.000	190.000	0	0	190.000
310	Reserve afschrijving herstel vestingwallen	328.000	0	8.000	320.000	320.000	0	8.000	312.000
320	Reserve afschrijving inv. mij. nut in openbare ruimte	2.349.000	0	81.000	2.268.000	2.268.000	0	77.000	2.190.000
326	Reserve afschrijving Huisvesting Mafeking Bergse Battery	1.550.000	0	39.000	1.511.000	1.511.000	0	39.000	1.473.000
327	Reserve afschrijving Wegen	0	0	0	0	0	0	0	0
328	Reserve SPUK Realisatie Stimulans wonen	49.000	0	0	49.000	49.000	0	0	49.000
329	Reserve Baggeren Donge oevers	463.000	0	0	463.000	463.000	0	0	463.000
	Totaal	50.351.000	1.492.000	4.627.000	47.215.000	47.215.000	742.000	1.890.000	46.062.000
Nr.	Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2029	Storting	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2029	Boekwaarde 1-1-2030	Storting	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2030
101	Vrije algemene reserve	10.490.000	0	300.000	10.190.000	10.190.000	0	200.000	9.991.000
102	Algemene weerstandsreserve	2.794.000	0	0	2.794.000	2.794.000	0	0	2.794.000
105	Reserve sporthal Dongemond	363.000	35.000	0	398.000	398.000	35.000	0	433.000
110	Reserve saldo jaarrekening	0	0	0	0	0	0	0	0
220	Reserve afschrijving restauratie fort Lunet	99.000	0	17.000	83.000	83.000	0	17.000	66.000
221	Reserve afschrijving bouwkundige kosten Mafeking	78.000	0	6.000	72.000	72.000	0	6.000	66.000
224	Reserve monumenten	18.000	0	0	18.000	18.000	0	0	18.000
225	Reserve beeldende kunst	40.000	0	0	40.000	40.000	0	0	40.000
235	Reserve bouw gemeentehuis 1994	251.000	0	50.000	201.000	201.000	0	50.000	151.000
252	Reserve I&A	0	0	0	0	0	0	0	0
263	Reserve Centrum Raamsdonk	54.000	0	0	54.000	54.000	0	0	54.000
264	Reserve OMC Raamsdonk	413.000	0	13.000	400.000	400.000	0	13.000	388.000
268	Reserve grondexploitatie	316.000	0	0	316.000	316.000	0	0	316.000
270	Reserve bomenfonds	233.000	5.000	0	238.000	238.000	5.000	0	243.000
271	Reserve IHP (Integraal HuisvestingsPlan)	2.423.000	775.000	397.000	2.802.000	2.802.000	775.000	781.000	2.795.000
275	Reserve Klimaatmiddelen	42.000	0	0	42.000	42.000	0	0	42.000
279	Reserve Powerport	20.300.000	0	0	20.300.000	20.300.000	0	0	20.300.000
280	Reserve Natuurontwikkeling rbs 21-4-22 A27	318.000	0	0	318.000	318.000	0	0	318.000
281	Reserve Externe groencompensatie (GreX)	350.000	0	0	350.000	350.000	0	0	350.000
285	Reserve Ontheemden	2.803.000	0	175.000	2.628.000	2.628.000	0	175.000	2.453.000
290	Reserve duurzaamheid	190.000	0	0	190.000	190.000	0	0	190.000
310	Reserve afschrijving herstel vestingwallen	312.000	0	8.000	303.000	303.000	0	8.000	295.000
320	Reserve afschrijving inv. mij. nut in openbare ruimte	2.190.000	0	77.000	2.113.000	2.113.000	0	77.000	2.035.000
326	Reserve afschrijving Huisvesting Mafeking Bergse Battery	1.473.000	0	39.000	1.434.000	1.434.000	0	39.000	1.395.000
327	Reserve afschrijving Wegen	0	0	0	0	0	0	0	0

328	Reserve SPUK Realisatie Stimulans wonen	49.000	0	0	49.000	49.000	0	0	49.000
329	Reserve Baggeren Donge oevers	463.000	0	0	463.000	463.000	0	0	463.000
	Totaal	46.062.000	815.000	1.082.000	45.796.000	45.796.000	815.000	1.366.000	45.245.000

- Maatregelen kunnen in de jaarrekening opgenomen worden, maar ook in de meerjarenbegroting van het volgende jaar.

Nr.	Omschrijving	Saldo 1-1-2027	Storting	Onttrekking	Vermindering	Saldo 31-12-2027	Saldo 1-1-2028	Storting	Onttrekking	Vermindering	Saldo 31-12-2028
501	Voorziening geprogrammeerd onderhoud wegen	2.286.000	295.000	0	226.000	2.355.000	2.355.000	295.000	0	840.000	1.809.000
506	Voorziening spaarverlof	209.000	0	0	0	209.000	209.000	0	0	0	209.000
508	Voorziening infrastructurele werken	465.000	80.000	0	51.000	494.000	494.000	80.000	0	166.000	408.000
509	Voorziening onderhoud gem. eigendommen	2.545.000	534.000	0	471.000	2.608.000	2.608.000	534.000	0	457.000	2.686.000
510	Voorziening personele verplichtingen	262.000	195.000	0	0	457.000	457.000	195.000	0	0	652.000
520	Voorz pensioenverplichtingen wethouders (APPA)	2.204.000	89.000	0	10.000	2.283.000	2.283.000	89.000	0	10.000	2.362.000
521	Voorziening wachtgeldverplichtingen wethouders	351.000	0	0	0	351.000	351.000	0	0	0	351.000
533	Voorziening baggeren	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
536	Voorziening spaarrekening Oome	1.000	0	0	0	1.000	1.000	0	0	0	1.000
537	Voorziening steunfonds v medische en zorgvoorz.	12.000	0	0	0	12.000	12.000	0	0	0	12.000
544	Voorziening riolering	6.075.000	79.000	142.000	-479.000	6.490.000	6.490.000	79.000	253.000	-301.000	6.618.000
545	Voorziening afvalstoffenheffing	257.000	0	-35.000	-252.000	544.000	544.000	0	-32.000	-169.000	744.000
	Totaal	14.667.000	1.272.000	107.000	27.000	15.804.000	15.804.000	1.272.000	221.000	1.003.000	15.852.000
Nr.	Omschrijving	Saldo 1-1-2029	Storting	Onttrekking	Vermindering	Saldo 31-12-2029	Saldo 1-1-2030	Storting	Onttrekking	Vermindering	Saldo 31-12-2030
501	Voorziening geprogrammeerd onderhoud wegen	1.809.000	295.000	0	255.000	1.849.000	1.849.000	295.000	0	255.000	1.889.000
506	Voorziening spaarverlof	209.000	0	0	0	209.000	209.000	0	0	0	209.000
508	Voorziening infrastructurele werken	408.000	80.000	0	58.000	430.000	430.000	80.000	0	58.000	452.000
509	Voorziening onderhoud gem. eigendommen	2.686.000	534.000	0	310.000	2.910.000	2.910.000	534.000	0	310.000	3.135.000
510	Voorziening personele verplichtingen	652.000	195.000	0	0	847.000	847.000	195.000	0	0	1.042.000

520	Voorz pensioenverplichtin gen wethouders (APPA)	2.362.00 0	89.000	0	10.000	2.441.000	2.441.00 0	89.000	0	10.000	2.520.000
521	Voorziening wachtgeldverplichti ngen wethouders	351.000	0	0	0	351.000	351.000	0	0	0	351.000
533	Voorziening baggeren	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
536	Voorziening spaarrekening Oome	1.000	0	0	0	1.000	1.000	0	0	0	1.000
537	Voorziening steunfonds v medische en zorgvoorz.	12.000	0	0	0	12.000	12.000	0	0	0	12.000
544	Voorziening riolering	6.618.00 0	79.000	253.000	-136.000	6.580.000	6.580.00 0	79.000	253.000	-45.000	6.452.000
545	Voorziening afvalstoffenheffing	744.000	0	-26.000	-58.000	828.000	828.000	0	-26.000	-32.000	886.000
	Totaal	15.852.0 00	1.272.0 00	227.000	439.000	16.458.000	16.458.0 00	1.272.000	227.000	556.000	16.949.000

Toelichting op reserves en voorzieningen

Toelichting op reserves

Eigen vermogen

In de financiële verordening is vastgelegd dat er terughoudend wordt omgegaan met het vormen van reserves en voorzieningen. Deze worden alleen ingesteld als ze leiden tot het beter realiseren van beleidsdoelen dan via een reguliere begrotingspost; instellen kan alleen door middel van een raadsbesluit.

Reserves zijn vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vrij te besteden zijn. Reserves vallen uiteen in algemene reserves en bestemmingsreserves. De reserves hebben verschillende functies waaronder een bufferfunctie voor het opvangen van onverwachte tegenvallers en risico's (weerstandscapaciteit), een bestedingsfunctie voor het reserveren van middelen voor specifieke doelen of een specifieke activiteit en een egalisatiefunctie voor het egaliseren van tarieven over meerdere jaren. Ook kunnen jaarlijks terugkerende en (sterk) fluctuerende lasten met een reserve daarbij worden verrekend. Daarnaast kennen de reserves een financierings- en dekkingsfunctie zoals o.a. dekking van kapitaallasten van investeringen.

101 Vrije algemene reserve

De "vrije algemene reserve" is het deel van de algemene reserve van een gemeente dat niet nodig is voor het opvangen van risico's en daardoor vrij inzetbaar is voor nieuwe beleidsinitiatieven, zoals het financieren van beleid, de implementatie daarvan en de bedrijfsvoering, nadat hiervoor een raadsbesluit is genomen. Het risicodeel van de algemene reserve dient juist als buffer voor financiële tegenvallers en mag dus niet zomaar voor andere doelen worden gebruikt, het weerstandsreserve deel.

102 Algemene weerstandsreserve

Het gaat hier om algemeen weerstandsvermogen als buffer voor rekeningtekorten. Op basis van de berekende weerstandscapaciteit uit de paragraaf weerstandsvermogen wordt een bedrag verrekend met de vrije algemene reserve. Voor de toelichting wordt verwezen naar deze paragraaf.

Bestemmingsreserves

Artikel 43 lid 2 BBV definieert een bestemmingsreserve als een reserve waar de raad een specifiek bestedingsdoel aan heeft gegeven. De aanwending mag niet anders zijn dan het vastgestelde bestedingsdoel. De raad kan het bestedingsdoel wijzigen.

105 Reserve sporthal Dongemondcollege

De risicoreserve "exploitatietekort sporthal Dongemond" ingesteld ten behoeve van mogelijke exploitatietekorten of mogelijke negatieve vermogenssaldi bij ontbinding van de stichting.

220 Reserve afschrijving Fort Lunet

De reserve wordt gebruikt voor het dekken van de afschrijvingslasten van de restauratiekosten van Fort Lunet na aftrek van de subsidie.

221 Reserve afschrijving Fort Lunet/ Mafeking

De reserve wordt gebruikt voor het dekken van de afschrijvingslasten van de restauratiekosten van Fort Lunet/Mafeking.

224 Reserve Monumenten

Deze reserve wordt ingezet voor het dekken van kosten in het kader van restauratiesubsidies en overige kosten voor monumenten en cultureel erfgoed.

225 Reserve beeldende kunst

Aankopen, opdrachten of andere activiteiten in het kader van de beeldende kunst.

235 Reserve bouw gemeentehuis 1994

Het egaliseren van de kapitaallasten van het gemeentehuis.

263 Reserve Centrum Raamsdonk

Met de actualisaties van de grondexploitaties is besloten deze reserve in te stellen ten behoeve van ontwikkelingen die bijdragen aan de leefbaarheid van het centrum van het dorp Raamsdonk.

264 Reserve OMC (Ontmoetingscentrum Raamsdonk)

Dekking voor de meerjarige bijdrage van de kosten van het OMC.

268 Reserve grondexploitatie

Doel is om een afzonderlijke buffer om onvoorziene risico's (m.n. die samenhangen met conjuncturele ontwikkelingen) met betrekking tot de grondexploitatie op te vangen.

270 Reserve bomenfonds

Met een raadsbesluit is het "Bomenbeleidsplan Niet kappen maar koesteren" vastgesteld en een bomenvoorziening ingesteld. De besteding van de middelen uit de bomenvoorziening komen ten goede aan de kwaliteit en de verduurzaming van zowel het gemeentelijke als particuliere bomenbestand van de gemeente. De voeding geschiedt structureel met € 5.000 ten laste van de exploitatie.

271 Reserve IHP (Integraal Huisvestings Plan)

Dekking voor huidige en toekomstige kapitaallasten van de uitvoering van het IHP.

275 Reserve Klimaatmiddelen

Reservering van de rijks gelden voor uitvoering klimaatmaatregelen.

279 Reserve Powerport

Reservering van de - naar verwachting - eind 2026 te ontvangen Leefbaarheidsmiddelen.

280 Reserve Natuurontwikkeling

Reserve ingesteld in het kader van de verbreding van de A27, ten behoeve van Natuurontwikkeling.

281 Reserve externe groencompensatie (Grexit)

Reserve bestemd voor de natuurcompensatie als gevolg van de woningbouw in het project Achter de Hoeve.

285 Reserve Ontheemden

Deze reserve is bestemd ter dekking van toekomstige lasten die gelinkt kunnen worden aan de opvang van ontheemden.

290 Reserve Duurzaamheid

Deze reserve is gevormd om duurzaamheidsmaatregelen te dekken.

310 Reserve herstel vestingwallen

Voor het herstel van de vestingwallen is een reserve ingesteld. Stapsgewijs wordt gespaard voor de herstelwerkzaamheden. Dit herstel levert een positieve bijdrage aan de uitstraling van de historische kern van Geertruidenberg.

320 Reserve afschrijving investeringen maatschappelijk nut in de openbare ruimte

Deze reserve is ingesteld om te voldoen aan de regels van het (nieuwe) BBV 2017 en onze financiële verordening waarin is bepaald dat ook op investeringen met maatschappelijk nut moet worden afgeschreven. De reserve is gevoed door overheveling vanuit een aantal reserves die dienden als eenmalige dekking van de investering. De reserve wordt nu belast voor de structurele afschrijvingen nadat de investering is afgerond. De looptijd bedraagt 40 jaar.

326 Reserve afschrijving Huisvesting Mafeking / Bergse Battery

Reserve bestemd voor dekking van de jaarlijkse afschrijvingen voor de nieuwe huisvesting van Mafeking en de Bergse Battery.

328 Reserve SPUK Realisatie Stimulans wonen

Reserve voor de over 2025 toegekende SPUK-gelden voor het realiseren van betaalbare woningen (€ 7.000 per woning).

329 Reserve Baggeren Donge Oevers

Reserve van beschikbare middelen voor het baggeren van de Donge Oevers.

Toelichting op voorzieningen

In de financiële verordening is vastgelegd dat er terughoudend wordt omgegaan met het vormen van voorzieningen. Deze worden alleen ingesteld als ze leiden tot het beter realiseren van beleidsdoelen dan via een reguliere begrotingspost; instellen kan alleen door middel van een raadsbesluit. Bij voorzieningen gaat het om (on)zekere verplichtingen die tot schulden en/of lasten kunnen leiden en ter egalisatie van kosten. Voorzieningen worden gerekend tot het vreemd vermogen en er kan alleen over beschikt worden voor het doel waarvoor de voorziening is ingesteld.

In het BBV is bepaald wanneer voorzieningen worden gevormd:

1. Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs in te schatten (bv. garantieverplichtingen);

2. Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten (bv. schadeclaims van derden en risico's die samenhangen met de bedrijfsvoering, zoals reorganisaties);
3. Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren (bv. kosten voor groot onderhoud);
4. Bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven;
5. Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.

De voorzieningen "dubieuze debiteuren algemeen" en "dubieuze debiteuren soza" worden in de balans en toelichting in mindering gebracht op de desbetreffende debiteuren/vorderingen.

501 Voorziening geprogrammeerd onderhoud wegen

Deze voorziening dient ter dekking van de lasten van het geprogrammeerd onderhoud van wegen.

506 Voorziening spaarverlof

De voorziening ter dekking van de kosten van vervanging bij het opnemen van langdurig verlof als gevolg van de mogelijkheid tot verlofsparen door medewerkers.

508 Voorziening Infrastructurele werken

Deze voorziening dient ter dekking van de lasten van het groot geprogrammeerd onderhoud aan kunstwerken.

509 Voorziening onderhoud gemeente-eigendommen

Deze voorziening dient ter dekking van de de lasten van groot geprogrammeerd onderhoud aan gemeentelijke eigendommen.

510 Voorziening personele verplichtingen (gewezen) werknemers

Voor eventuele verplichtingen aan (voormalige) werknemers is een voorziening ingesteld.

520 Voorziening pensioenverplichtingen (gewezen) wethouders

De voorziening is ingesteld voor de dekking pensioenlasten wethouders.

521 Voorziening wachtgeldverplichtingen (gewezen) wethouders

Deze voorziening dient ter dekking van de wachtgeldverplichtingen wethouders.

533 Voorziening Baggeren

Deze voorziening dient ter dekking van geprogrammeerde onderhoudslasten van het baggeren van de waterlopen en vijverpartijen, jachthavens en de rivier De Donge.

536 Voorziening spaarrekening Oome

Deze voorziening dient voor het inzetten van rente ten behoeve van plaatselijke jeugdverenigingen die in behoeftige omstandigheden verkeren.

537 Voorziening steunfonds medische en zorgvoorziening

Deze voorziening dient ter aanwending ten behoeve van inwoners van de gemeente Geertruidenberg die op geen enkele wijze vergoeding kunnen krijgen voor bepaalde medische voorzieningen dan wel zorgvoorzieningen.

544 Voorziening riolering

Deze voorziening dient ter egalisatie van exploitatieoverschotten of tekorten in de riolering.

545 Voorziening afvalstoffenheffing

Deze voorziening dient ter egalisatie van exploitatieoverschotten of tekorten in afvalstoffeninzameling en verwerking.

Incidentele baten en lasten

In de begroting 2027-2030 dient een overzicht opgenomen te worden van de incidentele baten en lasten. Op basis hiervan kan beoordeeld worden of de begroting structureel en reëel sluitend is gedurende de begrotingsperiode. In onderstaande tabel zijn de incidentele baten en lasten opgenomen. Per bedrag wordt vervolgens een korte toelichting gegeven.

Het BBV stelt dat alle baten en lasten in principe structureel van aard zijn. Incidentele baten en lasten zijn tijdelijk, maar hebben wel invloed op het saldo. Het saldo zonder incidentele baten en lasten heet het structureel begrotingssaldo. Dit structureel saldo geeft een beter beeld of een gemeente in staat is haar jaarlijkse lasten met jaarlijkse baten te dekken.

Bij het specificeren van incidentele baten en lasten is het van belang om dit consequent te doen en deze te voorzien van een toelichting. De toelichting mag kort en bondig zijn en moet duidelijk aantonen waarom een bepaalde post incidenteel is. De aard, einddatum en materialiteit zijn hier belangrijk bij.

Afwijkingen Exploitatie > 50.000

Bedragen x € 1000	2027		2028		2029		2030		Toelichting
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	lasten	Baten	lasten	Baten	
Grondexploitatie algemene dienst		110		110		110		110	Verkoop gemeentelijke eigendommen.
Overhead Dienstverlening Integrale Advisering			-50		-100		-100		Betreft verwachte besparing op het project contractmanagement. Project loopt tot en met 2030.
Overhead Directie	400								Betreft Traject Organisatieontwikkeling. Budgetten voor 2026 en 2027.
Verkeerszaken	145		145		145		145		Kosten Projectleider A27. Einde traject in 20230. Deze kosten als inkomsten terug in de Reserves.
Sportbeleid	67		67		67				Betreft uitgaven aan buurtsportcoach en inkomsten hiervoor uit SPUK-regelingen inzake Sport. Per saldo wordt meer uitgegeven dan er aan inkomsten wordt ontvangen. Spuk-regeling heeft een einddatum.
Plantsoenen en parken	135		35						Actualisatie groenbeleid n.a.v. coalitieakkoord.
Powerport Geertruidenberg - Regiofonds Net op Zee	155		155						PowerPort is project met begin en einddatum. Doorbelasting fysiek domein.
Uitvoeringskosten Powerport (buiten HVP)		955		955		955		955	PowerPort is project met begin en einddatum.
Uitvoeringskosten Powerport (buiten HVP)	955		955		955		955		PowerPort is project met begin en einddatum.
Noodopvang Vluchtelingen Oekraïne Hoge Veer expl.		2.678		2.252					Opvang van ontheemde eindigt in 2028.
Noodopvang Vluchtelingen Oekraïne Hoge Veer expl.	525		460						Opvang van ontheemde eindigt in 2028.
Noodopvang vluchtelingen	1.585		1.335						Noodopvang uitgaven, eindigt in 2028.

Oekraïne algemeen									
Opvang Asielzoekers COA		1.424		1.194					Opvang van ontheemde eindigt in 2028.
Opvang Asielzoekers COA	345		285						Opvang van ontheemde eindigt in 2028.
Opvanglocaties Ontheemden (project De Driehoek)	100		100						Opvang van ontheemde eindigt in 2028. Project om mogelijke nieuwe huisvesting te creëren.
Onrendabele TOP Jeugd, hervorming	507		561						Extra kosten in 2027 en 2028 om de onrendabele top van Jeugd vanaf 2029 te laten dalen.
Riolering algemeen	125		120						Plan wordt in 2028 opgesteld.
Algemeen Milieu	85		35		35		35		SPUK BIODIVERSITEIT met start en einddatum.
Algemene begraafplaatsen	60								Toekomstvisie alleen kosten in 2027.
G.geb. Burggravelaan 3 Kinderboerderij	100								Ombouwen Kromme Akker tot wijkfunctie Vanaf 2028 gereed.
Grexen		92		51		56		56	Betreft saldering van de Grexen naar balans. In combinatie met de Grexen < 50K op rente voordeel budgettair neutraal.
Bruggen en duikers	58								Betreft plankosten die gemaakt worden in 2027.
(1) Subtotaal lasten resp baten	5.347	5.259	4.203	4.562	1.102	1.121	1.035	1.121	
Kosten Projectleider A27		145		145		145		145	Dit zijn de kosten van de projectleider van de A27. Aan dit project zit een duidelijk startdatum (Kop) en een geschatte einddatum (Sta\art) aan. Daarom is dit incidenteel.
Onttrekking van ombuigingsoperatie Jeugd		1.104		561					Ombuigingsoperatie Jeugd dat gestart is in 2026 en eindigt in 2028 de tijdelijke extra kosten uit de VAR halen. Project met Kop en Staart. Daarom is dit incidenteel.
Herziene Begroting MidZuid 2026 BGW 3		14		207		55		55	Herziene Begroting MidZuid (BGW3) deze wordt nog tegen geboekt omdat dit structurele uitgaven betreffen en geen dekking uit VAR kan zijn. Moet nog geboekt worden!
Storting in VAR ihk van incideenteel overschot 10%		-835							Storting van 10% van de VAR om begrotingsjaar structureel sluitend te krijgen.
Storting in VAR ihk van incideenteel overschot 10%		835							Storting van 10% van de VAR om begrotingsjaar structureel sluitend te krijgen.
Dekking voor Organisatie-ontwikkeling		400		250		100			In verband met organisatieontwikkelingstraject worden de tijdelijke uitgaven uit de vrije algemene reserve gedekt. Einde traject in 2029.
Saldo van de Primitieve begroting				1.524		3.028			Voor het kunnen doorvoeren van BGW moet saldo geboekt worden. Dit saldo wordt NIET uit VAR gehaald daarom niet meetellen!
Correctie Saldo Primitieve begroting				-1.524		-3.028			Voor het kunnen doorvoeren van BGW moet saldo geboekt worden. Dit saldo wordt NIET uit VAR gehaald daarom niet meetellen!
Begroting 2026-2029 10% boeking 2026		1.205							Storting van 10% van de VAR om begrotingsjaar structureel sluitend te krijgen. Dit saldo is niet uit VAR gehaald dus niet meetellen!
10% Storting Correctie boeking 2026		-1.205							Storting van 10% van de VAR om begrotingsjaar structureel sluitend te krijgen. Dit saldo is niet uit VAR gehaald dus niet meetellen!
Reserve sporthal Dongemond	35		35		35		35		Reserve bedoelt voor het kunnen dekken van de uitgaven van groot onderhoud. Altijd Incidenteel.
Reserve beeldende kunst	12		12						Reserve ten behoeve van uitgaven voor beeldende kunst. Altijd incidenteel.
Reserve bomenfonds	5		5		5		5		Jaarlijkse storting in de reserve bomenfonds. Altijd incidenteel.

Reserve IHP (Integraal HuisvestingsPlan)	605		690		775		860		Betreft jaarlijkse stortingen in het Integraal HuisvestingsPlan (IHP). Altijd incidenteel.
Reserve Ontheemden		325		275		175		175	Reserve ten behoeve van de inzet van opvang van ontheemden. Altijd incidenteel.
(2) Subtotaal reservemutaties	657	1.988	742	1.438	815	475	900	375	
Saldo Mutaties < 50.000	749	65	302	62	189	66	161	66	
(3) Subtotaal <50.000	749	65	302	62	189	66	161	66	
(1) +/- (2) +/- (3)	6.753	7.312	5.247	6.062	2.106	1.662	2.096	1.562	
Totaal incidenteel Exploitatie en Reserves		559		815		-444		-534	

Structurele mutaties in reserves

	I=Incidenteel S=Structureel	2027	I/S	2028	I/S	2029	I/S	2030	I/S	Toelichting
	(bedragen x € 1.000)	Onttrekking		Onttrekking		Onttrekking		Onttrekking		
101	Vrije Algemene Reserve	1.375.000	S							Inzet 10% van de Vrije Algemene Reserve ten behoeve van structurele saldo
220	Reserve afschrijving restauratie fort Lunet	16.500	S	16.500	S	16.500	S	16.500	S	Reserve ten behoeve van dekking van de afschrijvingslasten, derhalve structureel
221	Reserve afschrijving bouwkundige kosten Mafeking	6.176	S	6.176	S	6.176	S	6.176	S	Reserve ten behoeve van dekking van de afschrijvingslasten, derhalve structureel
235	Reserve bouw gemeentehuis 1994	50.242	S	50.242	S	50.242	S	50.242	S	Reserve ten behoeve van dekking van de afschrijvingslasten, derhalve structureel
264	Reserve OMC Raamsdonk	12.500	S	12.500	S	12.500	S	12.500	S	Reserve ten behoeve van dekking van de afschrijvingslasten, derhalve structureel
271	Reserve IHP (Integraal HuisvestingsPlan)	214.801	S	248.055	S	396.726	S	781.155	S	Reserve ten behoeve van dekking van de kapitaalslasten, derhalve structureel
310	Reserve afschrijving herstel vestingwallen	8.200	S	8.200	S	8.200	S	8.200	S	Reserve ten behoeve van dekking van de kapitaalslasten, derhalve structureel
320	Reserve afschrijving inv. mij. nut in openbare ruimte	80.842	S	77.450	S	77.450	S	77.450	S	Reserve ten behoeve van dekking van de kapitaalslasten, derhalve structureel
326	Reserve afschrijving Huisvesting Mafeking Bergse Battery	38.750	S	38.750	S	38.750	S	38.750	S	Reserve ten behoeve van dekking van de kapitaalslasten, derhalve structureel
327	Reserve afschrijving Wegen	0	S	0	S	0	S	0	S	Reserve ten behoeve van dekking van de kapitaalslasten, derhalve structureel
	Totaal Bestemmingsreserves	1.803.011		457.873		606.544		990.973		

Balans

(Bedragen x € 1.000.000)	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	0	0	0	0	0	0

Materiele vaste activa	71,2	74,2	94,3	125,2	130,2	133,7
Financiële vaste activa	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3
Totaal Vaste activa	76,5	79,5	99,6	130,5	135,5	139,0
Vlottende activa						
Vorraden	4,2	7,5	4,1	0,8	2,3	2,3
Uitzettingen - vorderingen < 1 jaar	13,4	21,1	0,8	0	0	0
Liquide middelen	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Overlopende activa	11,6	11,6	11,6	11,6	11,6	11,6
Totaal Vlottende activa	29,8	40,8	17,1	13,0	14,5	14,5
Totaal Activa	106,3	120,3	116,7	143,5	150,0	153,5
Vaste passiva						
Eigen vermogen	32,3	48,9	47,1	46,0	45,7	45,1
Voorzieningen	14,5	13,9	14,0	13,6	14,2	14,7
Vaste schulden > 1 jaar	38,8	36,8	34,9	33,3	31,7	30,1
Totaal Vaste passiva	85,6	99,6	96,0	92,9	91,6	89,9
Vlottende passiva						
Netto vlottende schulden < 1 jaar	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Overlopende passiva	15,7	15,7	15,7	15,7	15,7	15,7
Totaal Vlottende passiva	20,7	20,7	20,7	20,7	20,7	20,7
Financieringsstekort	0	0	0	29,9	37,8	43,0
Totaal Passiva	106,3	120,3	116,7	143,5	150,0	153,5

